

รายงานการวิจัย
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
LEARNING ACTIVITIES MODEL FOR LEARNING BASED ON
EDUCATION 4.0 CONCEPT OF PHRAPARIYATTDHAMMA SCHOOL
IN LOEI PROVINCE

จักรกฤษณ์ โปดาพล
พระครูปลัดจักรพล สิริธโร
สุพรรณิ บุญหนัก
ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

LEARNING ACTIVITIES MODEL FOR LEARNING BASED ON
EDUCATION 4.0 CONCEPT OF PHRAPARIYATTDHAMMA SCHOOL
IN LOEI PROVINCE

จักรกฤษณ์ โปตาพล
พระครูปลัดจักรพล สิริธโร
สุพรรณิ บุญหนัก
ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 2. ศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย และ 3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 1 วงจร 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการเตรียมการ 2. ขั้นการวางแผน 3. ขั้นการปฏิบัติการ 4. ขั้นการสังเกตการณ์ 5. ขั้นการสะท้อนผล และ 6. ขั้นการสรุปผล ใช้เทคนิคแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1. การประเมินสภาพการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 จากบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย ทั้ง 15 โรงเรียน จำนวน 189 รูป/คน 2. การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ จำนวน 6 ท่าน และ 3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดเลย จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 162 รูป สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์ และการสังเกต ดำเนินการในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมืองเลย และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอราวัณ โดยมีผู้ร่วมวิจัยหลักเป็นผู้มีส่วนได้เสียภายในโรงเรียน ชุมชน รวมทั้งสิ้น 33 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกตแบบตรวจสอบ หรือบันทึก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ในครั้งนี้ เป็นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมมือกันปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 1 วงจร 6 ขั้นตอน ที่ได้นำเอาหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning approach) มาใช้เป็นตัวสอดแทรกเสริมในการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ต่อยอดความรู้ใหม่ดังกล่าวจนได้ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันตั้งชื่อว่า “Phrapariyattidhamma Loei Model” 2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนธรรมนิเทศวิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และ 3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม ด้านผลลัพธ์โครงการ ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ด้านบริบทของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ: 1. การจัดการเรียนรู้ 2. การศึกษา 4.0 3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aimed to 1. study of learning activities model for learning based on education 4.0 concept. 2. A study of the results of learning management development according to the concept of education 4.0 concept. And 3. study of student satisfaction with the learning management according to the Education 4.0 concept of Phrapariyattidhamma School in Loei province. This research is participatory action research: PAR, has a total of 1 cycle, 6 stages, namely 1. preparation stage, 2. planning stage, 3. Acting stage, 4. observation stage, 5. reflection stage, and 6. conclusion stage. Using a combination of techniques both The quantitative method consisted of 1. assessment of the condition of learning activities according to the concept of education 4.0. Study from 189 personnel of 15 Phrapariyatidhamma schools in Loei Province. 2. Draft curriculum assessment by giving 6 academic experts, and 3. study the satisfaction of students towards learning activities according to the concept of education 4.0. Sample was 162 students at 2 Phrapariyatthamma Schools: Phra Pariyat Thammachand Wittaya School, Muang District, Loei Province, The main subjects were 33 persons from Phrapariyattidhamma Srichanwittaya school and Dhammaniteswittaya school, consisting of monks/laymen, stakeholders at school, community and concerned agencies. Tools used were observable form, recording or checking form, in-depth interview form and group interview form.

The research results were found that 1. New knowledge arising from research on "Learning activities organized according to the concept of Education 4.0 of Phrapariyattidhamma School Department of General Education, Loei Province this time is new knowledge that arises from the cooperation of the research participants to follow the principles of participatory action research, 1 cycle, 6 steps that have applied the principles of Participatory learning approach was used as an intervention in practice. The researcher has built on such new knowledge until the new knowledge that the research participants have jointly named "Phrapariyattidhamma Loei Model". 2. A Comparison of the Achievements Before and After Using the Course of the Experimental Group School of Thammarat Wittaya in both overview and aspects The mean after the experiment was significantly higher than before the experiment at the 0.01 level. 3. The experimental group was satisfied with the learning activities. Overall, it was at a high level.

Keywords: 1. Learning Management 2. Educational 4.0 3. Participatory Action Research

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่สำเร็จลงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณ พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ส่งเสริมการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาบุญนา จานวิโร, ผศ.ดร. รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยญาณสังวร ที่มีพระเมตตาส่งเสริมการเขียนเสนอขอทุนโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณทุก ๆ ปี ส่งผลให้คณะผู้วิจัยได้รับความรู้และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์สำหรับการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอทุนสนับสนุน และได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยดังที่ปรากฏอยู่นี้ พร้อมทั้งพระมหาฉัตรชัย สุตตชโย, ผศ.ดร. และดร.ปาน กิมปี ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้องรายงานวิจัยเล่มนี้ให้มีความถูกต้องและเป็นมาตรฐาน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระมหามหวินทร์ ปุริสตัดโม, ผศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม ดร.วันต์ ฉายรัศมีกุล นักวิจัย และบุคลากรสถาบันวิจัยญาณสังวรท่านอื่น ๆ อีกหลายคนซึ่งไม่สามารถที่จะกล่าวนามจารึกไว้ในหน้านี้ได้ครบทุกคน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระมหาวิเชียร ธมมวชิโร,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตศรีล้านช้าง คณะผู้บริหาร คณะกรรมการศูนย์วิจัยศรีล้านช้าง และบุคลากรท่านอื่น ๆ ที่ช่วยให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวมทั้งเป็นกำลังใจในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม รองศาสตราจารย์ บุญช่วย ศิริเกษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชณพวงศ์ ศรจันทร์ ดร.กรรณิกา ไวโสภา และ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยช่วยให้คำแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระภิกษุธรรมสุธี เจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ที่รับเป็นที่ปรึกษาของคณะผู้วิจัยที่อำนวยความสะดวกในระหว่างที่คณะผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูล รวมถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย ทั้ง 15 โรงเรียน

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างที่สนับสนุนและช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับงานวิจัยและพัฒนา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานวิจัยรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

จักรกฤษณ์ โปตาพล
หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะ
2 มิถุนายน 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ซ
 บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	4
1.6 นิยามศัพท์	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	7
 2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	17
2.4 แนวคิดการศึกษา 4.0	21
2.5 สภาพพื้นที่การวิจัย	27
2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.7 สรุปกรอบแนวความคิด	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	38
3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4.1 ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation)	52
4.2 ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning)	66
4.3 ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Acting)	77
4.4 ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (Observing)	97
4.5 ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting)	107
4.6 ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (Conclusion)	110
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
5.1 สรุปผลการวิจัย	118
5.2 การอภิปรายผล	119
5.3 ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย	132
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเครื่องมือ	149
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร	151
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ร่วมวิจัย	153
ภาคผนวก จ หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย	156
ภาคผนวก ฉ เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน	162
ประวัตินักวิจัย	164

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	คำอธิบายการศึกษาในยุคต่าง ๆ 24
ตารางที่ 2.2	การพัฒนาทักษะในการศึกษา 4.0 27
ตารางที่ 2.3	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 28
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย 40
ตารางที่ 4.1	รายชื่อผู้ร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา 53
ตารางที่ 4.2	รายชื่อผู้ร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา 54
ตารางที่ 4.3	แสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิคในการวิจัย 58
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 59
ตารางที่ 4.5	แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวม 59
ตารางที่ 4.6	แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 60
ตารางที่ 4.7	แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม 60
ตารางที่ 4.8	แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 61
ตารางที่ 4.9	แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้รู้จริง 62
ตารางที่ 4.10	แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการทำงานเป็นทีม 62
ตารางที่ 4.11	ปฏิทินการดำเนินการวิจัย 64
ตารางที่ 4.12	การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหาด้านครู 69
ตารางที่ 4.13	ร่างแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย 70

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14	แสดงเครื่องมือการวิจัยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกัน จัดทำขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติ
ตารางที่ 4.15	เนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตร “บาลี บาริสต้า”
ตารางที่ 4.16	แสดงการวัดและประเมินผลของหลักสูตร “บาลี บาริสต้า”
ตารางที่ 4.17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของหลักสูตร จากผู้ทรงคุณวุฒิ
ตารางที่ 4.18	เนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตร “ยูทูปเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”
ตารางที่ 4.19	แสดงการวัดและประเมินผลของหลักสูตร “ยูทูปเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”
ตารางที่ 4.20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของหลักสูตร จากผู้ทรงคุณวุฒิ
ตารางที่ 4.21	แสดงการกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยเพื่อใช้ในการสังเกต ผลขั้นตอนการปฏิบัติ
ตารางที่ 4.22	การประเมินและเปรียบเทียบการบรรลุผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียน พระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา
ตารางที่ 4.24	เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียน พระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา
ตารางที่ 4.25	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา
ตารางที่ 4.26	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา
ตารางที่ 4.27	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ตารางที่ 4.28	สรุปผลการถอดบทเรียนเกี่ยวกับการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ
ตารางที่ 4.29	สรุปรายละเอียดของ Phrapariyattidhamma Loei Model

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1	สรุปกรอบแนวความคิด
ภาพที่ 3.1	ขั้นตอนการวิจัย
ภาพที่ 4.1	ขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย
ภาพที่ 4.2	การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโรงเรียนพระปริยัติธรรม ศรีจันทร์วิทยา
ภาพที่ 4.3	การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา
ภาพที่ 4.4	การเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมวิจัย
ภาพที่ 4.5	กิจกรรมการเปิดตัวโครงการวิจัย
ภาพที่ 4.6	ผู้วิจัยเสริมสร้างพลังความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย ที่ใช้ในการดำเนินงาน
ภาพที่ 4.7	ผู้ร่วมวิจัยวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการ เปลี่ยนแปลง
ภาพที่ 4.8	สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย
ภาพที่ 4.9	ผู้ร่วมวิจัยจัดทำแผนปฏิบัติการ
ภาพที่ 4.10	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน
ภาพที่ 4.11	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันทบทวนการจัดโครงการ
ภาพที่ 4.12	การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0
ภาพที่ 4.13	การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม
ภาพที่ 4.14	การจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น
ภาพที่ 4.15	การจัดทำผ้าป่าการศึกษา
ภาพที่ 4.16	การประชุมชี้แจงการการนำสื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ภาพที่ 4.17	การสาธิตการใช้สื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้
ภาพที่ 4.18	ภาพบรรยากาศการสะท้อนผลขั้นตอนการปฏิบัติ
ภาพที่ 4.19	กิจกรรมการกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล
ภาพที่ 4.20	กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระยะที่ 1 ของขั้นตอนการสังเกตผล
ภาพที่ 4.21	การสะท้อนผลสำเร็จในการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ
ภาพที่ 4.22	กิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการสังเกตผล
ภาพที่ 4.23	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการสะท้อนผล
ภาพที่ 4.24	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน
ภาพที่ 4.25	การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อชื่นชมในความสำเร็จ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ได้ขับเคลื่อนโลกในยุคการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ต่างจากเดิม จากยุคการผลิตสินค้าและบริการที่เน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ในโลกยุคปัจจุบันไม่เพียงพอต่อไป จำเป็นต้องนำนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาช่วยเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ถือได้ว่าโลกได้เดินทางมาถึงยุคเศรษฐกิจความรู้และข้อมูลข่าวสาร เพื่อเสริมสร้างระดับรายได้ของประเทศไทยให้ยกระดับจากประเทศรายได้ปานกลาง หรือประเทศกำลังพัฒนา สู่ประเทศพัฒนาแล้ว การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์ เป็นแนวทางสู่การยกระดับการศึกษาไปสู่ยุค 4.0 ที่สอดคล้องกับสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีเป้าหมายสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า ฉ-ท)

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายการพัฒนาประเทศแบบ Thailand 4.0 ขึ้นมา ทำให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงขึ้นในทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้แต่ในระบบการศึกษาของไทย การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง Thailand 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งการศึกษาไทยยุค 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ประเทศไทยในอดีตมีการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่โมเดลประเทศไทย 1.0 ที่เน้นภาคการเกษตร ไปสู่ประเทศไทย 2.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมเบาและก้าวสู่โมเดลประเทศไทย 3.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก และประเทศไทย 4.0 ที่เน้นนวัตกรรม หรือเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นไปตามที่กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) คือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่ง ผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง และสร้างความสุขของคนไทย จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2563, 1 พฤศจิกายน)

การศึกษา 4.0 จึงเป็นการเรียนการสอนที่สอนให้นักศึกษา สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรม ซึ่งแนวทางสร้างนวัตกรรมด้าน

การศึกษาที่จะต่อยอดไปสู่การนำไปใช้ วิธีที่ดีที่สุด ที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้ คือ การใช้รูปแบบนำเสนอโครงการงาน ปล่อยให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปล่อยให้กล้าคิดและกล้าที่จะผิด แต่ทั้งหมดก็ยังคงต้องอยู่ในกรอบที่สังคมต้องการหรือยอมรับได้ (พรชัย เจตามาน, 2559) การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับทุกภาคส่วนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พุทธศักราช 2562 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งแผนกบาลีสนามหลวงและแผนกธรรมสนามหลวง ควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, 2562) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยส่วนมากนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จังหวัดเลยเป็นนักเรียนที่ขาดแคลนโอกาสทางการศึกษา จึงได้บวชเรียนเพื่อได้เล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษาหลังจากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ไม่เฉพาะเพียงจังหวัดเลย ถือว่ามาจากร้อยพ่อพันแม่ แต่มาอยู่อาศัยจำวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเลย โดยเปิดสอนในลักษณะเป็นการศึกษาสงเคราะห์ให้ผู้ขาดโอกาสเล่าเรียน ได้เล่าเรียนโดยบวชเป็นสามเณรก่อน (จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ, 2561, หน้า 3)

ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในกำกับของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสังคม ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐาน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุนทรียภาพ รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ และบุคลิกภาพดี มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ มีทักษะในการจัดการและการทำงานรักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย

ในปัจจุบันการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังถือว่า มีคุณภาพที่ไม่เทียบเท่ากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่ พระมหาวีรกุล อคฺควโส (คำจันทราช) (2562, หน้า 2) กล่าวว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ต้องมีการพัฒนาให้

สอดคล้องกับยุคสมัย แต่จากการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาพรวมพบว่า ยังมีประเด็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาอีกหลายประการที่ไม่เทียบเท่ากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพระจักรพล สิริธโร (ป๋องศิริ) (2559, หน้า 66) กล่าวว่า สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษา 4.0 ถือเป็นการตั้งเป้าหมายการศึกษาที่อยู่ภายใต้ความสร้างสรรค์ของโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารที่จะช่วยให้นักเรียนใช้ศักยภาพของตนเองสร้างสรรค์ผลงานของตนเองออกมาให้เป็นที่ประจักษ์ คณะผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การทำวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย เพื่อพัฒนาผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา รวมทั้งงานวิชาการเพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย ซึ่งแผนงานวิจัยนี้เป็นการบูรณาการงานวิจัยที่มีทั้งศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษา เข้ากับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ จะช่วยขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ช่วยให้สังคมและประเทศชาติให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชาชนในประเทศไทยต่อไป

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1 รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยเป็นอย่างไร

1.2.2 ผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ในขั้นตอนต่าง ๆ และสังเกตผลการเปลี่ยนแปลงตามสภาพที่คาดหวัง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

1.3.2 เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

1.3.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1.4.1 เป็นกรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ที่เป็นโรงเรียนที่จัดทำข้อตกลงร่วม (Memorandum Of Understanding : MOU) ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกับโรงเรียนของผู้วิจัยและประสงค์ที่จะร่วมพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และเป็นโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการที่ผู้วิจัยจะเข้าไปปฏิบัติงานภาคสนามตลอดระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

1.4.2 ผู้วิจัยได้ทำเก็บข้อมูลปริมาณเกี่ยวกับการประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จากบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน

1.4.3 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำกัดขอบเขตอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันกำหนดขึ้น หรือตกลงใช้เกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานภาครัฐเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

1.4.4 ระยะเวลาในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในภาคสนามได้ดำเนินการระหว่างเดือนเดือนพฤษภาคม 2565 ถึง เดือนธันวาคม 2565

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.5.1 การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เป็นผลการศึกษา 1 วงรอบ เป็นรูปแบบที่เน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ (critical science) การนำเสนอผลการวิจัยจึงอิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ (critical approach) แสดงหลักฐานประกอบ ทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย เอกสาร หรืออื่น ๆ ถึงสิ่งที่ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผลและร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับโรงเรียน ดังนั้น ผลการวิจัยจะมีลักษณะเป็นการพรรณนาหรือบรรยายเชิงวิพากษ์ (critical description) จึงอาจแตกต่างจากการนำเสนอผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการในรูปแบบอื่น และอาจมีข้อค้นพบบางประการจากการนำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

1.5.2 การศึกษาเรื่องนี้เป็นกรณีศึกษาโดยจำกัดสถานที่ การเลือกสถานที่ศึกษามีได้กระทำโดยอาศัยวิธีการทางสถิติ แต่เป็นโรงเรียนที่มีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ข้อค้นพบต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษานี้ จึงเป็นข้อค้นพบใน “บริบทเฉพาะ” (specific context) ตามหลักการหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และตามหลักการบริหารตามสถานการณ์ (situational approach) ที่ว่า ไม่มีรูปแบบสำเร็จรูปใดที่จะสามารถนำไปใช้ได้ในทุกที่ ยิ่งเป็นการวิจัยใน

บริบทเฉพาะจึงไม่สามารถนำไปอ้างอิงเพื่อใช้ในโรงเรียนอื่นได้ตามหลักการนำไปใช้ได้โดยทั่วไป หรือหลักความเป็นตัวแทน แต่ผู้ที่สนใจ อาจนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือบริบทของหน่วยงานตนเองได้

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 รูปแบบ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในทางสร้างสรรค์เพื่อเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนจะสามารถมีความรู้ เกิดทักษะ และสร้างชิ้นงานของตนเองได้

1.6.2 การศึกษา 4.0 หมายถึง การศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในทางสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้ผู้เรียนสืบค้น เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ขยายความรู้ กับสังคมเพื่อสร้างชิ้นงานให้เกิดขึ้น

1.6.3 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 หมายถึง การกำหนดแนวทางการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ตามความเหมาะสมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยในทางสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้ผู้เรียนสืบค้น เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ขยายความรู้ กับสังคมเพื่อสร้างชิ้นงานให้เกิดขึ้น

1.6.4 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มีรูปแบบที่เน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ การนำเสนอผลการวิจัยที่อิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ แสดงหลักฐานประกอบคือข้อมูลสถิติ ภาพถ่าย รูปแบบการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลง

1.6.5 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบมีนักวิจัยจากภายนอกเป็นนักวิจัยหลักในระยะแรก ๆ หรือวงรอบแรก ๆ ของกระบวนการวิจัย โดยมีประชาชนในท้องถิ่น (หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กร) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วม (นักวิจัยภายใน) จนกระทั่งถึงระยะหนึ่งหรือวงจรรอบหลัง ๆ จึงค่อยถ่ายโอนความรับผิดชอบของบทบาทผู้นำ ของนักวิจัยหลักจากภายนอกไปยังสมาชิกในชุมชนเอง (หรือในองค์กร) โดยอาจจะมียุทธศาสตร์หลักหรืออาจไม่มีก็ได้

1.6.6 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ขั้นตอนการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation) มีการดำเนินงาน 2 ระยะคือ 1. การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ และ 2. การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (planning) มีกิจกรรมที่ดำเนินการรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (acting) มีกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด 3 กิจกรรมหลัก คือ 1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน 2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ 3. การสะท้อนผลการปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (observing) มีกิจกรรมหลักรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล 2. การจัด

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (reflecting) ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (conclusion)

1.6.7 บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง ผู้จัดการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการและการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ดังนี้

1.7.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

1.7.1.1 เป็นการวิจัยที่จะก่อให้เกิด “เกิดองค์ความรู้” จากบุคคลและผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนปฏิบัติการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนมาเป็นตัว สอดแทรกหลักและใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาเป็นตัวสอดแทรกเสริมในลักษณะเป็นการพัฒนา องค์ความรู้ฐานรากจากการกระทำ (grounded knowledge from doing)

1.7.1.2 เป็นการวิจัยที่จะก่อให้เกิด “บุคคล” เกิดการเรียนรู้ขึ้นจากการกระทำทั้งในระดับตัว บุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์การ และได้ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการนำเอาแผนปฏิบัติการที่ เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนมาเป็นตัวสอดแทรกหลักและใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาเป็นตัว สอดแทรกเสริม

1.7.1.3 นักวิจัยหรือนักวิชาการ สามารถศึกษาเรียนรู้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการวิจัยให้มีความ เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.7.2 ประโยชน์ในการนำไปใช้

1.7.2.1 บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยและผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาทบทวนและดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่าง ต่อเนื่องในทุกด้านนั้นเพราะลักษณะที่ดีประการหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือส่งเสริม ให้มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

1.7.2.2 นักวิจัยหรือนักวิชาการ สามารถศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่ว นร่วมที่ใช้แผนปฏิบัติการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนมาเป็นตัวสอดแทรกหลักและใช้หลักการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมมาเป็นตัวสอดแทรกเสริมเพื่อการพัฒนา ไปประยุกต์ใช้เพื่อออกแบบงานวิจัยของตนเอง หรือนำเอาหลักการใหม่อื่น ๆ มาเป็นตัวสอดแทรกเพื่อการพัฒนาได้

1.7.2.3 บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย สามารถศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์การทำวิจัยของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา จังหวัดเลย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ปรับใช้ หรือเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนของตนเอง ได้

1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.8.1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
- 1.8.2 กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7
- 1.8.3 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 2.4 แนวคิดแนวคิดการศึกษา 4.0
- 2.5 สภาพพื้นที่การวิจัย
- 2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวความคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

2.1.1 ความหมาย

รูปแบบ หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Model เป็นการสร้างและพัฒนาขึ้นไว้เป็นแนวทางในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว รูปแบบ อาจจะหมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

Kaplan (1964, p. 264) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบอาจเป็นแบบแนวคิดหรือแบบคณิตศาสตร์ บางครั้งรูปแบบมีความหมายเช่นเดียวกับทฤษฎี โดยเฉพาะถ้าเป็นแบบข้อเสนอทั้งรูปแบบและทฤษฎีต่างก็เป็นการเลียนแบบหรือย่อมาจากความจริง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อจัดระเบียบความคิดเกี่ยวกับความจริง เพื่อให้เข้าใจถึงต่างระดับขั้นของความเป็นจริงที่ง่ายขึ้น

Willer (1967, p. 15) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ เป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการ (Rationale) ของระบบรูปนัย (Formal System) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

Procter and Paul (1978, p. 174) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ใน Longman Dictionary of Contemporary English โดยสรุปไว้ 3 ลักษณะใหญ่ คือ

1. Model หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบย่อส่วนของความจริง ความหมายนี้ตรงกับภาษาไทยว่าแบบจำลอง เช่นแบบจำลองของเรือดำน้ำ เป็นต้น
2. Model หมายถึง สิ่งของหรือคนที่น่าสนใจใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบ หรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์ เป็นต้น

3. Model หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์รุ่น 864X เป็นต้น

Smith and Other (1980, p. 6) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อปรากฏการณ์จริงให้เล็กลง เพื่อใช้ทำความเข้าใจข้อเท็จจริงปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ โดยจัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น แบบจำลองไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นตัวแทนของความจริงหรือปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

Raj (1996, p. 45) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

1. รูปแบบ คือ ย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพโดยการลดทอนเวลาและเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้ความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

Good (2005, p. 177) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น

3. เป็นแผนภูมิ หรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการ หรือแนวคิด

4. เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบ และเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

สำหรับนักวิชาการในประเทศมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทิศนา ขัมมณี (2550, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และแสดงออกมาในรูปแบบลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552, หน้า 125) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะ พิจารณามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษา เพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง การสรุปสิ่งที่สนใจศึกษาด้วยการสร้าง หรือจำลองสิ่งที่แสดงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของปัจจัยหรือตัวแปรของสิ่งที่ต้องการศึกษาหรืออธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ใช้ง่ายมองเห็นเป็นรูปธรรม รูปแบบไม่มีองค์ประกอบตายตัวหรือให้รายละเอียดทุกแง่มุมได้อย่างชัดเจน แต่รูปแบบเป็นการแสดงรูปธรรมของสิ่งที่เรานามธรรม

2.1.2 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน เป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นมาของแต่ละศาสตร์วิชา ซึ่งแต่ละสาขาของศาสตร์วิชา ก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป จึงมีนักวิชาการได้อธิบายประเภทของรูปแบบไว้แตกต่างกันออกไป แต่คล้าย ๆ กัน ดังนี้

Smith and Other (1980, p. 122) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ได้แก่

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองจริงเครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือแบบจำลองเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) รูปแบบชนิดนี้พบมากที่สุด เป็นการใช้อธิบายปฏิกิริยาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves (1988, pp. 561 – 565) ได้แบ่งกลุ่มรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ไว้ 5 ประเภท คือ

1. รูปแบบคล้าย (Analogue Models) คือ รูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบกายภาพนับเป็นรูปแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมาอุปไมยกับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบจำลองระบบสุริยะกับระยะสุริยะที่เกิดขึ้นจริง ธนาการจำลองกับระบบธนาการที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตที่เป็นจริง เป็นต้น

2. รูปแบบที่อธิบายความหมาย หรือให้ความหมาย (Semantic Models) คือ รูปแบบที่ใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของรูปแบบ รูปแบบชนิดนี้ใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาภาษามากกว่าที่จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างทางกายภาพ

3. รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิ แผนผัง (Schematic Models) เป็นรูปแบบที่แสดงความคิดเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับโลกของความเป็นจริง ผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ เป็นต้น

4. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) คือ รูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการ หรือฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์

5. รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Models) คือ รูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้นที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผล มีการทดสอบสมมติฐานผลของรูปแบบ

Hersey & Johnson D.E. (1996, p. 10) ได้กล่าวว่า รูปแบบกับทฤษฎีไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากประสบการณ์งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องการศึกษา เมื่อทดสอบรูปแบบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้ว มีความสอดคล้องกันกับรูปแบบนั้นก็มีความน่าเชื่อถือ อันจะนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป ดังนั้น การสร้างรูปแบบเชิงทฤษฎี จึงเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่ ๆ เท่านั้น

2. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้วเพื่อให้เข้าใจทฤษฎีนั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้อธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังนั้นรูปแบบจึงเป็นเพียงแบบจำลองอย่างหนึ่งที่ได้มาจากการถ่ายทอดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำรูปแบบไปใช้อธิบายเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ และสำหรับรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมา เป็นรูปแบบเชิงกระบวนการซึ่งจะมีลักษณะเป็นรูปแบบเชิงปฏิบัติการ

2.1.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

มีนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้อธิบายองค์ประกอบของรูปแบบแตกต่างกันไป ดังนี้

Brown & Moberg (1980, p. 46) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้น จากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) และองค์ประกอบตามรูปแบบ ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อม (Environment)
2. เทคโนโลยี (Technology)
3. โครงสร้าง (Structure)
4. กระบวนการจัดการ (Management Process)
5. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

Bush (1986, pp. 16 – 17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของรูปแบบที่ใช้เป็นเกณฑ์พิจารณา รูปแบบขององค์การทางการศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เป้าหมาย
2. โครงสร้างองค์การ
3. สภาพแวดล้อม
4. ภาวะผู้นำ

Ivancevich (1989, p. 20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบเชิงระบบว่า ประกอบด้วย

1. ปัจจัยนำเข้า
2. กระบวนการ
3. ผลผลิต

4. ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม

Bardo & Hartman (1982, p. 104) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่

1. สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นฐาน และมีการนำเอาแนวปฏิบัติมาใช้อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกเป็นบทบาท (Role) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งบทบาทเกี่ยวข้องกับบุคลิภาพของบุคคล ในบทบาทนั้นหมายถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบัน และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้สวมบทบาท ในส่วนของความคาดหวังเป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคมในสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาท

2. บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม สถาบันจะดำเนินการไม่ได้หากไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล ซึ่งมีส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถาบันอยู่ 2 ประการ คือบุคลิภาพ (Personality) และความต้องการ (Need Disposition) โดยบุคลิภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อการวางตัวการสวมบทบาท และความต้องการในการทำงาน

Husen & Postlethwaite (1994, p. 3865) กล่าวว่า รูปแบบที่สมบูรณ์จะต้องประกอบไปด้วย

1. นำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถสังเกตได้
2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษา และสามารถอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษาได้ด้วย นอกจากจะทำนายผลที่ตามมาได้แล้ว
3. รูปแบบจะต้องช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กำลังศึกษาใหม่ ๆ ด้วย

4. รูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวว่า รูปแบบจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ หรือลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา แต่รูปแบบจะต้องมีตัวแปรแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกัน และความสัมพันธ์เหล่านั้นต้องสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบ โดยมีข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

2.1.4 การสร้างและการพัฒนารูปแบบ

มีนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้อธิบายการสร้างและการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรมีข้อกำหนด (Requirement)

4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวมรวม (Associative Relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลผลิตที่เกิดจะขึ้น ซึ่งควรถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

Joyce and Weli (1986, pp. 359 – 364) กำหนดการสร้างรูปแบบออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎี และข้อสมมติที่รองรับรูปแบบ หลักการ และมโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 ลักษณะของรูปแบบแบ่งเป็น 4 แนวทาง ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ จัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้น ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนไม่เท่ากัน

2. รูปแบบปฏิสัมพันธ์ เป็นการอธิบายบทบาทผู้นำ ผู้เรียนรู้และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในแต่ละรูปแบบ

3. หลักการแสดงการโต้ตอบ เป็นการบ่งบอกถึงวิธีการแสดงออกของผู้นำต่อผู้เรียนรู้ การตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น การปรับปรุงพฤติกรรมโดยการให้รางวัล การสร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระตามความคิดสร้างสรรค์

4. สิ่งสนับสนุน เป็นการบอกถึงเงื่อนไข หรือสิ่งจำเป็นต่อการใช้รูปแบบการสอนและเน้นให้เกิดผล

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ เป็นการแนะนำให้มีข้อสังเกตในการนำรูปแบบไปใช้เพื่อให้รูปแบบนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

อุทัย บุญประเสริฐ (2547, หน้า 5) กล่าวถึงการพัฒนาแบบจำลองว่ามี 2 ตอน คือ การสร้างแบบจำลองและการหาความตรงของแบบจำลอง และขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ศึกษาสภาพระบบและสภาพแวดล้อมของระบบปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจระบบปัจจุบันให้แน่ชัดให้ชัดเจน

2. ค้นหาและระบุปัญหาและความต้องการอันจำเป็น (Needs) ของระบบปัจจุบัน คือ หาว่าควรปรับปรุง จะแก้ไข พัฒนาอะไร

3. จัดสร้าง จัดทำแบบจำลอง ออกแบบจำลอง หรือเสนอแบบจำลองที่เป็นทางเลือก (Alternative Model) สำหรับการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนา

4. ทดสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมในการปฏิบัติ และการยอมรับ โดยเฉพาะของคณะผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง

5. รับต้นแบบเป็นแบบจำลองฉบับสมบูรณ์ที่เหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานตายตัว โดยทั่วไปเริ่มจากการศึกษารูปแบบให้ชัดเจน หาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่ต้องการ แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนด

นำรูปแบบที่สร้างไปตรวจสอบหาคุณภาพว่าสามารถใช้ได้จริง สำหรับการพัฒนาแบบมีขั้นตอน 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ และขั้นตอนการหาคุณภาพของรูปแบบ

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบสำหรับงานวิจัยนี้ สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพื่อเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนจะสามารถมีความรู้ เกิดทักษะ และสร้างชิ้นงานของตนเองได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมาย

พระมหาชนะ ชยธมโม (ชนะชัย) (2560, หน้า 5 – 6) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มีรูปแบบเน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ (Critical Science) การนำเสนอผลการวิจัยที่อิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Approach) แสดงหลักฐานประกอบ ทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย เอกสาร ความรู้ใหม่ หรืออื่น ๆ ถึงสิ่งที่ได้ร่วมคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และระดับองค์กร รวมทั้งความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น

พระมหาสุชัย สุภกิจโจ (บุตระเกษ) (2559, หน้า 6) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มีรูปแบบเน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ (Critical science) การนำเสนอผลการวิจัยที่อิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Approach) แสดงหลักฐานประกอบ ทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย เอกสาร ความรู้ใหม่หรืออื่น ๆ ถึงสิ่งที่ได้ร่วมคิดร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและระดับองค์กรรวมทั้งความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น

พระจักรพล สิริโร (2559, หน้า 9) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มีรูปแบบที่เน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ การนำเสนอผลการวิจัยที่อิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ แสดงหลักฐานประกอบคือข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย รูปแบบการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ของครูผู้สอนและองค์กร ซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติที่เป็นระบบโดยมีการแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติออกเป็น 2 วงจร 10 ขั้นตอนปฏิบัติการย่อย ๆ ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติไปใช้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มีรูปแบบที่เน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ การนำเสนอผลการวิจัยที่อิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ แสดงหลักฐานประกอบคือข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย รูปแบบการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลง

2.2.2 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เจเลียว บุรีภักดี (2545, หน้า 239) ได้กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อาจมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมหนึ่งแบบใดใน 3 รูปแบบ ต่อไปนี้

1. มีนักวิจัยจากภายนอกเป็นนักวิจัยหลักในระยะแรก ๆ หรือวงรอบแรก ๆ ของกระบวนการวิจัย โดยมีประชาชนในท้องถิ่น (หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กร) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วม (นักวิจัยภายใน) จนกระทั่งถึงระยะหนึ่งหรือวงจรรอบหลัง ๆ จึงค่อยถ่ายโอนความรับผิดชอบของบทบาทผู้นำ ของนักวิจัยหลักจากภายนอกไปยังสมาชิกในชุมชนเอง (หรือในองค์กร) โดยอาจจะมียกเว้นนักวิจัยหลักหรืออาจไม่มีก็ได้

2. ไม่มีนักวิจัยหลักจากภายนอก แต่อาจมีผู้ให้คำปรึกษาคนเดียวหรือเป็นคณะผู้ให้คำปรึกษา และมีสมาชิกผู้ร่วมวิจัยจากชุมชนท้องถิ่น (หรือจากองค์กร) นั้น ดำเนินการจัดรูปองค์กรคณะผู้วิจัยขึ้นเองตามที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาเชิงพัฒนาที่ต้องการแก้ไขของชุมชนท้องถิ่น (หรือองค์กร)

3. รูปแบบอื่นที่ดัดแปลงหรือประยุกต์ไปจากรูปแบบในข้อ 1 และข้อ 2 เช่น ไม่เรียกนักวิจัยหลักจากภายนอกและไม่เรียกผู้ให้คำปรึกษา แต่อาจเรียกว่า ผู้อำนวยการกระบวนการ (Facilitator) เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยนี้ รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแบบมีนักวิจัยจากภายนอกเป็นนักวิจัยหลักในระยะแรก ๆ หรือวงรอบแรก ๆ ของกระบวนการวิจัย โดยมีประชาชนในท้องถิ่น (หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กร) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วม (นักวิจัยภายใน) จนกระทั่งถึงระยะหนึ่งหรือวงจรรอบหลัง ๆ จึงค่อยถ่ายโอนความรับผิดชอบของบทบาทผู้นำ ของนักวิจัยหลักจากภายนอกไปยังสมาชิกในชุมชนเอง (หรือในองค์กร) โดยอาจจะมียกเว้นนักวิจัยหลักหรืออาจไม่มีก็ได้

2.2.3 ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สำราญ กำจัดภัย และคณะ (2552, หน้า 12-15) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ เป็น 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

1.1 เลือกชุมชนเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา

1.2 เข้าสู่ชุมชน เพื่อหาความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความไว้วางใจและการยอมรับในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นศึกษาปัญหา และกำหนดแนวทางหรือวิธีการแก้ไข ประกอบด้วย กิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

2.1 สัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

2.2 แนะนำ ให้สมาชิกในชุมชนรู้จักกับหลักการและแนวคิดของ PAR

2.3 ระบุนโยบาย และจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา

2.4 แนะนำ วงจรของการวิจัย เพื่อให้รู้ว่า PAR นั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาของชุมชนโดยผ่านกระบวนการวิจัย

2.5 เลือกประเด็นปัญหาที่จะวิจัย จากปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

2.6 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดวิธีการหรือทางเลือกในการแก้ไข

2.7 เสนอผลการวิเคราะห์ปัญหา และวิธีการแก้ไขต่อชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนปฏิบัติการแก้ปัญหา ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

3.1 ตั้งทีมงานจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหา ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการพอสังเขป

3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหาตามวิธีการที่กำหนดไว้ โดยแนวทางการจัดทำแผนนั้น ควรให้ครอบคลุมตามประเด็นคำถามหลัก ๆ ดังนี้ ปัญหาที่ต้องการแก้ไขคืออะไร คาดหวังให้เกิดผลลัพธ์อะไรบ้างกับชุมชนหลังปัญหานั้นได้รับการแก้ไข การที่จะบรรลุตามผลลัพธ์ที่คาดหวังนั้น ๆ จะต้องทำโครงการอะไรบ้าง ใครหรือกลุ่มใดเป็นผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ และแต่ละโครงการจะดำเนินการช่วงไหน ใช้เวลานานเท่าไร

3.3 กำหนดรายละเอียดของโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ เช่น วัตถุประสงค์ของโครงการคืออะไร ประกอบด้วยกิจกรรมอะไรบ้าง แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร ใครรับผิดชอบ มีแหล่งทุนหรือทรัพยากรซึ่งเป็นปัจจัยป้อนอะไรบ้าง มีแนวทางการติดตามและประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร รวมทั้งมีการจัดทำกำหนดการหรือปฏิทินปฏิบัติงานอย่างชัดเจนหรือไม่

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนการติดตามและประเมินโครงการ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

4.1 ตั้งทีมงานติดตามและประเมินโครงการ และให้ความรู้เกี่ยวกับการติดตามและประเมินโครงการพอสังเขป

4.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินโครงการ ระบุชนิด ประเภทของข้อมูลที่จะใช้ประเมินผล แหล่งข้อมูล วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

4.3 จัดทำกำหนดการในการติดตามและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม

4.4 ชี้แจงแผนการติดตามและประเมินโครงการให้ผู้รับผิดชอบโครงการทราบ

ขั้นตอนที่ 5 ปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งการทำงานในขั้นตอนนี้ จะมีลักษณะผสมผสานกันแบบเป็นวงจรตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ PAOR กล่าวคือ P = Plan (วางแผน) A = Act (ปฏิบัติตามแผน) O = Observe (สังเกต ตรวจสอบ) และ R = Reflect (ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น) และเมื่อโครงการสิ้นสุดมีการประเมินผลในภาพรวม ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

5.1 นำแผนการปฏิบัติการแก้ปัญหา หรือแผนปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในโครงการ และแผนการติดตามและประเมินโครงการ (Plan) ไปปฏิบัติจริง (Act)

5.2 ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลระหว่างการทำงาน (Observe) และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนปรับปรุงแก้ไขงานหรือพัฒนาดีขึ้น (Reflect) โดยทีมงานติดตามและประเมินโครงการ ร่วมกับกลุ่มทำงานของโครงการ

5.3 วางแผนปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนางาน (Plan) ลงมือปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นตามแผนใหม่ที่วางไว้ (Act) ดำเนินการตามวงจร PAOR ไปเรื่อย ๆ จนกว่าปัญหานั้นได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ

5.4 ประเมินรวมเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

ขั้นตอนที่ 6 การเตรียมการถอนตัวและเผยแพร่ผลงาน เป็นขั้นตอนสร้างทักษะในการใช้ PAR ในชุมชน ก่อนนักวิจัยภายนอกจะถอนตัวออกจากชุมชนเป้าหมาย และเผยแพร่งานวิจัย ซึ่งการถอนตัวของนักวิจัยต้องค่อยเป็นค่อยไป และจะคอยช่วยเหลือชุมชนในการใช้ PAR ในปัญหาที่ซับซ้อน มีการเยี่ยมเยียนชุมชนเป็นระยะ ๆ หรือสร้างเครือข่ายกลุ่ม PAR ในท้องถิ่นอื่น ๆ

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation) มีการดำเนินงาน 2 ระยะคือ 1. การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ และ 2. การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (planning) มีกิจกรรมที่ดำเนินการรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (acting) มีกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด 3 กิจกรรมหลัก คือ 1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน 2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ 3. การสะท้อนผลการปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (observing) มีกิจกรรมหลักรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (reflecting) ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (conclusion)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.3.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษา ของคณะสงฆ์เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งคือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมา เรียกว่าโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นกธรรม และความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมาก หากทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติดคณะสงฆ์มนตรี (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552)

2.3.2 การเปิดแผนกสามัญศึกษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) มีพระปรารภว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป”

กระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้ออกระเบียบกระทรวง ให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดนี้ เปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาธรรม และบาลีจะเสื่อมลงเพราะพระภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษาธรรมและบาลีเสีย แต่ทางคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวง พระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฟั่น ชุตินธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่าบาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดเสียวและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่ แต่ปรากฏว่า ต่อมาการตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย นักเรียนก็นิยมเรียนกันน้อย เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื่อเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ ในช่วงนี้เกิดความสับสนเป็นอันมาก (สำนักงานพระพุทธศาสนา, 2552)

สภาผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการ เปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค ให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาลงความเห็นร่วมกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณรโดยให้เรียนทั้งวิชาธรรม และวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบแต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายบ้านเมืองกล่าวคือ ฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะสามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป

และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน

2.3.3 การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

แต่เดิมนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ แต่ต่อมา เมื่อมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 และมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงอยู่ในภารกิจของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน ดูแล จัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2542 – 2552 เนื่องจากการออกกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ส่งผลให้มีการปฏิรูปการศึกษา และมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยจัดให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552)

วิชัย ธรรมเจริญ (2541, หน้า 27) กล่าวว่า การจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นเรื่องของวัด จะจัดตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ และด้วยความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว กรมการศาสนาเป็นผู้ออกใบอนุญาต การเปิดการสอนระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา (2542, หน้า 2-4) กล่าวว่าในระยะเริ่มแรก มีเจ้าอาวาส จำนวน 51 แห่ง รายงานเสนอขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อกรมการศาสนา และในปี 2525 มีการจัดตั้งโรงเรียนเพิ่มเป็น 69 แห่งมีทั้งที่เป็นพระภิกษุ สามเณร และฆราวาส จำนวน 2,538 รูป/คน นักเรียน 10,183 รูป พ.ศ. 2542 ปรากฏว่ามีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กระจายอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 382 แห่งมีครู 4,074 รูป/คน นักเรียน 78,555 รูป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญจัดตั้งขึ้นภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยผ่านการพิจารณาของกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนาเป็นผู้ออกใบอนุญาต ให้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การเรียนการสอนมีลักษณะเหมือนโรงเรียนเอกชน ครูและบุคลากรเป็นลูกจ้างโรงเรียน กรมการศาสนาเป็นผู้อุดหนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นรายหัว กรมการศาสนาได้ กำหนดนโยบายขึ้นเป็นแนวทางปฏิบัติในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จำนวน 362 โรงให้มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการภายในปี 2544 แต่กรมการศาสนาไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยเหตุผลขาดงบประมาณ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พุทธศักราช 2545 และมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนดังกล่าวได้ขึ้นตรงต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพุทธศักราช 2545

2.3.4 สารสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2562 มาตรา 5 การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1. เพื่อให้การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นไปตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก โบราณราชประเพณี และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2. เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนา จิตใจและปัญญา และมีการรักษาพระธรรมวินัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องดีงามโดยเคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป 3. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง

มาตรา 6 การศึกษาพระปริยัติธรรมมีสามแผนก ดังต่อไปนี้ 1. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสันามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาบาลี 2. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาไทย 3. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนา ทั้งแผนกบาลีสันามหลวงและแผนกธรรมสนามหลวง ควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมคณะหนึ่ง ประกอบด้วย 1. ประธานกรรมการรูปหนึ่ง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม 2. รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ 3. กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง ประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และเลขาธิการ ก.ค.ศ. 4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกหรือคน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 16 ให้วัดมีสิทธิจัดตั้งสถานศึกษาพระปริยัติธรรมได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดสถานศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดจัดตั้งขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้จัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 5 และต้องคำนึงถึง 1. การให้การศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาเพื่อความเป็นเลิศที่เปี่ยมด้วยปัญญาพุทธธรรม 2. การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3. การผลิตผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาสำนึกในความเป็นคนไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น 4. มาตรฐานการศึกษาของชาติและวิธีการดำเนินงานของการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 17 สถานศึกษาพระปริยัติธรรมต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1. เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาและพลเมืองที่ดีของสังคม 2. มีความรู้และทักษะในวิชาการ

ทางพระพุทธศาสนา 3. มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและวินัยสงฆ์ 4. มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ 5. รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม 6. มีความภูมิใจความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 7. มีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมสนับสนุนแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนสังคม และพระพุทธศาสนา

มาตรา 21 ให้การศึกษาพระปริยัติธรรมที่ได้จัดให้แก่สามเณรซึ่งเป็นเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับและมีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่หกหรือเทียบเท่า ซึ่งได้ศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดโดยคำแนะนำของมหาเถรสมาคม เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้ 1. แผนกธรรมสนามหลวง ชั้นนักธรรมเอก เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2. แผนกบาลีสนามหลวง ชั้นเปรียญธรรมสามประโยค เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.4 แนวคิดการศึกษา 4.0

2.4.1 ความหมาย

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559) อธิบายว่า ปัจจุบันการศึกษาไทยเข้าสู่ยุค 4.0 โดยเริ่มจากการศึกษา 1.0 ในยุคเกษตรกรรมที่เน้นทักษะเพื่อยังชีพ การศึกษา 2.0 คือ การศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานของอุตสาหกรรม การศึกษายุค 3.0 คือ การศึกษายุคเทคโนโลยี ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ยุคโลกาภิวัตน์ในขณะนี้ เป็น port globalization ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นการศึกษาเพื่อชุมชนนานาชาติ เน้นติดต่อสื่อสารด้านเทคโนโลยีเป็นหลัก แต่การศึกษายุค 4.0 คือ การศึกษายุคผลผลิตภาพ เป็นยุคที่ต้องการผลผลิต (product)

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2562) ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบัน ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การศึกษาในยุค Thailand 4.0 นั้น เป็นยุคที่การศึกษาเป็นเรื่องที่มากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ด้วย กล่าวคือนอกจากให้ความรู้แล้ว จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียน มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเหมาะสม

นรรัตน์ ฝืนเชียร (2562) กล่าวว่า การศึกษา ใน ยุค Thailand 4.0 เป็นยุคที่ต่อเนื่องจากยุคที่แล้ว เนื่องจากการที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่สูงขึ้น และเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจรรย์ญาณมากขึ้น สร้างมูลค่า สร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของตัวเอง ซึ่งบทบาทของครูในยุคนี้จะต้องเป็นโค้ชที่ช่วยที่ช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ที่ผู้เรียนเกิดการจากเรียนรู้ด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่า การศึกษา 4.0 หมายถึง การศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในทางสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้ผู้เรียนสืบค้น เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ขยายความรู้ กับสังคมเพื่อสร้างชิ้นงานให้เกิดขึ้น

2.4.2 ที่มาแนวคิดการศึกษา 4.0

ประเทศไทยได้ประกาศนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) สำหรับการขับเคลื่อนการปฏิรูป เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” ซึ่งหมายถึงการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติสำคัญ คือ 1. เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” 2. เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ 3. เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้นนโยบายประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560: ออนไลน์)

1. เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

2. เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ที่มีรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง

3. เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services

4. เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

ประเทศไทย 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ โดยมีการแบ่งยุคต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเทศไทย 1.0 ยุคทองของเกษตรกรรม เช่น ผลิตและขาย พืชไร่ พืชสวน หมู หมา กา ไก่ เป็นต้น

2. ประเทศไทย 2.0 ยุคอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

3. ประเทศไทย 3.0 เป็นอุตสาหกรรมหนัก เช่น การผลิตและขาย ส่งออก เหล็กกล้า รถยนต์ กลั่นน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น

4. ประเทศไทย 4.0 เป็นยุคการมุ่งนวัตกรรมการผลิตสินค้าบริการ

นับตั้งแต่ประเทศไทยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยนโยบายต่าง ๆ พบว่า มีการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงสุดเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี แต่มาถึงหลังปี 2540 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงมาเป็นร้อยละ 3-4 ต่อปี เหตุผลสำคัญเพราะ 1. ไทยไม่เคยปรับโครงสร้างเศรษฐกิจอย่าง

จริงจังมาก่อน 2. ไม่เคยมีการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง และ 3. แรงงานยังมีทักษะไม่ดีพอจนกลายเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำของโอกาส ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการขับเคลื่อนของประเทศด้วยแนวความคิดประเทศไทย 4.0 เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นกับดัก 3 กับดักที่กำลังเผชิญ คือ 1. กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) 2. กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และ 3. กับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap)

2.4.3 การแบ่งยุคการศึกษา

โพนม จันทร์น้อย (2561, 21 ธันวาคม) อธิบายว่า จากวิวัฒนาการในการจัดการศึกษาของไทย มีเรื่อยมา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของชาติ ให้มั่นคงและเจริญก้าวหน้าในยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 4 ยุค ดังนี้

1. การศึกษายุค 1.0 เป็นยุค พ.ศ. 2503 หรือเราเรียกว่า หลักสูตร 2503 เป็นยุคที่เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ 4 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา การวัดผลวัดเป็นองค์รวม โดยตัดสินเป็นร้อยละ ใครสอบผ่านร้อยละ 50 ถือว่าผ่าน ต่ำกว่าเป็นการสอบตกต้องเรียนซ้ำชั้น การสอนของครู เน้นการบรรยาย เป็นลักษณะบอกเล่า จดในกระดานหรือตามคำบอก ครูว่าอย่างไรนักเรียนจะเชื่อครูทั้งหมด นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ฟังครูอย่างเดียว หนังสือเรียนสำคัญที่สุด สื่อการสอน กระดาน ชอล์ค บัตรคำ รูปภาพโครงสร้างเวลา 4 : 3 : 3 : 2 ประถมต้นเรียน 4 ปี ประถมปลายเรียน 3 ปี มัธยมต้นเรียน 3 ปี มัธยมปลายสายสามัญเรียน 2 ปี สายอาชีพเรียน 3 ปี หลักการหรือแนวคิด สมองความต้องการของสังคม เป็นหลักสูตรแบบเน้นวิชา

2. การศึกษายุค 2.0 เป็นยุค พ.ศ. 2521 หลังจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ประชากรมากขึ้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนหลักสูตร เป็นการเปลี่ยนใหม่ทั้งระบบ ให้มีระดับประถมศึกษา 6 ปี ยกเลิกชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ระดับมัธยมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาใช้อักษรย่อว่า “ม.” ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีวิชาเลือกมากมาย นักเรียนสามารถเลือกเรียนตามความถนัดความสนใจ เริ่มมีสื่อการสอนที่เร้าใจ เช่น มีภาพสไลด์ มีวิดีโอ มีภาพยนตร์ ฯลฯ เป็นสื่อในการจัดการเรียนสอน การวัดประเมินผลเป็นการประเมินแยกส่วน หมายถึง ประเมินเป็นรายวิชา สอบตรกรายวิชาใดก็สามารถซ่อมในรายวิชานั้น ๆ ไม่มีการเรียนซ้ำชั้น ข้อจำกัดของหลักสูตรการศึกษาพุทธศักราช 2521

3. การศึกษายุค 3.0 เป็นยุค 2551 จากข้อจำกัดของหลักสูตรการศึกษาพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และพบว่ามีความสับสนของผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษา เป็นหลักสูตรเนื้อหาแน่นเกินไปเรียนทั้งวัน มีปัญหาในการเทียบโอน และปัญหาคุณภาพผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงเปลี่ยนมาใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยเพิ่มสมรรถสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีการกำหนดตัวชี้วัดมาให้ เป็นการจัดหลักสูตรที่ให้อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

4. การศึกษายุค 4.0 เป็นยุคของการศึกษาที่รัฐบาลยุคปัจจุบัน ได้มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น เศรษฐกิจล้มเหลว การเมืองล้มแล้ว สังคมล้มเหลว หรือทุก ๆ

ปัญหาที่ล้มเหลวต่างก็โทษการศึกษาล้มเหลว โดยกำหนดนโยบายประเทศไทย 4.0 หรือ ไทยแลนด์ 4.0 โดยมีเป้าหมายต้องการให้ประเทศไทย มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองเป้าหมายของประเทศ มุ่งการสร้างนวัตกรรมของประเทศ โดยกระทรวงศึกษาต้องเป็นผู้นำที่ต้องดำเนินการไปพร้อมกับสถาบันที่เป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรง ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม

2.4.4 แนวคิด

จากที่ได้ศึกษาแนวคิดหลักของการศึกษา 4.0 มีนักวิชาการได้ศึกษาไว้ดังนี้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2562)

1. กลุ่ม Leapfrog institute

กลุ่ม Leapfrog institute เน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเองตามศักยภาพ มีหลักการและแนวคิดที่เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน คือมุ่งเน้นที่จะให้การศึกษาเปลี่ยนและเป็นไปตามยุคสมัย เมื่อเปลี่ยนไปตามยุคสมัยแล้วก็จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเติบโตตามศักยภาพของเขาได้ ศักยภาพที่ กลุ่ม Leapfrog institute เน้นพิเศษ คือ ศักยภาพการคิดและสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา และเรียกว่า นวัตกรรมนั่นเอง

2. กลุ่มการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

เป็นกลุ่มนักการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ โดยมีแนวคิดว่าการศึกษา 4.0 ยุคการศึกษาที่ต้องก้าวพ้นการบริโภคนิยมของสังคมไทยและบริโภคนิยมทางการศึกษาไทย ได้พัฒนาหลักการ CCPR ประกอบด้วย Critical Mind, Creative Mind, Productivity Mind และ Responsible Mind

3. กลุ่มปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ 4

มีแนวคิดว่าอุตสาหกรรมยุค 4.0 เป็นแรงผลักดันการศึกษา ที่นำเอาเทคโนโลยีใหม่ เป็นเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าของระบบต่าง ๆ มาประสานเข้ากับการศึกษา การศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเน้นการขับเคลื่อนเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตใหม่ ทันสมัย

2.4.5 หลักการจัดการศึกษา

กลุ่ม Leapfrog institute ได้เสนอคำอธิบายการศึกษา 4.0 ดังตาราง 2.1 (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2562)

ตารางที่ 2.1 คำอธิบายการศึกษาในยุคต่าง ๆ

	การศึกษา 1.0	การศึกษา 2.0	การศึกษา 3.0	การศึกษา 4.0
ความหมาย	ครูบอกให้เชื่อตาม	สร้างองค์ความรู้ร่วมกันด้วยความช่วยเหลือจากอินเทอร์เน็ต (ที่เข้าถึงจำกัด)	สร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และสร้างความรู้เดิมขึ้นมาใหม่	สร้างความรู้จากความสนใจรายบุคคลและจากการรวมตัวของคนที่มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านเป็น

				ทีม เช่น ทีมที่มี นวัตกรรมเป็น จุดเน้น
บทบาทของ เทคโนโลยี	ยึดติดกับ ห้องเรียน (ผู้ลี้ภัยจากโลก ดิจิทัล)	เริ่มมีการใช้ เทคโนโลยีอย่าง ระมัดระวัง (ผู้อพยพสู่โลก ดิจิทัล)	เทคโนโลยีมีอยู่ ทุก ๆ ที่ (ชาว ดิจิทัลกำเนิดใน จักรวาลดิจิทัล) เพื่อการสร้างองค์ ความรู้และส่งผ่าน องค์ความรู้ที่มีอยู่ ทุกแห่ง	เทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงไป ตามผู้เรียน ซึ่ง ผู้เรียนเป็นแหล่ง วิวัฒนาการทาง เทคโนโลยีที่สำคัญ ในการสร้าง นวัตกรรม
บทบาทด้านการ สอน	ครูสอนนักเรียน	ครูสอนนักเรียน และนักเรียนสอน กันเอง (พัฒนา นิยม) อินเทอร์เน็ต เป็นส่วนหนึ่งใน กิจกรรมการเรียนรู้	ครูสอนนักเรียน, นักเรียนสอน กันเอง, นักเรียน สอนครู, คน -เทคโนโลยี -คน (ร่วมสร้าง ความรู้โดยคนและ เทคโนโลยี)	ขยายองค์ความรู้ โดยการให้วงจรผล สะท้อนกลับจาก การสร้าง นวัตกรรมเชิงบวก ความรู้เกิดทุกที่ ทุกเวลา ทั้งใน ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ และการ ทำงาน
ลักษณะโรงเรียน	เรียนในตึก อาคาร สิ่งปลูกสร้าง	เรียนในอาคาร หรือออนไลน์ แต่มี การใช้เว็บเพื่อการ เรียนการสอนแบบ เต็มรูปแบบหรือ แบบไฮบริดเพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ	เรียนได้ทุก ๆ ที่ใน สังคมที่สร้างสรรค์ (สถานที่เรียนถูก ผนวกอยู่ในสังคม เช่น ร้านกาแฟ บาร์)	เรียนในโลกไร้ พรมแดนที่มีการ เชื่อมต่อเครือข่าย หรือที่ ๆ มีการ ส่งเสริมการสร้าง นวัตกรรม การ เรียนรู้
มุมมองของผู้ปกครองที่มีต่อ โรงเรียน	ศูนย์เลี้ยงเด็กเวลา กลางวัน	ศูนย์เลี้ยงเด็กเวลา กลางวันที่มีห้อง แล็บช่วยในการ เข้าถึงข้อมูล ความรู้ การเรียนรู้	สถานที่สำหรับ นักเรียนเพื่อสร้าง ความรู้ และเป็น สถานที่ ที่ผู้ปกครอง	โรงเรียนเป็น สถานที่แห่งหนึ่งใน หลาย ๆ แห่งที่ สร้างนวัตกรรม อย่างต่อเนื่องโดย

		พัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปผ่านการเรียนรู้แบบโครงการ	สามารถให้การสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นอาสาสมัครทำงานจิตสาธารณะ และช่วยเหลือทางการเงิน	นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ฯลฯ
บทบาทครู	เป็น อาชี พ ที่ มี ใบอนุญาต	เป็นอาชีพที่มีใบอนุญาต พร้อมที่จะร่วมมือกับนักเรียน ผู้ปกครอง และคนอื่น เพื่อสร้างประสบการณ์ในชั้นเรียนที่น่าสนใจอย่างค่อยเป็นค่อยไป	ทุกคน ทุกหนแห่ง คือครูให้ความรู้ โดยมีอุปกรณ์ไร้สายที่ออกแบบมาเพื่อให้สามารถค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เป็นตัวสนับสนุนในการสร้างความรู้	ทุกคน ทุกหนแห่ง คือครู ครูคือแหล่งสร้างนวัตกรรมที่ได้รับการสนับสนุนโดยหุ้นส่วนทางซอฟต์แวร์และความร่วมมือของมนุษย์
Hardware และ Software ใน โรงเรียน	สิ่งที่ซื้อหามาด้วยราคาแพงและไม่ได้ใช้ประโยชน์	เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถได้ด้วยราคาถูก ได้รับอนุญาตให้เข้าถึงได้ในราคาไม่แพง และเป็นแหล่งเรียนรู้นอกเวลาเรียนและนอกโรงเรียน	เป็นแหล่งข้อมูลราคาถูกและถูกใช้อย่างมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้เฉพาะอย่างเฉพาะเจาะจง	ถูกพัฒนาเป็นนวัตกรรมทุกวันซอฟต์แวร์นำมาใช้เฉพาะคน
ภาพลักษณ์บัณฑิตใน มุม มอล ขอล นายจ้าง	คนงานตามสายงานที่รับมาตามสาขาที่เรียนจบ ซึ่งได้ รับ ก าร ฝึกอบรมและไม่ได้รับการคาคหมายเรื่องการทำงาน	คนงานที่ยังไม่พร้อมทำงานในสภาพสังคมแห่งการสร้างองค์ความรู้	เป็นเพื่อนร่วมงานและผู้ประกอบการที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างมีจุดเน้น	เป็นเพื่อนร่วมงานและผู้ประกอบการที่รักษาการสร้างนวัตกรรมที่มีจุดเน้นให้ยั่งยืน

2.4.6 การพัฒนาทักษะในการศึกษา 4.0

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ได้ส่งเสริมการศึกษา 4.0 โดยสร้าง “วไลยอลงกรณ์ โมเดล” ได้เสนอการพัฒนาทักษะในการศึกษา 4.0 ดังตาราง 2.2 (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2562)

ตารางที่ 2.2 การพัฒนาทักษะในการศึกษา 4.0

ทักษะที่ต้องการ	ประเด็นทักษะที่ต้องการพัฒนา	กระบวนการของการฝึกทักษะ	ผลลัพธ์ที่ต้องเป็นผลผลิต
1. คิดวิเคราะห์	1. หาประเด็นที่ฝึกวิเคราะห์	1. คิดแล้วทำด้วยตนเอง	1. พิจารณาผลการคิดและทำรอบแรกด้วยตนเอง
2. คิดสร้างสรรค์	2. กำหนดผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้น	2. คิดแล้วทำเป็นกลุ่มย่อย	2. ปรับแล้วนำเสนอในกลุ่มย่อยให้วิเคราะห์ วิจัย
3. คิดแก้ปัญหา	3. กำหนดปัญหาที่ฝึกแก้	3. คิดแล้วทำในกลุ่มใหญ่	3. เสนอในกลุ่มใหญ่พิจารณา
4. คิดผลิตภาพ	4. กำหนดผลผลิตที่ต้องการสร้าง	4. ประเมินตนเอง	4. ทุกครั้งต้องประเมินและดูแลคุณภาพของตนเอง
5. คิดออกแบบ	5. หาผลลัพธ์ที่ต้องการฝึก	5. สรุปร่วมกับผู้สอน	5. ประเมินตนเองว่าได้พัฒนาแค่ไหน โดยมีครูช่วยวิจารณ์ว่าได้ทักษะที่ต้องการหรือไม่

2.5 สภาพพื้นที่การวิจัย

ตามประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2557 (หมวด 4 ข้อ 13) กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม โดยให้จัดตั้งกลุ่มตามประกาศของคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ออกประกาศคณะกรรมการฯ ว่าด้วยโรงเรียนกลุ่มพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2555 กำหนดให้มีโรงเรียน จำนวน 14 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 ประกอบด้วย โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เลย และหนองบัวลำภู

การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย อยู่ในการดูแลของ
สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย

2.5.1 สภาพทั่วไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีจำนวน 15 โรงเรียน ประกอบด้วย
ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ลำดับที่	โรงเรียน	ที่ตั้ง	ผู้บริหาร
1	โรงเรียนวัดวังสะพุงพัฒนาราม	วัง สะ พุง พัช น าราม ต. วังสะพุง อ. วังสะพุง	พระครูโสภณพัฒนานุกิจ
2	โรงเรียนโกวิทวิทยา	วัดจันทรังษี ต. วังสะพุง อ. วังสะพุง	พระอดุลย์ สีลธโร
3	โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองวิทยา	วัดศรีบุญเรือง ต. วังสะ พุง อ. วังสะพุง	พระไพโรจน์ธรรมาภรณ์
4	โรงเรียนวัดศรีสุวรรณนาราม วิทยา	วัดศรีสุวรรณนาราม ต. ผาน้อย อ. วังสะพุง	พระไชยวัฒน์ ถาวโร
5	โรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา	วัดเอราวัณพัฒนาราม ต. ผาอินทร์แปลง อ. วังสะ พุง	พระครูกีธรรมนิเทศก์
6	โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม	วัด ศ รี วิ ชัย น าราม ต. กุดป่อง อ. เมือง	พระครูปริยัติยาทร
7	โรงเรียนวัดศรีจันทร์วิทยา	วัดศรีสุทธาวาส ต. กุด ป่อง อ. เมือง	พระภัทรธรรมสุธี
8	โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา	วัดศรีบุญเรือง ต. กุดป่อง อ. เมือง	พระราชวีราภรณ์
9	โรงเรียนวัดถิ่นฐานรังสิตวิทยา	วัด ถิ น ฐ า น รัง สิต ต. ภูกระดัง อ. ภูกระดัง	พระครูรังสิตกาญจนภาส
10	โรงเรียนวัดศรีภูกระดัง	วัดศรีภูกระดังพัฒนาราม ต. ภูกระดัง อ. ภูกระดัง	พระครูปริยัติวชิรคุณ
11	โรงเรียนวัดสันติวนารามวิทยา	วัดสันติวนาราม ต. เชียง คาน อ. เชียงคาน	พระครูปริยัติธรรมโกศล
12	โรงเรียนวัดศรีภูเรือ	วัดศรีภูเรือ ต. หนองบัว อ. ภูเรือ	พระครูอรุณธรรมภาณ

ลำดับที่	โรงเรียน	ที่ตั้ง	ผู้บริหาร
13	โรงเรียนวัดลาดปู่ทรงธรรมวิทยา	วัดลาดปู่ทรงธรรม ต. ท่าลี่ อ. ท่าลี่	พระครูอมรธรรมมาภิรัต
14	โรงเรียนปริยัติสามัญวัดโพนชัย	วัดโพนชัย ต. ด่านช้าง อ. ด่านช้าง	พระสิริรัตนเมธ
15	โรงเรียนวัดขามชุมวิทยาสรรพ์	วัดขามชุม ต. หนองหิน อ. หนองหิน	พระครูปัญญาสารกิจ

2.5.2 สภาพปัญหา

โดยส่วนมากนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จังหวัดเลยเป็นนักเรียนที่ขาดแคลนโอกาสทางการศึกษา จึงได้บวชเรียนเพื่อได้เล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษาหลังจากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ไม่เฉพาะเพียงจังหวัดเลย ถือว่ามาจากร้อยพ่อพันแม่ แต่มาอยู่อาศัยจำวัดวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเลย ดังนั้นจึงมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนหลาย ๆ ด้านทั้งเรื่องความประพฤติ และเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะการไม่ตั้งใจเรียน ดังที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศรีจันทร์วิทยา (2557) ได้รายงานไว้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดพื้นที่ห่างไกล มีความแตกต่างและมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีขาดความเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานในด้านการศึกษา เป็นภาระของสถานศึกษา และวัดในการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น ปัจจัยที่สำคัญสำหรับผู้เรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร รวมทั้งทุนการศึกษาอื่น ๆ

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ดาริกา ลาสุดตา (2563) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สพม. 29 และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สพม. 29 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและตัวแปรรายด้าน ความสัมพันธ์ วัฒนธรรม ความเชี่ยวชาญด้านการสอน การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาระบบ ส่วนผลทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า การจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างออกไปตามความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การนำไปลงมือปฏิบัติให้ได้ประโยชน์นั้น จำเป็นต้องนำไปพัฒนาให้อยู่ในรูปของมาตรฐาน

ในการบริหาร หรือการปฏิบัติงานด้านใดด้านหนึ่งของโรงเรียน โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนเป็นหลัก รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารและครูพร้อมกันไปด้วย

อภัย สบายใจ (2562) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและตัวแปรรายด้าน ความสัมพันธ์ วัฒนธรรม ความเชี่ยวชาญด้านการสอน การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาระบบ ส่วนผลทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างออกไปตามความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การนำไปลงมือปฏิบัติให้ได้ประโยชน์นั้น จำเป็นต้องนำไปพัฒนาให้อยู่ในรูปของมาตรฐานในการบริหาร หรือการปฏิบัติงานด้านใดด้านหนึ่งของโรงเรียน โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนเป็นหลัก รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารและครูพร้อมกันไปด้วย

ปิยณัฐ วงศ์เครือศรี (2562) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีจุดหมายเพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 2. พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 3. หาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 66 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 มี 9 ตัวบ่งชี้ 2. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 10 ตัวบ่งชี้ 3. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ มี 8 ตัวบ่งชี้ 4. คุณธรรมจริยธรรม มี 9 ตัวบ่งชี้ 5. การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ มี 8 ตัวบ่งชี้ 6. การทำงานเป็นทีม มี 9 ตัวบ่งชี้ และ 7. ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้ 2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. กระบวนการ 5. สื่อการเรียนรู้ และ 6. การวัดและประเมินผล 3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมมากที่สุด และครูที่

เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 45.80

นพพร แก้ววิชัย (2562) ได้ทำการศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ 2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องชี้แจงให้ครูตระหนักให้มีความรู้เรื่องการนิเทศ และนิเทศอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้ครูมีความรู้และให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ท้องถิ่น ความต้องการของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการบริหารจัดการ ควรมุ่งบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว เป็นระบบ และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ควรมีการวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรในอนาคตที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูจัดสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ควรสนับสนุนให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เหมาะสมและทันสมัยด้านการวัดและประเมินผล ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผล กำหนดนโยบาย และแผนการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร

ธรัช อารีราษฎร์ และวรปภา อารีราษฎร์ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 และ 2. ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียน

ระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 ประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1. ส่วนนโยบาย ประกอบด้วย กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 นโยบายประเทศไทย 4.0 และเศรษฐกิจดิจิทัล 2. ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย ส่วนย่อย ได้แก่ 1. ส่วนกระบวนการ ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2. ส่วนหลักการที่นำเข้าสู่กระบวนการ ประกอบด้วย 3 หลักการ ประกอบด้วย หลักการความคิดสร้างสรรค์ ประเพณีวัฒนธรรม กรอบการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 3. ส่วนผลลัพธ์ ได้แก่ การจัดการศึกษา 4.0 โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียน จะต้องมีความรู้และคุณลักษณะ 4 ประการ ตามกรอบศตวรรษที่ 21 และ 2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 โดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

พระมหาวิริกุล อคฺควโส (คำจันทราช) (2562) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2. เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามสถานภาพ 3. ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุดรธานี 1. สภาพการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวม และรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณยุค 4.0 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคลยุค 4.0 และด้านการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปยุค 4.0 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 พบว่า มีดังนี้ 1. ควรส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยยึดหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง แนะนำและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 2. ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดระบบการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างชัดเจน ด้วยความเป็นธรรมเสมอ 3. ควรยกย่อง และให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อนร่วมงานที่ทำประโยชน์ให้กับส่วนงานอย่างเสมอหน้า 4. ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือ และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

พระสุทธิพงษ์ สุเมธโส (งอกกลาง) (2562) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษายุค 4.0

ตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา และอายุ 3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามหลักอิทธิบาท 4 และ ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักอิทธิบาท 4 2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา และอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า มีดังนี้ 1. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ควรมีการวางแผนในการส่งเสริมและชี้แนะแนวทางให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 2. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามหลักอิทธิบาท 4 ควรมีความพอใจในการนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในภายในสถานศึกษา 3. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ติดตามข่าวสารบ้านเมือง และจะต้องเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถให้มากยิ่งขึ้น 4. ด้านการขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ควรเน้นการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ 5. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ควรมีการวางแผนจัดโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการโรงเรียนสีเขียว โครงการรักษ์โลก รักษ์พลังงาน 6. ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ควรมุ่งเน้นการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

พระมหาศุภชัย สุกิจใจ (บุตระเกษ) (2559) ได้ศึกษา การพัฒนาห้องเรียนดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมจันทวิทยาคม แผนกสามัญศึกษา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมจันทวิทยาคมมีปัญหาขาดแคลนคอมพิวเตอร์และสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการจัดการเรียนการสอน และครูขาดทักษะจัดการเรียนรู้โดยการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหา 2 โครงการ คือ 1. โครงการพัฒนาห้องเรียนดิจิทัล และ 2. โครงการอบรมครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

คือ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจัดสร้างห้องเรียนดิจิทัล และครุมีทักษะจัดการเรียนรู้ตามแนวศตวรรษที่ 21 ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน และใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน นอกจากนั้น ผู้วิจัย ครู และผู้บริหารเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลายประการรวมทั้งเกิดความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาห้องเรียนดิจิทัล ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมจันทิวิทยาคม

พระจักรพล สิริโร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนศรีจันทร์วิทยา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า โรงเรียนศรีจันทร์วิทยา มีวัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ และไม่มีสื่อการสอนที่ทันสมัย ครูไม่ค่อยได้รับการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบสาม จึงได้ดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหา 4 โครงการ คือ 1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน 2. โครงการจัดสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ 3. โครงการสร้างพลังร่วมเพื่อพัฒนาโรงเรียน และ 4. โครงการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการองค์กรตามแนวการใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีผลทำให้โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีขึ้นไปจากนั้นยังพบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติหลายประการทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ และเกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ 3 ลักษณะคือ 1. ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติตามหลักการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในบริบทเฉพาะโรงเรียนศรีจันทร์วิทยา 2. ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน และ 3. ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการถอดบทเรียน คือ SRIJAN MODEL

วิฑูล ทาชา (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาอีเลิร์นนิ่งเพื่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : กรณีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พบว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีบทเรียนอีเลิร์นนิ่งเสริมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา จำนวน 15 รายวิชา และได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้วิจัยหลายประการ เช่น การรู้จักใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การใช้หลักจิตวิทยาในการทำงานเป็นทีม การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน การมุ่งคุณภาพของงาน เป็นต้น ในส่วนของผู้ร่วมวิจัย พบว่าต่างได้ทราบถึงข้อจำกัดและศักยภาพของตน ได้เรียนรู้ถึงแนวทาง วิธีการในการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนเสริมในการเรียนการสอนตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง ได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของน้ำใจของเพื่อนร่วมวิชาชีพ ในระดับสถาบัน พบว่า ได้เรียนรู้ที่จะนำเอาแนวคิดของอีเลิร์นนิ่งมาใช้จัดงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย นอกจากนั้น ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ว่า การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งจะยังไม่หยุดลงใน 2 วงจร แต่จะยังคงมีการพัฒนาต่อไปอีกอย่างต่อเนื่องในอนาคต

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Dana (2010) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการแสดงบทบาทสมมติในชั้นเรียน Didactics of Physics course and seminar (from 2007/2008, 2008/2009 respectively) มีนักเรียนเข้าร่วม 12 คน มีการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติใน 3 ด้าน คือ 1. บทบาทสมมติในกิจกรรมกลุ่ม 2. สถานการณ์จำลอง/กรณีศึกษา และ 3. บทบาทสมมติในการเป็นครูผู้นำเสนอบทเรียนจากกรณีศึกษาที่ได้เรียน ผลการวิจัย

ปรากฏว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความคิดสร้างสรรค์และแสดงออกอย่างอิสระ รวมถึงพยายามที่จะทำงานร่วมกันภายในกลุ่มอย่างแข็งขันเพื่อที่จะหาทางแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและทักษะการเป็นผู้นำได้ถูกพัฒนาอย่างมากระหว่างการทำกิจกรรม

Lum (2003) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการฝึกปฏิบัติของครูโดยการวิจัยปฏิบัติการการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับเอารูปแบบการสอนของครูซึ่งเป็นการติดตามผลการสนับสนุน และการเป็นพี่เลี้ยงโดยผู้ติดตาม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครู นักเรียนจากการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการ บันทึกเทป จดบันทึกประจำวัน และการสังเกตการณ์ กลยุทธ์การสอนแบบมีส่วนร่วมของครูคนหนึ่ง ในช่วง 2000 – 2001 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการของเคมมิสและแม็คแท็คคาร์ท และใช้วิธีเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลของไมล์และซูเบอร์แมน และอิริคกันผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของครูแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่ว่าครูอาจจะได้รับอิทธิพลการเป็นพี่เลี้ยงจากครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบมีส่วนร่วม การวิจัยได้อภิปรายถึงการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของครูจากอิทธิพลของครูพี่เลี้ยง

Brown (2002) ได้ศึกษาปรับปรุงวิธีการสอน โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ โดยเน้นศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับอิทธิพลของวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อแนวคิดในการปฏิบัติ ใช้การรับรู้ผลกระทบของความคิดดังกล่าวต่อการปฏิบัติการสอน ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการรับรู้ 4 ประเด็น ได้แก่ บทบาทครู ความรู้ของครูเกี่ยวกับการสอน การปฏิบัติการสอน และผลสะท้อนต่อการปฏิบัติการสอน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกตห้องเรียนการสังเกตจากผลงานครูและนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ครูมีการรับรู้ในทั้ง 4 ประเด็นเปลี่ยนแปลงไป การเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการทำให้ครูได้มีโครงสร้างในด้านวิธีการสำหรับการนำไปใช้ และการวิเคราะห์กระบวนการสอนและการเรียนรู้ ทั้งการกำหนดโครงสร้างดังกล่าวช่วยชี้แนะให้ครูได้เก็บรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์และสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ

Spearman (2003) ได้ทำการศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการแยกแยะวิเคราะห์ข้อมูลว่าถูกต้องหรือเป็นความจริงในการใช้เว็ลด์ ไวด์ เว็บ งานวิจัยนี้ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตกับ ผู้เรียนโดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาจำนวน 49 คน และศึกษาวิธีการที่ครูผู้สอนนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอน โดยใช้การสัมภาษณ์และตอบคำถามปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนเห็นว่า เว็ลด์ ไวด์ เว็บ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับครูและนักเรียนและมักจะให้ผู้เรียนใช้สำหรับทำงานหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ที่มีเกี่ยวกับความสามารถในการแยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลว่าถูกต้องหรือเป็นความจริงในระหว่างที่ทำกิจกรรมบน เว็ลด์ ไวด์ เว็บ

Oliver et al. (2002) ได้ทำการศึกษาการเสริมหลักสูตรประถมศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต พบว่าความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆ สำหรับการขยายห้องเรียนในระดับประถมศึกษา เว็ลด์ ไวด์ เว็บ, E-mail, Newsgroup และ IRC นับเป็น 4 วิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุด งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงการเรียน

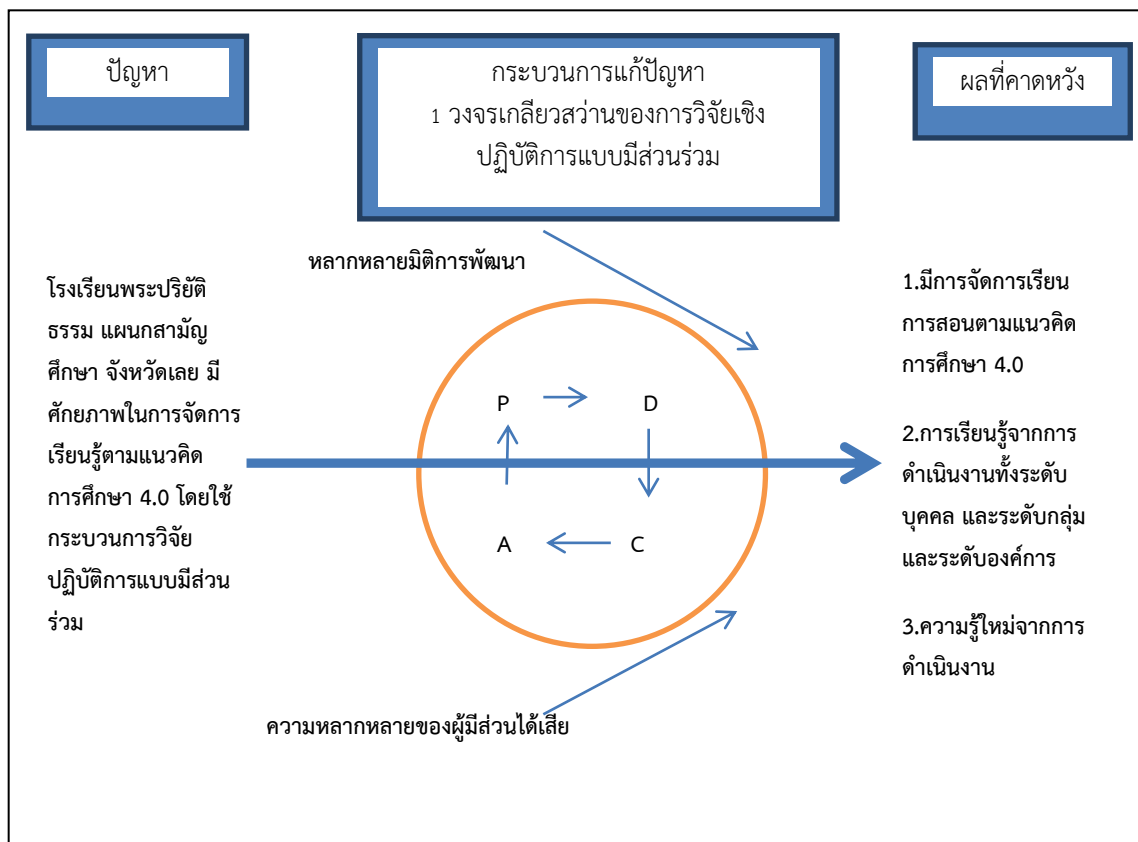
การสอนในห้องเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่งในมลรัฐมิชิแกน ผู้วิจัยยังได้เสนอเหตุผลที่ควรมีการใช้อินเทอร์เน็ตในหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสำรวจเพื่อเชื่อมโยงเข้าด้วยกันด้วยอินเทอร์เน็ต เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และศึกษาการผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่ในหลักสูตร จากการศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับชั้นประถมศึกษา ประโยชน์ที่ได้รับคือ นักเรียนได้มีโอกาสค้นคว้าในหัวข้อที่ตนเองสนใจ มีการสื่อสารเกิดขึ้นระหว่างนักเรียนจากทั่วโลก นักเรียนมีโอกาสตีพิมพ์ผลงานและโครงการต่างๆที่เขาเป็นผู้คิดค้นขึ้นเอง

Power and Mitchell (1997) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้เรียนโดยการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเสมือนจริง เป็นการสื่อสารผ่านอิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบด้วย E-mail, Chat room และเว็ทไวร์ (www) โดยนำเสนอผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ณ มหาวิทยาลัยอินเดียนา ซึ่งมีฐานข้อมูลจากคลังข้อมูล ข้อความจากไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตารางเรียน ผลการเรียนรู้ แล้วสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ตามหลักการ ดังนี้ 1. การรับรู้และพฤติกรรมของนักเรียน 2. การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนการสื่อสารทางไกลหรือการเรียนแบบไม่เผชิญหน้า ผู้เรียนก็ยังสามารถมีปฏิสัมพันธ์ต่อกลุ่มได้โดยผู้สอนจะถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและทุกคนในห้องจะเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร พัฒนางานวิชาการ พัฒนางานโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถมีความรู้ เกิดทักษะ และสร้างชิ้นงานของตนเองได้ เป็นรูปแบบที่เหมาะสม สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลง ทั้งวิธีคิด วิธีสอน วิธีปฏิบัติตนทั้งของ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างได้ผล ซึ่งรูปแบบการพัฒนา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการพัฒนา การปฏิบัติการพัฒนา และการประเมินการพัฒนา จาก 6 ขั้นตอนการวิจัยสามารถสร้างความพึงพอใจของผู้เรียน

2.7 สรุปกรอบแนวความคิด

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดเพื่อและกำหนดผู้ร่วมวิจัย (Research participants) โดยยึดหลักความสมัครใจในการเข้าร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยและกำหนดระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

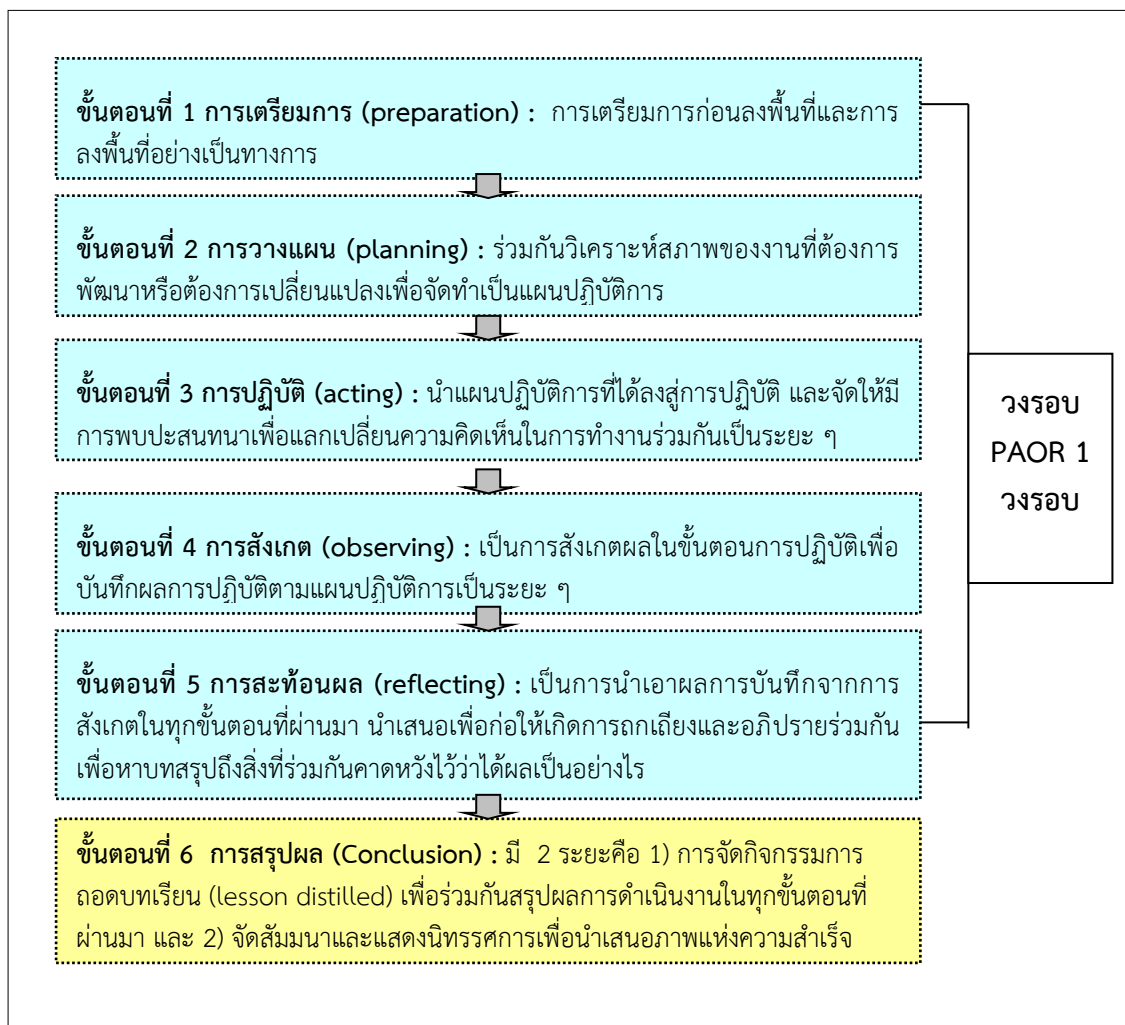
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research: PAR) ที่มีรูปแบบเน้นความเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ (critical science) นำเสนอผลการวิจัยอิงกับแนวคิดเชิงวิพากษ์ (critical approach) แสดงหลักฐานประกอบทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย เอกสาร หรืออื่น ๆ ถึงสิ่งที่ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและระเบียบ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยไว้ 6 ขั้นตอน

การดำเนินงานวิจัยสองระยะดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดให้มีกิจกรรมการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง และอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับขั้นตอนการวิจัยที่ผ่านมา ดังขั้นตอนการวิจัยและแนวคิดในการวิจัยแต่ละขั้นตอนในภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 1 วงจร 6 ขั้นตอน โดยระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยอยู่ในระหว่างช่วงเดือนมิถุนายน 2565 ถึง เดือนตุลาคม 2565 ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation)

มีการดำเนินงาน 2 ระยะคือ 1. การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ และ 2. การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ โดยในแต่ละระยะได้มีการดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 1 เดือนมิถุนายน 2565 มีการดำเนินการใน 2 กิจกรรมหลักคือ 1. การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และ 2. การเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมวิจัย ซึ่งในระยะนี้จะเป็นช่วงที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนและโรงเรียนเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลจากสภาพจริงเพื่อนำมาใช้เป็น

ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป และเป็นช่วงของการเตรียมความพร้อมของผู้วิจัยเอง เช่น การศึกษา เอกสาร หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางาน และเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดให้มีขึ้น รวมทั้งการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการวิจัย และที่สำคัญคือการเตรียมทีมงานซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยผู้วิจัย ผู้ช่วยบันทึกภาพ และบันทึกเสียง เป็นต้น

ในระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดประชุมร่วมกับคณะผู้ร่วมวิจัย โดยมีแบบบันทึกการประชุม ในการบันทึกข้อมูลการประชุม

ระยะที่ 2 การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 4 เดือนมิถุนายน 2565 เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเสริมพลังด้านความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิคที่จะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ในระยะต่อ ๆ ไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นดังนี้ คือ 1. แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ 2. แนวคิดเชิงเทคนิค เช่น เทคนิคการวางแผนปฏิบัติการ เทคนิคการระดมสมอง เทคนิคการนำแผนสู่การปฏิบัติ เทคนิคการสังเกตผลการปฏิบัติงาน เทคนิคการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เทคนิคการบันทึกข้อมูลภาคสนาม เทคนิคการถอดบทเรียน และอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัยในความสำคัญของ “การวิจัย” กับ “การปฏิบัติ” และของ “นักวิจัย” กับ “นักปฏิบัติ” ว่าเป็นของคู่กัน ไปด้วยกันได้ ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อทั้งตัวบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การ ไม่ได้เป็นเสมือนรางรถไฟที่ไม่มีวันบรรจบกัน และท้ายสุดจะเป็นการร่วมกันกำหนดบทบาท หน้าที่ กติกา ข้อตกลง แนวปฏิบัติ ตลอดจนปฏิทินหรือแผนการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะใช้ในทุกขั้นตอนการวิจัยและอื่น ๆ

ในระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำเก็บข้อมูลปริมาณจากบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากจำนวนประชากรศึกษาทั้งหมด คือ บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย ทั้ง 15 โรงเรียน จำนวน 189 รูป/คน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย

ลำดับ	โรงเรียน	ประชากร
1	โรงเรียนวัดวังสะพุงพัฒนาราม	10
2	โรงเรียนโกวิทวิทยา	8
3	โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองวิทยา	11
4	โรงเรียนวัดศรีสุวรรณนารามวิทยา	9
5	โรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา	12
6	โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม	22
7	โรงเรียนวัดศรีจันทร์วิทยา	22
8	โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา	15

ลำดับ	โรงเรียน	ประชากร
9	โรงเรียนวัดถิ่นฐานรังสิตวิทยา	11
10	โรงเรียนวัดศรีภูกระดัง	7
11	โรงเรียนวัดสันติวนารามวิทยา	12
12	โรงเรียนวัดศรีภูเรือ	9
13	โรงเรียนวัดลาดปู่ทรงธรรมวิทยา	10
14	โรงเรียนปริยัติสามัญวัดโพนชัย	16
15	โรงเรียนวัดขามชุมวิทยาสรรรพ์	15
รวม		189

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีเนื้อหาประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับ การศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด การศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ซึ่งแบบสอบถามมี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด การศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จากหนังสือ วารสาร ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน การสร้างเครื่องมือการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยหาค่า Index of Congruence (IOC.) ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสอดคล้องตามที่ระบุไว้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสอดคล้องตามที่ระบุไว้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่สอดคล้องตามที่ระบุไว้

ควรตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่หมดโดยถือเกณฑ์ประเมินในแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพบว่า ข้อคำถามทุกข้อเป็นตัวแทนการวัดโดยมีค่าความสอดคล้อง 0.80 - 1.00 และท่านได้แนะนำการใช้ภาษาในแบบสอบถามมาปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จึงนำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Try out) ของแบบสอบถาม (Reliability) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟา ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและหาผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้กลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

3. นำข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากร ตอนที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (planning)

ขั้นตอนการวางแผน ดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน 2565 ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการ

เปลี่ยนแปลง เพื่อระบุ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” “สภาพปัญหา” “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” “ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา” “การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหา” ซึ่งกิจกรรมนี้จัดขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับ “การตั้งศักยภาพของผู้ร่วมวิจัยออกมาอย่างเต็มที่ก่อน” และยึดถือหลักการ “ตระหนักในศักยภาพ ความเชี่ยวชาญ และการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากภายในชุมชนเอง”

ในกิจกรรมที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดประชุมร่วมกับคณะผู้ร่วมวิจัย โดยมีแบบบันทึกการประชุม ในการบันทึกข้อมูลการประชุม

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านโนนวังเยียม กิจกรรมนี้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” “สภาพปัญหา” “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” “ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา” และ “การประเมินและเลือกทางเลือก” เสร็จสิ้นลงแล้ว

ในกิจกรรมที่ 2 ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดประชุมร่วมกับคณะผู้ร่วมวิจัย โดยมีแบบบันทึกการประชุม ในการบันทึกข้อมูลการประชุม

กิจกรรมที่ 3 การสะท้อนผลการดำเนินงาน โดยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะนำเอาผลการบันทึกจากการสังเกต บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพที่ได้นำไปใช้ มานำเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพื่อการรับรู้ร่วมกัน รวมทั้งนำเอาเทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) มาใช้ในการสะท้อนผล นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความประสงค์ของผู้ร่วมวิจัยที่จะศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ หรือเพิ่มพูนโลกทัศน์เพิ่มเติมจากที่ผู้วิจัยนำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนำเสนอแล้ว เช่น การศึกษางานของบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประสบผลสำเร็จ การจัดอบรมสัมมนา การเชิญวิทยากร เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นให้แก่ผู้ร่วมวิจัยด้วย

ในกิจกรรมที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดประชุมร่วมกับคณะผู้ร่วมวิจัย โดยมีแบบบันทึกการประชุม ในการบันทึกข้อมูลการประชุม

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (acting)

ขั้นตอนปฏิบัติ ดำเนินการในช่วงเดือนกรกฎาคม 2565 ถึง เดือนสิงหาคม 2565 โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด 3 กิจกรรมหลัก คือ

1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย การทบทวนจัดทีมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่แต่ละทีมงานโครงการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ มีการติดตามและรายงานความก้าวหน้าของโครงการ และการสรุปและประเมินโครงการ

การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง

หลังจากการร่างหลักสูตรขึ้นแล้ว ทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างด้วยการทดสอบคัดลองของหลักสูตรฉบับร่าง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์จำนวน 6 ท่าน และจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาโรงเรียนปริยัติธรรม

แผนกสามัญจำนวน 6 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (congruency) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมิน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อมูล 6 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่างคือ แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คณะผู้วิจัยสร้างข้อคำถามครอบคลุมรายละเอียดตามองค์ประกอบของหลักสูตรผลประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

3. การสะท้อนผลการปฏิบัติ มีสิ่งที่ดำเนินการคือการจัดกิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) และ 4. การสรุปผลการนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม(participatory learning) ไปปฏิบัติ

ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ (action plan) ที่กำหนดไว้นั้น โดยมุ่งให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ตามหลักการ “มุ่งการเปลี่ยนแปลง และมุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อบรรลุผล” พยายามไม่ให้ความช่วยเหลือใด ๆ ที่ได้อย่างง่าย ๆ หรือสำเร็จรูปเกินไป คอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานทั้งของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย โดยคำนึงถึงหลักการ “...บันทึกการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายถึงสิ่งที่ปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบองค์การ และการพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย” รวมทั้งพิจารณาถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการในการนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทีมงาน การแบ่งงาน การมอบอำนาจหน้าที่ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ การกำหนดเครือข่ายการติดต่อสื่อสารทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนชุมชน การจัดระบบการติดตามผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานภายใต้บริบทของ “หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” ที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นตัวสอดแทรกเสริมด้วย

ในขั้นตอนที่ 3 ได้นำแบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการ โดยผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้บันทึกความก้าวหน้าของโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (observing)

ขั้นตอนการสังเกตผล ดำเนินการในช่วงเดือนสิงหาคม 2565 โดยทำเป็นคู่ขนานไปกับขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (acting) ในลักษณะของการทำไปสังเกตไป โดยในขั้นตอนนี้จะมีกิจกรรมหลักรวม

3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ การสังเกตผลในขั้นตอนนี้ ถือเป็นการสังเกตผลที่ต่อเนื่อง ยาวนาน และซับซ้อน เป็นการสังเกตผลในขั้นตอนการปฏิบัติ (ขั้นตอนที่ 3) ที่ใช้ระยะเวลาที่ยาวนานกว่าขั้นตอนอื่น มีกิจกรรมเกิดขึ้นมากมาย สลับซับซ้อน และต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะมีการสังเกตผล (observing) เป็นกิจกรรมควบคู่ขนาน (parallel) กับทุกโครงการและทุกกิจกรรม เช่นเดียวกับขั้นตอนการเตรียมการ และขั้นตอนการวางแผน เพื่อบันทึกผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ (action plan) ไปเป็นระยะ ๆ โดยผู้วิจัยจะเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสังเกตผลที่เกิดขึ้นจริง (actual effects) ทั้งคาดหวังและไม่ได้คาดหวัง ทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับผลสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ชัดเจนขึ้น รวมทั้งการจับกฎเกณฑ์ทางทฤษฎีและการอธิบายตีความปรากฏการณ์ด้านต่าง ๆ จากกิจกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุผลนั้นด้วยว่าเป็นอย่างไร ได้รับความรู้ใหม่ ทฤษฎีใหม่ หรือเกิดการเรียนรู้ใหม่อะไรบ้าง โดยพิจารณาจากการตั้งคำถาม เช่น ใคร (who) อะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไร (when) ทำไม (why) และอย่างไร (how) เป็นต้น

ในขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในการประกอบการสังเกตผลทั้งจากครูผู้สอน และนักเรียนดังนี้

1. การประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดเลย จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย รวม 33 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีเนื้อหาประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก
3	หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อย
1	หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จากหนังสือ วารสาร ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยหาค่า Index of Congruence (IOC.) ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสอดคล้องตามที่ระบุไว้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสอดคล้องตามเนื้อหาที่ระบุไว้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่สอดคล้องตามที่ระบุไว้

ควรตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่หมดโดยถือเกณฑ์ประเมินในแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จึงนำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Try out) ของแบบสอบถาม (Reliability) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟา

5. นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและหาผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้กลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

3. นำข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากร ตอนที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย โดยใช้ paired sample t-test

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดเลย จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 179 รูป และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอร์วิน จังหวัดเลย จำนวน 78 รูป รวม 257 รูป

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (จักรกฤษณ์ โพตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก, 2563: 105) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 162 รูป ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยยึดตามระดับชั้น เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ครอบคลุมประชากร หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) ด้วยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีเนื้อหาประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จากหนังสือ วารสาร ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยหาค่า Index of Congruence (IOC.) ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสอดคล้องตามที่ระบุไว้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นสอดคล้องตามเนื้อหาที่ระบุไว้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่สอดคล้องตามที่ระบุไว้

ควรตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่หมดโดยถือเกณฑ์ประเมินในแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จึงนำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Try out) ของแบบสอบถาม (Reliability) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟ่า

5. นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและหาผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้กลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

4.51 – 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3. นำข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากร ตอนที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (reflecting)

ขั้นตอนการสะท้อนผล (reflecting) ดำเนินการในช่วงเดือนกันยายน 2565 เป็นการนำเอาผลการบันทึกจากการสังเกตผลในทุกขั้นตอนที่ผ่านมา คือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการสังเกตผล ทั้งที่เป็นผลการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกภาคสนาม บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ นำมาเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกัน ทั้งนี้ตามแนวคิดหนึ่งของการพัฒนาเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมที่นำมากล่าวถึงข้างต้นด้วยว่า “...ปัจจัยด้านการสะท้อนกลับของปัญหาจากการดำเนินงาน (action-reflection) ซึ่งจัดในรูปของการถกเถียงอภิปรายกัน...กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถของชุมชนให้เกิดความคิดรวบยอด รู้จักกับกฎเกณฑ์ทางทฤษฎีจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการมา...”

ในขั้นตอนนี้มีการนำเอาเทคนิคการถอดบทเรียน (lesson distilled) มาใช้ในการทบทวนหรือสรุปประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกซึ่งทำให้เกิดผลอย่างที่เป็นอยู่ ทั้งที่สำเร็จหรือไม่สำเร็จ โดยเน้นการระดมสมอง พูดคุย เล่าเรื่อง สังเคราะห์ จับประเด็นกระบวนการวิธีทำงานเชิงบทเรียนหรือประสบการณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการถอดบทเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกจากผู้ร่วมวิจัยและผู้เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานทั้งที่สำเร็จหรือไม่สำเร็จ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่ศึกษาเรียนรู้ได้ โดยนำเอาแนวคิดการสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ตามทัศนะของ Heron (1996 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) โดย Heron ได้กล่าวถึงการสะท้อนผลในเชิงวิพากษ์ที่อาจทำได้ในสี่ระดับที่สูงขึ้นตามลำดับ คือ 1. ระดับบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นและข้อค้นพบ 2. ระดับวิพากษ์ถึงสิ่งที่ดีหรือไม่ดีของสิ่งที่ดำเนินการหรือข้อค้นพบ และเหตุผลว่าเพราะอะไร 3. ระดับวิพากษ์หาคำอธิบายต่อสิ่งที่ค้นพบ และ 4. ระดับวิพากษ์เพื่อนำผลที่ค้นพบไปประยุกต์ใช้หรือใช้ประโยชน์

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (conclusion)

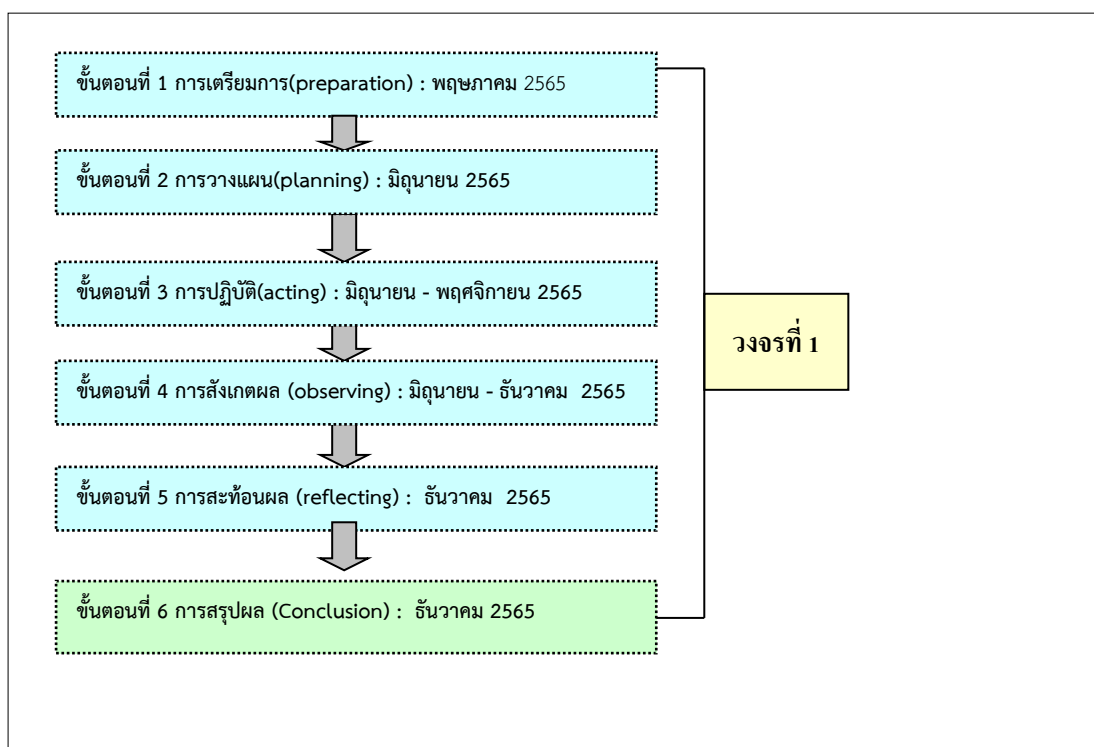
ขั้นตอนการสรุปผล (conclusion) ได้ดำเนินการในช่วงเดือนตุลาคม 2565 โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ คือระยะแรกจัดจะเป็นการจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน (lesson distilled) ซึ่งเป็นเทคนิคการทบทวนหรือสรุปประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกซึ่งทำให้เกิดผลอย่างที่เป็นอยู่ทั้งที่สำเร็จหรือไม่สำเร็จ โดยเน้นการระดมสมอง พูดคุย เล่าเรื่อง สังเคราะห์ จับประเด็นกระบวนการวิธีทำงานเชิงบทเรียนหรือประสบการณ์ โดยการศึกษาทบทวนผลการดำเนินงานจากขั้นตอนที่ 1 – 5 ที่ผ่านมา และระยะที่ 2 จะ

เป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมความสำเร็จ โดยมีกิจกรรมดำเนินการ
ในระยะนี้ เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้าน
โนนวังเยี่ยม การจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด การฉายวีดิทัศน์ การแสดง
ของเด็กนักเรียนและผู้ร่วมวิจัย เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการดำเนินการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ที่เป็นโรงเรียนที่จัดทำข้อตกลงร่วม (Memorandum Of Understanding : MOU) ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างช่วงเดือนมิถุนายน 2565 ถึงเดือนตุลาคม 2565 โดยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการรวม 1 วงจร 6 ขั้นตอน ตามปฏิทินการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation) เมื่อในช่วงสัปดาห์ที่ 1 เดือนมิถุนายน 2565 และสิ้นสุดการดำเนินการในขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (conclusion) ในเดือนตุลาคม 2565 รวมระยะเวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 4 เดือน ดังรายการแสดงลำดับขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ในภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการนำเสนอผลการปฏิบัติจริงทั้ง 1 วงจร 6 ขั้นตอน ภายใต้แนวคิดที่ได้จากผลการศึกษาของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2554) โดยเป็นการนำเสนอรายงานใน

รูปแบบอิงแนวคิดเชิงวิพากษ์ (critical approach) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะการเล่าเรื่อง (story telling) ตามความเป็นจริงและเป็นกลาง (factual and neutral manner) การเปลี่ยนแปลง (change) จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (learning by doing) และองค์ความรู้จากการปฏิบัติที่เกิดขึ้น (Mills, 2007) แสดงหลักฐานประกอบ ทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย คำให้สัมภาษณ์ บทบันทึกจากการสังเกต บทวิเคราะห์ข้อมูล หรือหลักฐาน อื่น ๆ มาแสดงประกอบการเล่าเรื่องเหตุการณ์ในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้มีความชัดเจนและมองเห็นเป็นรูปธรรม ถึงสิ่งที่ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผลนั้นว่าได้ผลเป็นอย่างไร ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ ทำกันอย่างไร ทำไมเป็นเช่นนั้น เกิดการเรียนรู้ หรือมีทฤษฎีใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่อะไรขึ้นมาบ้างจากการปฏิบัติ ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์การมีข้อเสนอแนะอะไรและอย่างไรสำหรับบุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่นที่ต้องการจะพัฒนาหรือแก้ปัญหา งานนั้น ๆ และเนื่องจากพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นชุมชนที่ใช้ภาษาอีสานเป็นหลัก ซึ่งในการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการวิจัยนั้นผู้วิจัยได้ใช้ภาษาอีสานเป็นภาษาในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย แต่ในการบรรยายและการนำเสนอเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนนั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลโดยใช้ภาษากลางเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจของคนทั่วไป ตามลำดับขั้นตอนการวิจัย 1 วงจร 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation)

ในขั้นตอนนี้มีการดำเนินงาน 2 ระยะคือ 1. การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ และ 2. การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ โดยในแต่ละระยะได้มีการดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 2 - 3 พฤษภาคม 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 กิจกรรมคือ 1. การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และ 2. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย ซึ่งรายละเอียดของการดำเนินงานมีดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

การจัดกิจกรรมนี้อาศัยหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ระบุว่า “ตระหนักในศักยภาพ ความเชี่ยวชาญและการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากภายในชุมชนเอง” และจรรยาบรรณที่ระบุว่า “ผู้ร่วมการวิจัยต่างมีอิทธิพลต่อการทำงานแต่ผู้ที่ไม่ประสงค์มีส่วนร่วมต้องได้รับการยอมรับและเคารพในสิทธิส่วนบุคคล” (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2554) โดยกิจกรรมได้เริ่มขึ้นหลังจากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอเค้าโครงวิจัยผ่านการพิจารณาของคณะ กรรมการจริยธรรมวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2565 และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2565 ในการจัดประชุมคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้ให้การต้อนรับและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมให้ผู้เข้าร่วมการประชุมทุกคนได้รับทราบ พร้อมทั้งได้หารือเกี่ยวกับการกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยการนำเอาข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในครั้งนี้จากกลุ่มที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 33 รูป/คน จากนั้นได้ให้ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

กันอีกครั้งหนึ่ง ในกิจกรรมการจัดประชุมพบปะพูดคุยและแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยยึดแนวคิดการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กล่าวว่า “ผู้วิจัยจะต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องผนวกตัวเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนเองทำงานอยู่ด้วยอย่างเต็มที่เพื่อสร้างความคุ้นเคย จนมีฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่ง of ชุมชน” และจรรยาบรรณนักวิจัยที่ระบุว่า “ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มแรกรวมทั้งข้อเสนอแนะและผลประโยชน์ให้แก่ผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบ” ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคลากรในโรงเรียนที่ประกอบด้วยครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ทั้ง 2 โรงเรียน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 รายชื่อผู้ร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	พระภัทรธรรมสุธี	ผู้จัดการโรงเรียน
2	พระครูปัญญากิตติยาคม	ผู้อำนวยการโรงเรียน
3	พระธรรมาภรณ์ จิรวโส	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
4	นายวันชัย มาระเทศ	ครู
5	นายสมชาย คำอินทร์	ครู
6	นายจิราพัชร จำปานิล	ครู
7	นางรัชนิกรณ์ ทาทอง	ครู
8	นายสง่า ภูลายยาว	ครู
9	นายรัศมี อัมพรรัตน์	ครู
10	นายอิทธิพล ถิตย์รัศมี	ครู
11	นายถาวร โสภณทัต	ครู
12	นางสาวกัญญ์ณัฐ สีหาผล	ครู
13	นายจิรศักดิ์ สาริยา	เจ้าหน้าที่บุคคล
14	นางจิระนันท์ นามปัญญา	เจ้าหน้าที่การเงิน
15	นายพงษ์พัฒน์ บุญสิทธิ	เจ้าหน้าที่ธุรการ
16	พระครูปริยัติสาทร	ประธานกรรมการสถานศึกษา
17	นายอภิชาติ อาจแก้ว	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา
18	นายชาญวิทย์ ศรีสุธรร	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา

ตารางที่ 4.2 รายชื่อผู้ร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	พระกวีธรรมนิเทศก์	ผู้จัดการ
2	พระครูสุนทรธรรมนาถ	ผู้อำนวยการ
3	นายวัชร อุ่นแก้ว	รองผู้อำนวยการ
4	นายปณณวิช สิมมะลี	รองผู้อำนวยการ
5	นายณภสินธุ์ สายมาศ	ครู
6	นายจิรวัดน์ ชัยมาตร	ครู
7	นางพราวไพไล คำดี	ครู
8	นางกฤษณา นามสีพันธ์	ครู
9	นางสาวกุลิสรา บุญกันท์	ครู
10	พระมหาสมภาร พันจันทิก	ครู
11	พระวิทยา ญาณวโร	ครู
12	พระมหาประเมือง วรบัณฑิต	ครู
13	นายสุทิน หมั่นวิเศษ	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา
14	นายมานิตย์ พุทธจันดา	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา
15	นายสวาท โสภหมื่น	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา

ทั้งนี้ในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาบรรยายเพื่อแสดงให้เห็นถึงลำดับเหตุการณ์และรายละเอียด รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2565 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้มีโอกาสพบปะกันพูดคุยเกี่ยวกับงานวิจัยเป็นครั้งแรก ซึ่งได้จัดการประชุมขึ้น ณ ห้องวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา โดยเริ่มเวลา 13.30 น. สิ้นสุดเวลา 16.30 น. สำหรับการประชุมพบปะครั้งนี้เป็นการประชุมไม่เป็นทางการ ถือเป็นการประชุมแบบผ่อนคลาย โดยช่วงต้นผู้วิจัยได้พูดคุยเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องการทำวิจัย และอธิบายถึงงานวิจัยของผู้วิจัยบางส่วนมานำเสนอต่อผู้ร่วมวิจัยได้รับฟัง พร้อมกันนั้นได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การทำวิจัยของแต่ละคน โดยผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้มีโอกาสพูดในที่ประชุม ความร่วมมือ สัมพันธภาพอันดีที่เกิดขึ้น ซึ่งสังเกตว่าที่ ผู้ร่วมวิจัยให้ความสนใจในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะถือเป็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับโรงเรียน และกล่าวให้กำลังใจผู้วิจัย พร้อมจะร่วมมือและช่วยให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ภาพที่ 4.2 การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา

ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2565 ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังอำเภอเอราวัณเพื่อร่วมพบปะผู้ร่วมวิจัยพูดคุยเกี่ยวกับงานวิจัยเป็นครั้งแรก ซึ่งได้จัดการประชุมขึ้น ณ ห้องวิชาการ ของโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยาในเวลา 13.00 น. ได้เดินชมบรรยากาศรอบ ๆ โรงเรียน การประชุมเริ่มเวลา 13.30 น. สิ้นสุดเวลา 12.00 น. ผู้วิจัยได้พูดคุยเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องการทำวิจัยและอธิบายถึงงานวิจัยของผู้วิจัยบางส่วน ให้นำเสนอต่อผู้ร่วมวิจัยได้รับฟัง พร้อมกันนั้นได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การทำวิจัยของแต่ละคน โดยผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้มีโอกาสพูดในที่ประชุม ความร่วมมือ สัมพันธภาพอันดีที่เกิดขึ้น ซึ่งสังเกตว่าที่ ผู้ร่วมวิจัยให้ความสนใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 4.3 การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา

2. การเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมวิจัย

การเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้กับผู้ร่วมวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและแนวคิดเชิงเทคนิคที่สำคัญ สามารถนำแนวคิดเชิงเทคนิคที่ได้มา ประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน โดยยึดถือว่า 1. เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวก” ตามหลักการ 10 บทบาทของนักวิจัย 2. ผู้วิจัยควรจะต้องมีการเสริมพลังด้านความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิค ที่จะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ในระยะต่อ ๆ ไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยดำเนินการในวันเสาร์ที่ 11 พฤษภาคม 2565 ณ ห้องกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยเริ่มประชุมเวลา 13.30 น. สิ้นสุดเวลา 16.30 น.

ภาพที่ 4.4 การเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมวิจัย

การประชุมครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอ แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวคิดเชิงเทคนิคของวิโรจน์ สารรัตน์ (2555) ตลอดจนได้นำเสนอตัวอย่างงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของพระมหาจักรพล สิริธโร, ดร. ทีมงานวิจัย สำหรับการประชุมครั้งนี้ถึงแม้จะดูเป็นทางการ แต่บรรยากาศโดยทั่วไปดูผ่อนคลายมากกว่าการลงพื้นที่ครั้งที่แล้ว ทุกคนให้ความสนใจรับฟังขั้นตอนการวิจัยและเทคนิควิธีการวิจัยจากวิธีวิจัยที่นำเสนอ และสนใจตัวอย่างงานวิจัยที่นำเสนอ โดยนั่งฟังอย่างตั้งใจพร้อม ๆ กับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเองของผู้ร่วมวิจัยในแต่ละขั้นตอนการวิจัย อาจเป็นเพราะการนำเสนองานวิจัยตัวอย่างทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้เห็นรายละเอียดและมีมุมมองที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของกระบวนการวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเมื่อนำเสนอเสร็จ ผู้ร่วมวิจัยให้ความสนใจและพร้อมแลกเปลี่ยนกับผู้วิจัย

ระยะที่ 2 การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ

ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 24 - 25 พฤษภาคม 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 กิจกรรมคือ 1. กิจกรรมการเปิดตัวโครงการวิจัย และ 2. กิจกรรมร่วมคิดและวางแผนจากความรู้ส่วนบุคคลที่มีอยู่เดิม ซึ่งรายละเอียดของการดำเนินงานมีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเปิดตัวโครงการวิจัย

กิจกรรมการเปิดตัวโครงการวิจัยและนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยยึดแนวคิดการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กล่าวว่า “ผู้วิจัยจะต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องผนวกตัวเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนเองทำงานอยู่ด้วยอย่างเต็มที่เพื่อสร้างความคุ้นเคย จนมีฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนชุมชน” และ จรรยาบรรณนักวิจัยที่ระบุว่า “ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มแรกรวมทั้งข้อเสนอแนะและผลประโยชน์ให้แก่ผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบ” โดยดำเนินการในวันเสาร์ที่ 21 พฤษภาคม 2565 ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดการประชุมขึ้น ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างโดยเริ่มประชุมเวลา 13.30 น. สิ้นสุดเวลา 16.30 น.

ภาพที่ 4.5 กิจกรรมการเปิดตัวโครงการวิจัย

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการเชิญคณะผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดเลย มาประชุมสัมมนา ในหัวข้อ “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” โดยมีพระราชวัชรสุธี เจ้าคณะจังหวัดเลย ธรรมยุต เป็นประธาน มีนายวิชัย ทิพรักษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย เป็นผู้กล่าวปาฐกถา และมีผู้วิจัยเป็นวิทยากรบรรยาย โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

2. กิจกรรมร่วมคิดและวางแผนจากความรู้ส่วนบุคคลที่มีอยู่เดิม

มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เป็นการดึงศักยภาพของผู้ร่วมวิจัยออกมาอย่างเต็มที่ก่อน 2. เพื่อให้ทราบถึง พื้นฐานของแต่ละคนที่มีอยู่ อีกทั้งยังอาจได้ความรู้ใหม่ ๆ ที่ซ่อนอยู่ในตัวผู้วิจัยแต่ละคน เพราะหากให้ความรู้ทาง ทฤษฎีไปแล้วอาจเป็นการปิดกั้นความคิดภายในของเขาได้ และที่สำคัญสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดพัฒนาการของแต่ละคนได้ โดยยึดหลักที่ว่า 1. ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึง “การดึงศักยภาพของผู้ร่วมวิจัยออกมาอย่างเต็มที่ก่อน” โดยปล่อยให้ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวตามประสบการณ์และทุนความรู้ที่มีอยู่เดิมของพวกเขา หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงจะนำเอาแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนางานนั้น ๆ มาเสริม ตามหลักการ “ดึงศักยภาพจากภายในหรือให้มีการระเบิดจากภายใน (Inside-out) ก่อนแล้วเสริมด้วยศักยภาพจากภายนอก (Outside-in)” หรือตามแนวคิด “Let them first, then researcher” (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2554) และ 2. แนวคิดใหม่ในการพัฒนางาน เชื่อว่าในวัฒนธรรมชุมชนนั้น ไม่ว่างเปล่าในนั้นบรรจุด้วยพลังความสามารถพลังภูมิปัญญา และพลังสร้างสรรค์ที่จะแก้ปัญหาชุมชน (กาญจนา แก้วเทพ, 2538) โดยดำเนินการในวันที่ 22 พฤษภาคม 2565 เวลา 09.30 น. ณ ห้องวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติศรีจันทร์วิทยา

ภาพที่ 4.6 ผู้วิจัยเสริมสร้างพลังความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยที่ใช้ในการดำเนินงาน

ก่อนเข้าประชุมผู้วิจัยได้แจกผู้วิจัยได้นำเอาถุงอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ จำนวน 33 ชุด แจกให้กับผู้ร่วมวิจัยเพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมและการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการทำงานร่วมกัน โดยในถุงประกอบด้วยเครื่องเขียนต่าง ๆ และสมุดบันทึก เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยใช้เป็นคู่มือประกอบการทำงาน โดยในเอกสารดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้คือ 1. เทคนิคการระดมสมอง 2. เทคนิคการเขียนผังความคิด 3. เทคนิคการเขียนแผนปฏิบัติการและการนาแผนลงสู่การปฏิบัติ 4. เทคนิคการเขียนโครงการ 5. เทคนิคประเมินโครงการ 6. เทคนิคการถอดบทเรียน 7. เทคนิคการจัดกิจกรรมสะท้อนผล 8. เทคนิคการสังเกต 9. เทคนิคการบันทึกข้อมูลภาคสนาม 10. เทคนิคการบันทึกอนุทิน หลังจากนั้นวิทยากรได้นำเสนอภาพรวมของเทคนิคทั้งหมดเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยมองเห็นแนวทางในการศึกษา ก่อนที่จะร่วมกันสรุปว่าควรจะมีการเสริมความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้ในขั้นตอนใดบ้าง ซึ่งสามารถสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิคในการวิจัย

เทคนิค	หมายเหตุ
การระดมสมอง (brain storming)	ใช้ได้กับทุกขั้นตอนการวิจัย
การเขียนผังความคิด (mind map)	ใช้ได้กับทุกขั้นตอนการวิจัย
การเขียนแผนปฏิบัติการ	ใช้ในช่องของการวางแผน
การเขียนโครงการ	ใช้ในช่องของการวางแผน
การประเมินโครงการ	ใช้ในช่องการสังเกตผลเพื่อประเมินโครงการ
การถอดบทเรียน	ใช้ในช่องการถอดบทเรียนที่ได้จากการทำงาน
การจัดกิจกรรมสะท้อนผล	ใช้ในช่องของการสะท้อนผล
การสังเกต	ใช้ในการสังเกตการดำเนินงานในทุกขั้นตอน
การบันทึกข้อมูลภาคสนาม	ใช้ในการบันทึกข้อมูลการทำงานทุกขั้นตอน
การบันทึกอนุทิน	ใช้ในการบันทึกการทำงานทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันศึกษาแนวคิดเชิงเทคนิครวม 10 หัวข้อด้วยกัน คือ การระดมสมอง การเขียนผังความคิด การเขียนแผนปฏิบัติการ การเขียนโครงการ การประเมินโครงการ การถอดบทเรียน การจัดกิจกรรมสะท้อนผล การสังเกต การบันทึกข้อมูลภาคสนาม และการบันทึกอนุทิน โดยที่ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความเห็นร่วมกันว่าเทคนิคทุกอย่างนั้นควรนำเสนอโดยการบรรยายประกอบการฝึกปฏิบัติ

ในช่วงต้นเป็นการพูดคุยถึงการได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนต่างอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย ทั้ง 15 โรงเรียน จำนวน 189 รูป/คน ได้ผลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(N)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
บรรพชิต	75	39.68
ฆราวาส	114	60.32
รวม	189	100.00
2. อายุ		
ไม่เกิน 25 ปี	24	12.70
26 – 40 ปี	37	19.58
41 – 55 ปี	69	36.50
56 ปี ขึ้นไป	59	31.22
รวม	189	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	177	93.65
ปริญญาโทขึ้นไป	12	6.35
รวม	189	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งหมด 189 รูป/คน จำแนกเป็น ฆราวาส จำนวน 114คน คิดเป็นร้อยละ 60.32 มีอายุ 41 – 55 ปี จำนวน 69 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 177 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 93.65

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ตารางที่ 4.5 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวม

สภาพการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.05	0.765	มาก
2. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม	3.36	0.439	ปานกลาง
3. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	3.61	0.669	มาก
4. การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้รู้จริง	3.65	0.690	มาก
5. การทำงานเป็นทีม	3.75	0.765	มาก
โดยรวม	3.68	0.658	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.658) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.765) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.765) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.439)

ตารางที่ 4.6 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ความต้องการของชุมชน ศักยภาพของโรงเรียน	4.75	0.440	มากที่สุด
2. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.25	0.752	มาก
3. จัดหาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.50	0.508	ปานกลาง
4. ประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน	4.00	0.718	มาก
5. มีการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง	3.75	0.854	มาก
โดยรวม	4.05	0.765	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.765) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ความต้องการของชุมชน ศักยภาพของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.440) รองลงมา คือ กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.752) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดหาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.508)

ตารางที่ 4.7 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม

ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน	3.50	0.484	ปานกลาง

2.ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการการเรียนรู้	3.25	0.440	ปานกลาง
3.จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการลักษณะ STEM Education	3.25	0.842	ปานกลาง
4.จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย พัฒนาทักษะชีวิต	3.50	0.508	ปานกลาง
5.จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรม	3.35	0.974	ปานกลาง
โดยรวม	3.36	0.440	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.440) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.484) รองลงมา คือ จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย พัฒนาทักษะชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.508) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการลักษณะ STEM Education อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.842)

ตารางที่ 4.8 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์

ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การจัดการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน และคำนึงถึงรายละเอียดของสาระกระบวนการ	3.50	0.986	ปานกลาง
2. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา	3.41	0.858	ปานกลาง
3. ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงระบบ	3.43	0.858	ปานกลาง
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเกิดแรงร่วมในการสร้างความสัมพันธ์	3.74	0.620	ปานกลาง
5. สร้างแรงบันดาลใจให้ใฝ่ฝันถึงชีวิตอนาคต	4.00	0.777	ปานกลาง
โดยรวม	3.61	0.668	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.668) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างแรงบันดาลใจให้ฝึนถึงชีวิตอนาคต อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.777) รองลงมา คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเกิดแรงร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.718) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.858)

ตารางที่ 4.9 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการพัฒนาดตนเองสู่ความเป็นผู้รู้จริง

ด้านการพัฒนาดตนเองสู่ความเป็นผู้รู้จริง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21	4.00	0.718	มาก
2. นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.00	0.684	มาก
3. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	3.75	0.842	มาก
4. นักเรียนศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ	3.50	0.508	ปานกลาง
5. นักเรียนพัฒนาดตนเองมุ่งผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ	3.00	0.718	ปานกลาง
โดยรวม	3.65	0.692	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการพัฒนาดตนเองสู่ความเป็นผู้รู้จริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.692) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.684) รองลงมา คือ นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.718) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนพัฒนาดตนเองมุ่งผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.718)

ตารางที่ 4.10 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการทำงานเป็นทีม

ด้านการทำงานเป็นทีม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนมีการประสานงานที่ดี ทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ	4.25	0.842	มาก
2. นักเรียนมีบทบาท ความสำคัญเป็นที่ยอมรับของทีม	4.25	0.896	มาก
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในกลุ่ม	3.25	0.508	ปานกลาง

4. นักเรียนมีกระบวนการมีการแก้ปัญหาพร้อมกันในการทำงาน	3.75	0.765	มาก
5. นักเรียนมีความเป็นผู้นำอำนวยความสะดวกในทีม มีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน	3.25	0.542	ปานกลาง
โดยรวม	3.75	0.778	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D = 0.778) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักเรียนมีการประสานงานที่ดี ทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.842) รองลงมา คือ นักเรียนมีบทบาท ความสำคัญเป็นที่ยอมรับของทีม อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.896) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นักเรียนมีความเป็นผู้นำอำนวยความสะดวกในทีม มีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D = 0.542)

เมื่อได้รับข้อมูลแล้วในช่วงต้นเป็นการพูดคุยถึงการได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนต่างอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ที่ตนเองได้รับ ซึ่งได้ข้อสรุปจากผู้ร่วมวิจัยทุกคน หลังจากนั้นช่วงท้ายผู้วิจัยได้แสดงทัศนะว่า “ทำอย่างไรเราถึงจะทราบว่าปัญหาของโรงเรียนเราคืออะไร? การจัดการเรียนรู้ใดที่จำเป็นต้องพัฒนา” หลังจากได้ปล่อยให้ผู้ร่วมวิจัยได้อภิปรายจากคำถามที่ตั้งไว้ จนได้ข้อสรุปร่วมกันว่า

1. ด้านการบริหาร ปัจจุบันการบริหารได้มีการมอบหมายภาระงานให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2565 และความการดำเนินการพัฒนา มีการนำระบบสารสนเทศติดตามประเมินผลงานใช้สถานศึกษารวมทั้งมอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนดีแต่มีฐานะยากจนจัดหารางวัลให้แก่สถานศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในเขตจังหวัดใกล้เคียงได้รับทราบผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลปฏิบัติปกครองมีความเมตตาสูง

2. ด้านอาคารสถานที่และโครงสร้างพื้นฐาน สภาพในปัจจุบัน อาคารสถานที่และโครงสร้างพื้นฐานมีข้อบกพร่อง ห้องเรียนไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ห้องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถใช้งานได้ อาคารเรียน ไม่มีห้องทำกิจกรรม ไม่มีห้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นซึ่งจริง ๆ แล้วมีอยู่แต่อยู่ในสภาพที่ใช้งาน

3. สมรรถนะครูผู้สอน สภาพปัญหา คือ หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดสวัสดิการให้แก่ ครู และครูควรได้รับการพัฒนาวิชาชีพ ทุก ๆ ปี มีโครงการพาครูไปศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มศักยภาพและการทำงานของครู รัฐบาลและคณะสงฆ์ไทยควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาระดับพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้มากขึ้น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2565

4. ด้านวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน สภาพปัจจุบัน วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่สมบูรณ์ ไม่ทันสมัย (เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องคำนวณ) ไม่มีสื่อการสอนสำหรับครู เช่น คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและโปรเจคเตอร์ หรือ วิชวล

เซอร์ (Visualizer) เครื่องขยายเสียง ในห้องสอน และเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งานในห้องพักครู ห้อง Sound lab ใช้งานไม่ได้ ไม่มีอินเทอร์เน็ต ให้นักเรียน นักศึกษา ได้สืบค้นข้อมูล

หลังจากกิจกรรมร่วมคิดและวางแผนจากความรู้ส่วนบุคคลที่มีอยู่เดิมเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดบทบาท หน้าที่ กติกา ข้อตกลง และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดา เนินการวิจัย ซึ่งผลสุดท้ายทำให้ได้ปฏิทินการดำเนินการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานตลอดระยะเวลาของการวิจัย ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ปฏิทินการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
การเตรียมการ (preparation)	ระยะที่ 1 การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 2 - 3 พฤษภาคม 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 กิจกรรมคือ 1. การดำเนินงานเพื่อกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และ 2. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย ระยะที่ 2 การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 24 - 25 พฤษภาคม 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 กิจกรรมคือ 1. กิจกรรมการเปิดตัวโครงการวิจัย และ 2. กิจกรรมร่วมคิดและวางแผนจากความรู้ส่วนบุคคลที่มีอยู่เดิม	พฤษภาคม 2565
การวางแผน (planning)	ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง โดยดำเนินการในวันที่ 4 มิถุนายน 2565 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยดำเนินการในวันที่ 5 มิถุนายน 2565 3. การสะท้อนผลการดำเนินงานโดยดำเนินการในวันที่ 11 มิถุนายน 2565	มิถุนายน 2565
การปฏิบัติ (acting)	ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1. จัดทำเครื่องมือในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย การทบทวนจัดทีมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่	มิถุนายน - ธันวาคม 2565

ขั้นตอนที่	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
	เสาร์ที่ 4 มิถุนายน 2565 2. การนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติได้ร่วมกันดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 18 มิถุนายน 2565 ถึง 30 กันยายน 2565 3. การนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมนี้ขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2565	
การสังเกตผล (observing)	ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1. ขั้นตอนการกำหนดรูปแบบและวิธีการสังเกตผล ได้ร่วมกันจัดขึ้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2565 2. ขั้นตอนการสังเกตและเสนอรายงานผล ระยะที่ 1 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเล่าเรื่อง เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการในระหว่างดำเนินการจัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2565 ระยะที่ 2 การสะท้อนผลสำเร็จในการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2565 3. ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล จัดขึ้นในวันที่ 25 ธันวาคม 2565	มิถุนายน - ธันวาคม 2565
การสะท้อนผล (reflecting)	ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อยคือ 1. การสะท้อนผลการปฏิบัติงานโครงการหลังการปฏิบัติแล้วเสร็จ 2. การสะท้อนผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการวันที่ 25 ธันวาคม 2565	ธันวาคม 2565
การสรุปผล (Conclusion)	ประกอบด้วยกิจกรรมคือ 1. การถอดบทเรียน (lesson distilled) ดำเนินการวันที่ 25 ธันวาคม 2565 2. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมในความสำเร็จ ได้จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 28 ธันวาคม 2565	ธันวาคม 2565

ข้อสังเกตที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการเตรียมการ

ผลจากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการเตรียมการพบว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือด้วยดีนั้นเป็นเพราะว่าก่อนการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมพูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และคณะครูอยู่หลายครั้ง รวมทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้บริหารมีความประสงค์ที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้มีเครือข่ายความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จากการลงนามความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) ระหว่างมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และโรงเรียนธรรมนิเทศ มีสภาพความพร้อมในการที่จะพัฒนาคือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ต่างมีความต้องการและมีความพร้อมต่อการที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของตนอยู่ก่อนแล้วนั่นเอง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning)

ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ “สภาพของการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ที่เคยเป็นมา” “สภาพปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน” “การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” “ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้” “การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้” โดยดำเนินการในวันที่ 4 มิถุนายน 2565 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยดำเนินการในวันที่ 5 มิถุนายน 2565 และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงานโดยดำเนินการในวันที่ 11 มิถุนายน 2565

1. การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง

จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง เพื่อระบุ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” “สภาพปัญหา” “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” “ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา” “การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหา” ซึ่งกิจกรรมนี้จัดขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับ “การดึงศักยภาพของผู้ร่วมวิจัยออกมาอย่างเต็มที่ก่อน” และยึดถือหลักการ “ตระหนักในศักยภาพ ความเชี่ยวชาญ และการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากภายในชุมชนเอง”

ภาพที่ 4.7 ผู้ร่วมวิจัยวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง

สภาพ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

1. การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จากครูผู้สอนทั้งหมดเคยเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง โดยจำนวนครั้งสูงสุดของการเข้ารับการอบรม 4 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง เฉลี่ยประมาณ 2 ครั้ง ครูส่วนใหญ่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน รองลงมา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ คุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีรายการหัวข้ออื่น ๆ ที่มีครูผ่านการอบรมรายการละคน ได้แก่ การแนะแนวในโรงเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การเสริมสร้างครูแกนนำประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และการแก้ปัญหาเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไม่รักการอ่าน และคิดไม่เป็น

2. ครูทุกคนมีแผนการจัดการเรียนรู้

ครูส่วนใหญ่ดำเนินการไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีหนังสือเรียนเป็นเอกสารสำคัญประกอบการเรียนการสอน ในขณะที่ครูบางคนชอบสอนไปตามหนังสือเรียน มีแผนการจัดการเรียนรู้ไว้เพื่อตรวจเท่านั้น โดยที่ส่วนใหญ่ไม่ได้สร้างเอง ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีขายทั่วไปในท้องตลาด มีครูจำนวนไม่มากที่สร้างขึ้นใช้เองทั้งหมด ในขณะเดียวกันยังมีครูจำนวนหนึ่งมีทั้งสร้างขึ้นใช้เองและชื่อแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป ทั้งนี้เนื่องมาจากมีภาระต้องสอนหลายวิชา หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

แบบการสอนที่ครูชอบใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้แก่ 1. ครูบรรยายหรืออธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง 2. ครูกำหนดประเด็นให้นักเรียนอภิปราย 3. การถาม-ตอบโดยครูเป็นผู้ใช้คำถาม 4. ครูสาธิตให้นักเรียนดู 5. ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติหรือทดลอง 6. แบ่งกลุ่มทำงาน 7. ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกทักษะ 8. ใช้สื่อการสอนประกอบ เช่น ใบงาน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ 9. สอนตามสามารถและความสนใจของเด็ก และ 10. สอนสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม

จุดเด่นของครูที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ 1. มีความรับผิดชอบในการดูแลเอาใจใส่เด็ก 2. มีความตั้งใจจริงในการสอนเด็กให้เป็นคนดี คนเก่ง 3. เข้าใจธรรมชาติของเด็ก 4. สร้างบรรยากาศในการเรียนได้ดี 5. มีความสนใจใฝ่รู้ 6. มีความรู้เพียงพอในเนื้อหาสาระที่สอน และ 7. มีคุณธรรม จริยธรรม

จุดควรปรับปรุงของครูที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ 1. ยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเร้าความสนใจของเด็ก 2. ยังไม่ทุ่มเทเวลาให้กับการสอน

เท่าที่ควร 3. ขาดทักษะการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 4. ไม่ค่อยใช้แผนการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ 5. ขาดการประเมินเพื่อพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง 6. การใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ยังมีน้อย และไม่เหมาะสมเท่าที่ควร และ 7. ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน

ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนของครู จำแนกได้ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหาวิชา ได้แก่ เนื้อหามากทำให้สอนได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ด้านครูผู้สอน ได้แก่ 1. สอนไม่ตรงสาขาที่เรียนมา ทำให้ขาดทักษะ กระบวนการสอนในบางเรื่อง บางเนื้อหา 2. การสอนของครูยังไม่มีวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ไม่น่าสนใจ 3. ภาระงานอื่นเยอะ ทำให้ประสิทธิภาพในการสอนด้อยลง ด้านสื่อ ได้แก่ ขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเร้าความสนใจเด็ก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0

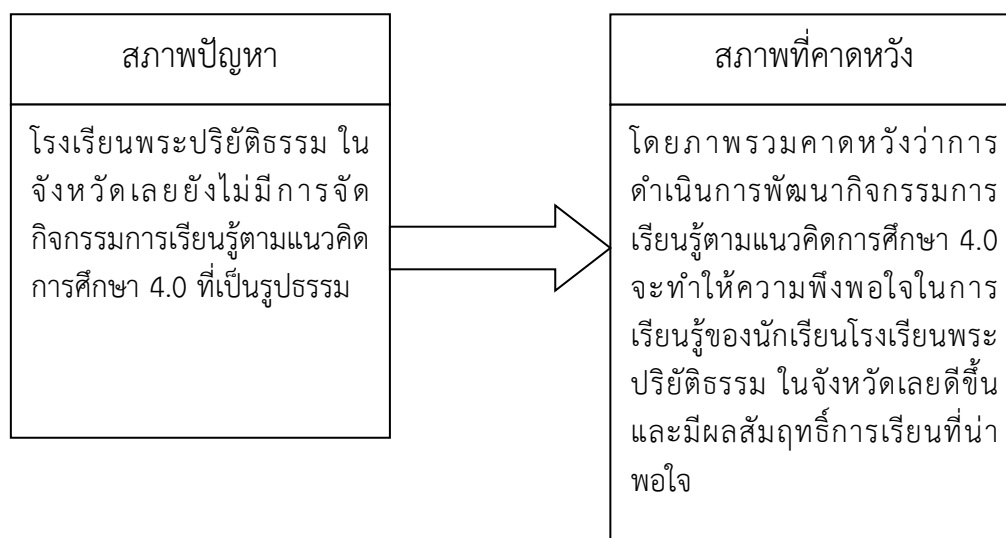
ครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นตามแนวคิดการศึกษา 4.0 เป็นสิ่งที่ดี และมีความจำเป็นอย่างมาก ครูควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว โดยมีเหตุผลสนับสนุน ได้แก่ 1. เด็กสามารถนำความรู้ ทักษะในการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2. สอดคล้องกับผลการประเมินภายนอก และสภาพปัญหาที่แท้จริงในโรงเรียน ครูบางคนได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ว่า จะทำให้เด็กพัฒนาได้เร็วขึ้น เพราะพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้เป็นการสร้างชิ้นงาน โดยเด็กใช้ความสามารถ ตลอดจนทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการสร้างชิ้นงาน

เทคโนโลยีที่มีในโรงเรียน ประกอบด้วย 1. โทรศัพท์มือถือของนักเรียนแบบสมาร์ตโฟน 2. ความคล่องแคล่วในการใช้โปรแกรมในระบบอินเทอร์เน็ต เช่น การตัดต่อภาพ ตกแต่งภาพ 3. ห้องโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019

ในแง่ของการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม ยังมีการโรงกาแปสดของวัดต่าง ๆ ที่เป็นโรงน้ำปานะของวัดให้พระเณร นอกจากนั้นยังนำออกงานเป็นโรงงานในงานบุญต่าง ๆ ที่นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม สามารถนำมาเรียนรู้เพื่อใช้ทำงานในชีวิตประจำวันได้

สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากการระบุและวิเคราะห์ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” และ “สภาพปัญหา” ดังข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนด “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” โดยมีความเห็นร่วมกันว่าสภาพที่คาดหวังจากการลงมือปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาสามารถสรุปได้ดังซึ่งสรุปได้ดังแผนภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.8 สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย

การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหา

เมื่อผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนด “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” แล้วได้มีการนำเอาสภาพปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกันมาระบุ “ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา” โดยการร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาในแต่ละด้านว่าจะใช้ทางเลือกใดในการแก้ปัญหาบ้าง ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหาด้านครู

สภาพปัญหา	ทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหา	การประเมิน
ด้านวิชาการ	ฝึกอบรมและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ในศตวรรษที่ 21	เหมาะสมดำเนินการ
	พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มทักษะการสื่อสารในสังคมออนไลน์	เหมาะสมดำเนินการ
	พัฒนาหลักสูตรการจัดการร้านกาแฟสดและการชงกาแฟ	เหมาะสมดำเนินการ
ด้านการบริหาร	จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	เหมาะสมดำเนินการ
	ประสานกับชุมชนและหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเพื่อการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา	เหมาะสมดำเนินการ
	จัดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม	เหมาะสมดำเนินการ

จากตารางที่ 4.12 การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหาด้านวิชาการ พบว่ามีทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา รวม 3 แนวทาง คือ 1. ฝึกอบรมและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ในศตวรรษที่ 21 2. พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มทักษะการสื่อสารในสังคมออนไลน์ 3. พัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการชงกาแพ การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหา ด้านด้านการบริหาร พบว่ามีทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา รวม 3 แนวทาง คือ 1. จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2. ประสานกับชุมชนและหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเพื่อการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา 3. จัดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้านพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม กิจกรรมนี้เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกัน วิเคราะห์ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” “สภาพปัญหา” “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” “ทางเลือกหลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา” และ “การประเมินและเลือกทางเลือก” เสร็จสิ้นลงแล้ว

ภาพที่ 4.9 ผู้ร่วมวิจัยจัดทำแผนปฏิบัติการ

โดยกิจกรรมนี้เริ่มต้นจากผู้วิจัยได้ปล่อยให้ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนข้อสรุปที่ได้จากการระดมความคิดเห็นร่วมกันในกิจกรรมที่ 1 แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการอย่างคร่าว ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ จุดมุ่งหมายและวิธีการ (Ends and means) ทำเพื่ออะไร (What) และ ทำอย่างไร (How) ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ร่างแผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย

โครงการ	องค์ประกอบโครงการ
1. ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน	- จัดอบรมและพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผลิตชิ้นงาน ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ - การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีช่วยสอนสร้างชิ้นงาน

2. การพัฒนาหลักสูตร	- จัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” - จัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”
3. การสร้างพลังร่วมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0	- จัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา - จัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

จากตารางที่ 4.13 ร่างแผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำร่างโครงการโดยแบ่งออกเป็น 3 โครงการ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน มีวิธีการคือจัดอบรมและพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดในศตวรรษที่ 21 และการผลิตชิ้นงานสร้างนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดการศึกษา 4.0 จนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีช่วยสอน

2. โครงการการพัฒนาหลักสูตร มีวิธีการคือการพัฒนาสิ่งที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว นำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน โดยพัฒนาหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” และจัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”

3. โครงการการสร้างพลังร่วมเพื่อพัฒนาโรงเรียน มีวิธีการคือจัดหาทรัพยากรและงบประมาณอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา โดยจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา และจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ทั้งนี้ ผู้ร่วมวิจัยต่างมีความเห็นพ้องกันว่าต้องการให้โรงเรียนดำเนินการมากที่สุด ก็คือ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้วยเห็นว่าโรงเรียนคือสถานที่ในการผลิตผู้เรียนที่พึงประสงค์คือ “ดี เก่ง สุข” ตามแนวทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 นั่นเอง

ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการวางแผน เป็นการเปรียบเทียบความรู้ของผู้ร่วมวิจัยระหว่างความรู้เดิมกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำเสนอหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยผู้วิจัย ซึ่งพบว่าผู้ร่วมวิจัยสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปบูรณาการเข้ากับความรู้เดิมของตนโดยการนำเอาแผนงานโครงการเดิมที่ร่างไว้มาปรับปรุงใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจนเกิดเป็นโครงการใหม่ 3 โครงการ คือ 1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน 2. โครงการการพัฒนาหลักสูตร และ 3. โครงการสร้างพลังร่วมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0

จากนั้นผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการในแต่ละโครงการขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้เป็นแกนนำในการดำเนินงานโครงการนั้น ๆ และมีทีมงานโครงการ จำนวนหนึ่งเป็นลูกทีมซึ่งผู้ร่วมวิจัยได้ตกลงกันว่าทีมแกนนำ ในแต่ละโครงการนั้นมีโครงการละ 3 – 4 รูป/คน ส่วนลูกทีมให้แบ่งตามความเหมาะสม และในช่วงของการนำโครงการลงสู่การปฏิบัตินั้น สมาชิกโครงการในแต่ละทีมสามารถผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำงานหรือช่วยกันทำงานได้ตลอด แล้วผู้วิจัยได้ปล่อยให้ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันเขียนโครงการซึ่งถือว่าเป็นแผนปฏิบัติการ (action plan) ที่จะนำไปใช้ใน

การแก้ปัญหาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลยในครั้งนี้ ซึ่งแผนปฏิบัติการที่ได้จากการมีส่วนร่วมนี้ตามแนวคิดเรื่องการพัฒนาองค์กร (Organizational development) ถือว่าเป็นตัวสอดแทรกหลัก (Main intervention) ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกระทำ (Manipulate) เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการเรียนรู้ และความรู้ใหม่ด้วย และโครงการทั้ง 3 ดังที่ได้นำเสนอต่อไปนี้เป็นโครงการที่ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันเขียนขึ้น ดังมีรายละเอียดของโครงการดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

แกนนำ: พระครูปัญญากิตติยาคม

สมาชิกโครงการ 4 คน ได้แก่ 1. นายอิทธิพล ธิติยศมี 2. นายถาวร โสกันท์ทัต 3. นายณภสินธุ์ สายมาศ 4. นายจิรวุฒน์ ชัยมาตร

สนองพันธกิจโรงเรียน

ข้อ 1 จัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 2 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีคุณภาพตามมาตรฐาน

สนองการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานที่ 3- 6

ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน – กรกฎาคม 2565

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนไว้ว่าครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมในห้องเรียนโดยให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนในการเรียนรู้รู้จักการลงมือปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียนด้วยตนเอง ตามศักยภาพของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ติดตามดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังได้กล่าวถึงเป็นบทบัญญัติที่ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีรูปแบบที่ชัดเจนเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติให้เกิดผลจริง โดยการประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารโรงเรียนครูนักเรียน ผู้ปกครองชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมุ่งหวังที่จะได้ผลผลิตทางการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่พึงประสงค์คือมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีคุณภาพดีเก่งและมีความสุขและด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ร่วมวิจัยจึงเห็นพ้องกันว่าควรจัดให้มีโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดอบรมและพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ที่ผู้เรียนต้องผลิตชิ้นงาน โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

1. คณะครูร้อยละ 100 สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คณะครูร้อยละ 100 สามารถมอบหมายงานในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ได้

กิจกรรม

1. ประชุมวางแผนเพื่อเตรียมงานโครงการ แต่งตั้งคณะทำงาน
2. ดำเนินงานตามโครงการ การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO

3. ติดตามและประเมินผล

4. สรุปและรายงานผล

งบประมาณ จำนวน 25,000 บาท

การประเมินผล แบบทดสอบ แบบประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้
2. ครูสามารถประยุกต์ใช้แนวคิด MACRO Model ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

2. โครงการการพัฒนาหลักสูตร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

แกนนำ: พระชนันต์พร จิรวโส พระครูสุนทรธรรมนาถ

สมาชิกโครงการ 8 คน ได้แก่ 1. นายวันชัย มาระเทศ 2. นายสมชาย คำอินทร์ 3. นายจิราพัชร จำปานิล 4. นางรัชนิกรณ์ ทาทอง 5. นายวัชร อุ่นแก้ว 6. นายปุณณวิช สิมมะลี 7. นางพรราวพิไล คำดี 8. นางกฤษณา นามสีพันธ์

สนองพันธกิจโรงเรียน

ข้อ 1 จัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 2 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีคุณภาพตามมาตรฐาน

สนองการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานที่ 12

ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน – กรกฎาคม 2565

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนไว้ว่าครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สอนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมในห้องเรียนโดยให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนในการเรียนรู้รู้จักการลงมือปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียนด้วยตนเอง ตามศักยภาพของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ติดตามดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวยังเป็นบทบัญญัติที่ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีรูปแบบที่ชัดเจนเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติให้เกิดผลจริง โดยการประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร โรงเรียนครูนักเรียน ผู้ปกครองชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมุ่งหวังที่จะได้ผลผลิตทางการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่พึงประสงค์ คือมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีคุณภาพดีเก่งและมีความสุขและด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ร่วมวิจัยจึงเห็นพ้องกันว่าควรจัดให้มีโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการพัฒนาชิ้นงาน สร้างผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยเทคโนโลยีมีในบริบทของผู้เรียน เหมาะสมกับการพัฒนาก่อนเกิดนวัตกรรมการเรียนการสอน

เป้าหมาย

1. มีหลักสูตรที่นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน
2. นักเรียนสามารถต่อยอดความรู้ที่มีก่อเกิดเป็นนวัตกรรม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

กิจกรรม

1. ประชุมวางแผนเพื่อเตรียมงานโครงการ แต่งตั้งคณะทำงาน
2. ดำเนินงานตามโครงการพัฒนาหลักสูตร
3. ติดตามและประเมินผล
4. สรุปและรายงานผล

งบประมาณ จำนวน 25,000 บาท

การประเมินผล แบบทดสอบ แบบประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 2 หลักสูตร
2. นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. โครงการการสร้างพลังร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

แกนนำ: พระภิกษุธรรมสุธี พระกวีธรรมนิเทศก์

สมาชิกโครงการ 4 คน ได้แก่ 1. พระครูปริยัติสาทร 2. นายอภิชาติ อาจแก้ว 3. นายชาญวิทย์ ศรีสุธรรม 4. นายสง่า ภูลายาว 5. พระมหาประเมือง วรบัณฑิต 6. นายสุทิน หมั่นวิเศษ 7. นายมานิตย์ พุทธจันดา 8. นายสวาท โสภมื่น

สนองพันธกิจโรงเรียน

ข้อ 1 จัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 4 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สนองการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานที่ 7

ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน – กรกฎาคม 2565

หลักการและเหตุผล

องค์กรในยุคนี้นี้จะต้องเผชิญกับปัจจัยแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลทำให้องค์กรต้องมีแนวทางในการจัดการที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานและการเติบโตและการขององค์กร การบริหารจัดการและการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการต่าง ๆ ของโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Learning) เป็นการบริหารที่ต้องใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาโดยอาศัยวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร รวมถึงการร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรของโรงเรียน โดยมุ่งหวังที่จะที่ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่พึงประสงค์คือ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีคุณภาพดี เก่ง และมีความสุข และด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ร่วมวิจัยจึงเห็นพ้องกันว่าควรจัดให้มีโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำงบประมาณสำหรับใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนและเพื่อเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของนักเรียน

เป้าหมาย

1. มีการจัดทำผ้าป่าสามัคคีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา

2. สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษา 4.0

กิจกรรม

1. ประชุมวางแผนเพื่อเตรียมงานโครงการ แต่งตั้งคณะทำงาน
2. ดำเนินงานตามโครงการผ้าป่าเพื่อการศึกษา
3. ติดตามและประเมินผล
4. สรุปและรายงานผล

งบประมาณ จำนวน 35,000 บาท

การประเมินผล แบบทดสอบ แบบประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน
2. โรงเรียนมีงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษา 4.0 เพิ่มมากขึ้น

3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

ในการจัดกิจกรรมสะท้อนผลการดำเนินงานนั้นนอกจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะนำเอาผลการบันทึกจากการสังเกต บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพที่ได้นำไปใช้ มานำเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพื่อการรับรู้ร่วมกันแล้ว ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยยังได้นำเอาเทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) มาใช้ โดยอาศัยข้อคำถามในการถอดบทเรียน 4 ข้อ ดังนี้ คือ 1. สิ่งที่เราคาดหวังจากการทำงานในครั้งนี้คืออะไร 2. สิ่งที่เราบรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร 3. สิ่งที่ยังไม่บรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร และ 4. ถ้ามีงานแบบนี้อีก เราจะปรับปรุงข้อใดบ้าง อย่างไร ภายใต้หลักการ 1. เป็นธรรมชาติ สบาย ๆ อาจนั่งเก้าอี้หรือปูเสื่อนำในท่าที่สบายที่สุด 2. เรียบง่าย แต่มีแบบแผน (สัมพันธ์กัน แต่มีช่องว่างให้กัน) 3. เห็นหน้ากันทุกคน (เห็นรอยยิ้ม อุดมการณ์ และการพูดคุย) และ 4. เห็นข้อมูลเหมือนกันไปพร้อม ๆ กัน (ตรวจสอบ/สอบถามและเพิ่มเติมได้) ซึ่งจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ข้อสรุปร่วมกัน รวมจำนวน 3 โครงการ ที่คาดว่าจะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้สอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลยได้อย่างแท้จริง ข้อสังเกตว่าแม้ผู้ร่วมวิจัยจะมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับการบริหารงานของโรงเรียน แต่ในการจัดกิจกรรมแต่ละอย่างนั้นเนื่องจากกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน จึงทำให้การเรียนรู้ในบางกิจกรรมเป็นไปอย่างล่าช้า เช่น การให้ความรู้ในเชิงวิชาการ และการฝึกปฏิบัติต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยการทบทวนเนื้อหาและการฝึกปฏิบัติซ้ำ หลาย ๆ รอบ รวมทั้งให้ผู้ร่วมวิจัยที่เรียนรู้ได้เร็วเป็นผู้ช่วยชี้แนะและช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ทุกขั้นตอน

หลังจากกิจกรรมการสะท้อนผลเสร็จสิ้นลง ได้มีการนำเสนอความรู้เรื่องหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) มาแนะนำให้ผู้ร่วมวิจัยทราบ และเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับวิธีนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ให้ร่วมกันสรุปว่าความรู้ในหลักการใหม่ที่ได้เหมือนหรือต่างกับความรู้ของพวกเขาอย่างไร และเกิดความรู้ใหม่ขึ้นอะไรขึ้นบ้าง พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์หลักการเดิมจากที่ว่าหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอนคือ 1. ขั้นประสบการณ์ (Experiences) 2. ขั้นสะท้อนคิดและอภิปราย (Reflection and discussion) 3. ขั้นความคิดรวบยอด(conception) และ 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิด (Experimentation/application) และได้หลักการเพิ่มขึ้นอีก 1 ข้อ คือ ข้อ 5. ขั้นสรุปและประเมินผล (Conclusion and evaluation)

ข้อสังเกตที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการวางแผน

ผลจากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการวางแผนพบว่าสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ประสบผลสำเร็จเป็นเพราะในการดำเนินการในแต่ละกิจกรรมนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติงานภายใต้กิจกรรมที่ร่วมกันกำหนดขึ้นโดยอาศัยหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เป็นกรอบแนวคิดหลัก เสริมด้วยแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศตามที่ระบุไว้ รวมทั้งได้ใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นตัวสอดแทรกเสริมมาบูรณาการเข้าในกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน จึงส่งผลให้การลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเอาไว้ อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมย่อยล้วนเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือเพราะได้มาจากหลากหลายแหล่ง ทั้งที่เป็นเอกสาร และจากคำบอกเล่าของบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนั้น ๆ โดยเฉพาะ จึงทำให้ได้มาซึ่งแผนปฏิบัติการ (Action plan)

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Acting)

ขั้นตอนการปฏิบัติประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย การทบทวนจัดทิมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย 2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่แต่ละทีมงานโครงการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ มีการติดตามและรายงานความก้าวหน้าของโครงการ และการสรุปและประเมินโครงการ และ 3. การสะท้อนผลการปฏิบัติ มีสิ่งที่ดำเนินการคือการจัดกิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน

ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อวันเสาร์ที่ 4 มิถุนายน 2565 ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กิจกรรมในวันนี้เริ่มจากผู้วิจัยทำการทบทวนการดำเนินงานในขั้นตอนการเตรียมการและขั้นตอนการวางแผนร่วมกับผู้ร่วมวิจัย จากนั้นจึงใช้กิจกรรมการระดมสมองเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติร่วมกัน ประกอบด้วย การทบทวนจัดทิมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 4.10 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน

1. การทบทวนการจัดทิมงานโครงการ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันทบทวนการจัดทิมงานโครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากทิมงานโครงการทั้ง 3 โครงการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน ผู้รับผิดชอบโครงการ แกนนำ คือ พระครูปัญญากิตติยาคม มีสมาชิกโครงการ 4 คน ได้แก่ 1. นายอิทธิพล ถิตย์รัมย์ 2. นายถาวร โสภณทัต 3. นายณภสินธุ์ สายมาศ 4. นายจิรวัดน์ ชัยมาตร

โครงการที่ 2 โครงการการพัฒนาหลักสูตร ผู้รับผิดชอบโครงการ แกนนำ คือ พระธรรณัตพร จิรวโส และพระครูสุนทรธรรมนาถ มีสมาชิกโครงการ 8 คน ได้แก่ 1. นายวันชัย มาระเทศ 2. นายสมชาย คำอินทร์ 3. นายจิราพัชร จำปานิล 4. นางรัชณีกรณ์ ทาทอง 5. นายวัชร อุ่นแก้ว 6. นายปณณวิช สิมมะลี 7. นางพรวิไล คำดี 8. นางกฤษณา นามสีพันธ์

โครงการที่ 3 โครงการการสร้างพลังร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียน ผู้รับผิดชอบโครงการ แกนนำ คือ พระภัทรธรรมสุธี พระกวีธรรมนิเทศ มีสมาชิกโครงการ 4 คน ได้แก่ 1. พระครูปริยัติสาทร 2. นายอภิชาติ อาจแก้ว 3. นายชาญวิทย์ ศรีสุธ 4. นายสง่า ภูลายาว 5. พระมหาประเมื่องวรบัณฑิต 6. นายสุทิน หมั่นวิเศษ 7. นายมานิตย์ พุทธจันดา 8. นายสวาท โสภณ

เมื่อได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดทีมงานโครงการร่วมกันแล้ว ผู้วิจัยได้ปล่อยให้ผู้ร่วมวิจัยในแต่ละทีมงานโครงการปรึกษารื้อกันกับทีมงานของตนเพื่อเตรียมที่จะนำโครงการที่ได้ร่วมกันจัดทำไว้นั้นลงสู่การปฏิบัติโดยแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันพิจารณาถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการในการนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทีมงาน การแบ่งงาน การมอบอำนาจหน้าที่ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ การกำหนดเครือข่ายการติดต่อสื่อสารทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้ในการดำเนินงานโครงการทุกโครงการยังต้องคำนึงถึงการปฏิบัติงานภายใต้บริบทของ “หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” ที่เป็นตัวสอดแทรกเสริมในการวิจัยด้วย และเมื่อแต่ละทีมงานโครงการได้ร่วมประชุมปรึกษารื้อกันภายในกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ได้มีตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอเนื้อหา วิธีการและแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการของตนเองเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มโครงการอื่น ๆ ได้รับทราบร่วมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนได้ร่วมกันพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกด้วย ดังภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันทบทวนการจัดโครงการ

2. การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผลโครงการ โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้ทำหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานหรือโครงการ ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การติดตามและประเมินผลก่อนการดำเนินงาน ระยะที่ 2 การติดตามประเมินผลระหว่างดำเนินการ และ ระยะที่ 3 การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานหรือโครงการ ซึ่งทีมงาน

ประเมินจะเป็นชุดพิเศษ ที่ไม่ได้รับผิดชอบในโครงการต่าง ๆ จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย 1. พระมหาสมภาร พันจันทิก 2. พระมหาประเทือง วรบัณฑิต 3. พระวิทยา ญาณวโร 4. นางสาวกุลิสรา บุญกันท์ 5. นายรัศมี อัมพรัตน์ 6. นางกัญญ์รัฐ สีหาผล 7. นายจิรศักดิ์ สาริยา 8. นางจิระนันท์ นามปัญญา 9. นายพงพัฒน์ บุญสิทธิ์

3. การจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำร่างเครื่องมือในการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินงานวิจัยในระยะต่าง ๆ โดยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำเครื่องมือการวิจัย รวม 7 ฉบับ โดยพิจารณาจากการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนว่าขั้นตอนใดควรจะใช้เครื่องมือใด และพิจารณาจากข้อมูลในโครงการทั้ง 3 ว่าในแต่ละโครงการจะต้องใช้เครื่องมือชนิดใดบ้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประเมินโครงการ เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ฉบับที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการ

ฉบับที่ 3 แบบประเมินโครงการ

ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประเมินความพึงพอใจ

ฉบับที่ 6 แบบบันทึกและสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู

ฉบับที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

เครื่องมือการวิจัยนี้เมื่อได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยต้องจัดส่งเครื่องมือดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ราย (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบของทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทั้งนี้ เครื่องมือการวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงเครื่องมือการวิจัยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติ

ฉบับที่	เครื่องมือ	วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
1	แบบประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย	เพื่อประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยหลังการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของการดำเนินงาน	ผู้ใช้เครื่องมือนี้คือผู้วิจัยและทีมประเมิน
2	แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของ	- ใช้ในการติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการใน	ผู้ใช้เครื่องมือนี้คือผู้วิจัยและทีมประเมิน

ฉบับที่	เครื่องมือ	วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
	โครงการ	ระหว่างการทำงาน	
3	แบบประเมินโครงการ	- ใช้ในการประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดโครงการ	ผู้ใช้เครื่องมือนี้คือ ผู้วิจัยและทีมประเมิน
4	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	- เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ของการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้จากการกระทำและความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น	- ผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ทีมแกนนำในแต่ละโครงการ
5	แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประเมินความพึงพอใจ	- ใช้ประกอบการสัมภาษณ์เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของครูโดยมีกลุ่มเป้าหมายคือครู คณะกรรมการสถานศึกษาและ ผู้ปกครอง	ผู้ใช้เครื่องมือนี้คือ ผู้วิจัยและทีมประเมิน
6	แบบบันทึกและสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู	- ใช้ประกอบการสังเกตเพื่อบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู	ผู้ใช้เครื่องมือนี้คือ ผู้วิจัยและทีมประเมิน
7	แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน	- เพื่อใช้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ผู้ใช้เครื่องมือนี้คือ ผู้วิจัยและทีมประเมิน

จากตารางที่ 4.14 เครื่องมือการวิจัยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย รวม 7 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ฉบับที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการ ฉบับที่ 3 แบบประเมินโครงการ ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประเมินความพึงพอใจ ฉบับที่ 6 แบบบันทึกและสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู ฉบับที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 18 มิถุนายน 2565 ถึง 30 กันยายน 2565 โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานโครงการของแต่ละทีมงานโครงการดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองพันธกิจของโรงเรียน ข้อ 1 จัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อ 2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีคุณภาพตามมาตรฐาน และสนองการประเมินคุณภาพภายนอกในมาตรฐานที่ มาตรฐานที่ 3- 6 โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดอบรมและพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ที่ผู้เรียนต้องผลิตชิ้นงาน โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการคือ 1. การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แนวการศึกษา 4.0 และ 2. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดของการดำเนินงานดังนี้

1. การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวการศึกษา 4.0 ได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 18 – 19 มิถุนายน 2565 โดยผู้วิจัยได้เป็นผู้ดำเนินการบรรยายพร้อมการฝึกปฏิบัติให้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งในวันแรกได้มีการบรรยายเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของการจัดการเรียนรู้ตามแนวการศึกษา 4.0 ทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย ในวันที่สองเป็นการนำเสนอรูปแบบการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning) ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ครูและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวการศึกษา 4.0 และครูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวการศึกษา 4.0

2. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม ได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 2 – 3 กรกฎาคม 2565 โดยผู้วิจัยได้เรียนเชิญวิทยากรคนเดิมคือ อาจารย์ ยชรวาท หงส์ศิริ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างและคณะ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตประกอบการเรียนการสอน และยังทำวิจัยเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้ดำเนินการบรรยายพร้อมการฝึกปฏิบัติให้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งวันแรกในช่วงเช้าได้มีการบรรยายเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีสื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในช่วงบ่ายได้มีการ workshop และสาธิตการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตประกอบการเรียนการสอน ในวันที่ 2 เป็น

การบรรยายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO Model ทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย โดยภาคบ่ายเป็นการปฏิบัติการผลิตสื่อ ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ครูและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO Model และครูสามารถผลิตนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สามารถประมวลภาพได้ดังแผนภาพที่ 4.13

ภาพที่ 4.13 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม

โครงการที่ 2 โครงการการพัฒนาหลักสูตร

โครงการการพัฒนาหลักสูตรเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองพันธกิจของโรงเรียนข้อ 1 จัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อ 2 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา และสนองการประเมินคุณภาพภายนอกใน มาตรฐานที่ 12 โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการพัฒนาชิ้นงาน สร้างผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยเทคโนโลยีมีในบริบทของผู้เรียน เหมาะสมกับการพัฒนาก่อเกิดนวัตกรรมการเรียนการสอน ดำเนินการตั้งแต่ 25 มิถุนายน 2565 ถึง 31 สิงหาคม 2565 ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1. การจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น และ 2. การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น

การจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น ได้ดำเนินการในวันที่ 25 มิถุนายน 2565 โดยผู้วิจัยได้เป็นผู้ดำเนินการบรรยายพร้อมการฝึกปฏิบัติให้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งในวันแรกได้มีการบรรยายเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของการทำหลักสูตรระยะสั้น ทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ครูและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการจัดทำหลักสูตรในระยะสั้นทั้งในองค์ประกอบของหลักสูตร และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพที่ 4.14

ภาพที่ 4.14 การจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น

2. การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น โดยมีการจัดทำหลักสูตร 2 หลักสูตร คือ 1. จัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” 2. จัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร” โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้แบ่งผู้รับผิดชอบโครงการออกเป็น 2 ทีม ทีมโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา รับผิดชอบจัดทำหลักสูตร “บาลี บาริสต้า” และทีมโรงเรียนธรรมนิเทศศึกษา รับผิดชอบจัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร” โดยมีระยะเวลาจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงหลักสูตร และขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร โดยดำเนินการระหว่าง 26 มิถุนายน 2565 ถึง 31 สิงหาคม 2565

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 1. การยกร่างหลักสูตร โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างเป็นหลักสูตร ร่างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดหมาย กลุ่มเป้าหมาย สารการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงหลักสูตร หลังจากการร่างหลักสูตรขึ้นแล้ว ทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับด้วยการตรวจสอบคล้อยของหลักสูตรฉบับร่าง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์จำนวน 6 ท่าน และจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญจำนวน 6 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (congruency) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร คณะผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ใช้เวลาในการทดลองหลักสูตร โดยใช้แผนการวิจัย One Shot Case design

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงหลักสูตร และขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร โดยดำเนินการระหว่าง 26 มิถุนายน 2565 ถึง 31 สิงหาคม 2565 ได้ผลดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” ผู้รับผิดชอบประกอบด้วย พระธำมรงค์ จิรวโส นายวันชัย มาระเทศ นายสมชาย คำอินทร์ นายจิราพัชร จำปานิล และนางรัชณีกรณ์ ทาทอง

หลักการ

ในปัจจุบันนี้ นานาประเทศพัฒนาประเทศเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรัฐบาลไทยได้ประกาศใช้นโยบาย Thailand 4.0 ฉะนั้น การศึกษาของพระสงฆ์ในปัจจุบันควรที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกนี้ด้วย จึงจะสามารถที่จะพัฒนาพลเมืองให้เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศได้ โดยตอบสนองการที่ผู้เรียนสามารถทำงานเป็น สร้างชิ้นงานออกมาจากการเรียนรู้ที่บูรณาการกับสิ่งที่มีอยู่รอบตัว เป็นทักษะชีวิตให้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หลักสูตร “บาลี บาริสต้า” สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองกับความเป็นจริงของการใช้ประโยชน์ในสิ่งที่มีอยู่รอบตัวของบริบทโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีโรงการบริการ “น้ำปานะ” ของแต่ละวัด แต่ละสำนักเรียน เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนปริยัติสามารถนำความรู้ ทักษะไปใช้งานได้อย่างคล่องแคล่ว

จุดหมาย

นักเรียนโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำกาแฟสด ตลอดจนมีความรู้ในการบริหารร้านกาแฟได้

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

เนื้อหาและกิจกรรม

สาระการเรียนรู้สำหรับการหลักสูตร “บาลี บาริสต้า” จำนวน 10 ชั่วโมง มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.15 เนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตร “บาลี บาริสต้า”

เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
1. ความรู้เบื้องต้นการเป็น บาริสต้า	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. บรรยาย 3. มอบหมายงาน 4. อภิปราย 5. ชมวีดิทัศน์ 6. สรุปสาระสำคัญ	1. แผนการอบรม 2. เอกสาร ประกอบการบรรยาย 3. เพาเวอร์ พอยท์ บรรยาย 4. วีดิทัศน์ 5. ใบงาน	1 ชม.
2. การใช้อุปกรณ์	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. แบ่งกลุ่มเข้าฐานความรู้ 3. อภิปราย 4. สรุปสาระสำคัญ	1. อุปกรณ์ การชง กาแฟ	1 ชม.
3. สูตรการชงกาแฟ	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับ	1. วัตถุดิบ	3 ชม.

เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
	การฝึกอบรม 2. แบ่งกลุ่มเข้าฐานความรู้ 3.สาธิต 4. ชมวีดิทัศน์ 5. สรุปสาระสำคัญ	ประกอบการชงกาแพ	
4. การบริหารร้านกาแพ	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. แบ่งกลุ่มทำโครงการ 3. อภิปราย 5. สรุปสาระสำคัญ	1. ใบงาน	2 ชม.
5. การตลาด	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. บรรยาย 3. ชมวีดิทัศน์ 4. สรุปสาระสำคัญ	1. เอกสารประกอบการบรรยาย 2. เพาเวอร์ พอยท์บรรยาย 3. วีดิทัศน์	3 ชม.

สื่อการเรียนรู้

สื่อประกอบการอบรม ประกอบด้วย แผนการสอน เอกสารประกอบการฝึกอบรมในรูปแบบเอกสารที่ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมสาระหน่วยการอบรม ใบงานในประเด็นต่าง ๆ แบบประเมินในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

ตารางที่ 4.16 แสดงการวัดและประเมินผลของหลักสูตร “บาลี บาริสต้า”

การประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	แบบทดสอบก่อนและหลัง	- หลังอบรมมีความรู้ ร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ทักษะ	การปฏิบัติ	- นักเรียนสามารถทำกาแพสูตรต่าง ๆ ได้ ร้อยละ 80
3. พฤติกรรมการเข้าอบรม	แบบสังเกต	- นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกอบรม ร้อยละ 80
4. ความพึงพอใจในการอบรม	แบบสอบถาม	- นักเรียนมีความพอใจในการฝึกอบรม ระดับมากขึ้นไป

การประเมินร่างหลักสูตร

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรด้วยการประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร หลังจากการร่างหลักสูตรขึ้นแล้ว โดยทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับด้วยการความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์จำนวน 6 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (congruency) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมิน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อมูล 6 ท่าน ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็น	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	1. หลักสูตรมีความเป็นไปได้	4.33	0.52	มาก
	2. หลักสูตรมีความสมเหตุสมผล	4.00	0.63	มาก
	3. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.17	0.41	มาก
	4. หลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.33	0.52	มาก
	รวม	4.21	0.19	มาก
2. จุดมุ่งหมาย	1. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน	4.33	0.52	มาก
	2. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ครอบคลุมเนื้อหา ของหลักสูตร	4.33	0.52	มาก
	3. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่แสดงให้เห็น พฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการ ฝึกอบรม	3.83	0.41	มาก
	รวม	4.17	0.28	มาก
3. กลุ่มเป้าหมาย	1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายหลักสูตร	4.33	0.52	มาก
	2. กลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมกับการอบรม พัฒนา	4.17	0.41	มาก
	รวม	4.25	0.27	มาก
4. สาระการเรียนรู้	1. หลักสูตรจัดลำดับเนื้อหาเหมาะสม	4.17	0.41	มาก
	2. การจัดเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.17	0.41	มาก
	3. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของ กลุ่มเป้าหมาย	4.33	0.52	มาก
	4. เนื้อหาครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	4.17	0.41	มาก
	รวม	4.21	0.40	มาก
5. สื่อการเรียนรู้	1. หลักสูตรมีสื่อการอบรมที่ทันสมัย	4.33	0.52	มาก
	2. หลักสูตรมีการใช้สื่อที่เหมาะสมกับสาระการ	4.33	0.52	มาก

ประเด็น	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	อบรม			
	3. หลักสูตรมีการเลือกใช้สื่อเพื่อช่วยให้การอบรมผู้เข้ารับการอบรม	4.33	0.52	มาก
	รวม	4.33	0.52	มาก
6. การวัดและประเมินผล	1. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.33	0.52	มาก
	2. การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเป็นไปได้ตามสภาพจริง	4.17	0.41	มาก
	3. การวัดและประเมินผลกล่าวถึงวิธีการวัดผลและเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจน	4.17	0.41	มาก
	รวม	4.22	0.40	มาก
	รวมทั้งหมด	4.23	0.24	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า โดยภาพรวมของหลักสูตร “บาลี บาริสต้า” มีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่ง องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย และการวัดและประเมินผล ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จุดมุ่งหมาย

2. จัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชุป’ตาร์ สามเณร” ผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย พระครูสุนทรธรรมาถ นายวัชร อุ่นแก้ว นายปณณวิช สิมมะลี นางพราวพีไล คำดี และนางกฤษณา นามสีพันธ์
หลักการ

ประเทศไทยเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรัฐบาลไทยได้ประกาศใช้นโยบาย Thailand 4.0 ฉะนั้น โดยอาศัยการศึกษาที่ช่วยขับเคลื่อนประเทศไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ เรียกว่า การศึกษา 4.0 สิ่งสำคัญในการพัฒนาการศึกษา 4.0 คือ การพัฒนาผู้เรียนให้สร้างชิ้นงานได้ หรือทำงานเป็น สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ออกมาโดยอาศัยเทคโนโลยีที่มีอยู่ การศึกษาของพระสงฆ์ในปัจจุบันควรที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกนี้ด้วย จึงจะสามารถที่จะพัฒนาพลเมืองให้เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การสร้างชิ้นงานของผู้เรียนจึงต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนนวัตกรรมออกมาสู่สังคมยุคใหม่ เรียกว่าสังคมออนไลน์ เทคโนโลยีที่ว่า คือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสใหม่ ๆ ทางด้านการเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ของตนเองที่เรียกว่าสื่อออนไลน์ และยังสามารถเป็นทักษะในการต่อยอดสู่การพัฒนารายได้ในอนาคต

จุดหมาย

นักเรียนโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการผลิตรายการสื่อออนไลน์

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนปรีดิธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

เนื้อหาและกิจกรรม

สาระการเรียนรู้สำหรับการหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร” จำนวน 10 ชั่วโมง มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.18 เนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”

เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
1. ความรู้เบื้องต้นการผลิตสื่อออนไลน์	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. บรรยาย 3. มอบหมายงาน 4. อภิปราย 5. ชมวิดีโอทัศน์ 6. สรุปสาระสำคัญ	1. แผนการอบรม 2. เอกสารประกอบการบรรยาย 3. เพาเวอร์ พอยท์บรรยาย 4. วิดีทัศน์ 5. ใบงาน	1 ชม.
2. การเขียนบทและทำสตอรี่	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. แบ่งกลุ่มเข้าฐานความรู้ 3. อภิปราย 4. สรุปสาระสำคัญ	1. อุปกรณ์การชงกาแฟ	1 ชม.
3. การจัดแสง สี เสียง	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. แบ่งกลุ่มเข้าฐานความรู้ 3. สาธิต 4. ชมวิดีโอทัศน์ 5. สรุปสาระสำคัญ	1. วัสดุการประกอบการชงกาแฟ	2 ชม.
4. การตัดต่อวิดีโอ	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. แบ่งกลุ่มทำโครงงาน 3. อภิปราย 5. สรุปสาระสำคัญ	1. ใบงาน	2 ชม.
5. การไลฟ์สด	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. บรรยาย 3. ชมวิดีโอทัศน์ 4. สรุปสาระสำคัญ	1. เอกสารประกอบการบรรยาย 2. เพาเวอร์ พอยท์บรรยาย 3. วิดีทัศน์	2 ชม.

เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
6. การจัดท่าฉาก	1. ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับการฝึกอบรม 2. บรรยาย 3. ชมวีดิทัศน์ 4. สรุปสาระสำคัญ	1. เอกสารประกอบกรการบรรยาย 2. เพาเวอร์ พอยท์บรรยาย 3. วีดิทัศน์	2 ชม.

สื่อการเรียนรู้

สื่อประกอบการอบรม ประกอบด้วย แผนการสอน เอกสารประกอบการฝึกอบรมในรูปแบบเอกสารที่ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมสาระหน่วยการอบรม ใบงานในประเด็นต่าง ๆ แบบประเมินในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

ตารางที่ 4.19 แสดงการวัดและประเมินผลของหลักสูตร “ยูทูปเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”

การประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	แบบทดสอบก่อนและหลัง	- หลังอบรมมีความรู้ ร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ทักษะ	การปฏิบัติ	- นักเรียนจัดทำวิดีโอ ได้ ร้อยละ 80 - นักเรียนจัดไลฟ์สดได้ ร้อยละ 80
3. พฤติกรรมการเข้าอบรม	แบบสังเกต	- นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกอบรม ร้อยละ 80
4. ความพึงพอใจในการอบรม	แบบสอบถาม	- นักเรียนมีความพอใจในการฝึกอบรม ระดับมากขึ้นไป

การประเมินร่างหลักสูตร

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรด้วยการประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร หลังจากการร่างหลักสูตรขึ้นแล้ว โดยทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรบับด้วยการความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสงฆ์จำนวน 6 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (congruency) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมิน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อมูล 6 ท่าน ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็น	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	1. หลักสูตรมีความเป็นไปได้	4.73	0.45	มากที่สุด
	2. หลักสูตรมีความสมเหตุสมผล	4.76	0.43	มากที่สุด
	3. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.42	0.50	มาก
	4. หลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.73	0.45	มากที่สุด
	รวม	4.64	0.40	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมาย	1. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน	4.42	0.50	มากที่สุด
	2. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ครอบคลุมเนื้อหาของหลักสูตร	4.44	0.50	มาก
	3. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการฝึกอบรม	4.71	0.46	มากที่สุด
	รวม	4.52	0.43	มากที่สุด
3. กลุ่มเป้าหมาย	1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร	4.73	0.45	มากที่สุด
	2. กลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมกับการอบรมพัฒนา	4.71	0.46	มากที่สุด
	รวม	4.72	0.44	มากที่สุด
4. สาระการเรียนรู้	1. หลักสูตรจัดลำดับเนื้อหาเหมาะสม	4.73	0.45	มากที่สุด
	2. การจัดเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.69	0.47	มากที่สุด
	3. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย	4.71	0.46	มากที่สุด
	4. เนื้อหาครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	4.69	0.47	มากที่สุด
	รวม	4.71	0.44	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้	1. หลักสูตรมีสื่อการอบรมที่ทันสมัย	4.71	0.46	มากที่สุด
	2. หลักสูตรมีการใช้สื่อที่เหมาะสมกับสาระการอบรม	4.69	0.47	มากที่สุด
	3. หลักสูตรมีการเลือกใช้สื่อเพื่อช่วยให้การอบรมผู้เข้ารับการอบรม	4.73	0.45	มากที่สุด
	รวม	4.71	0.45	มากที่สุด
6. การวัดและ	1. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ	4.71	0.46	มากที่สุด

ประเด็น	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประเมินผล	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
	2. การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมายและเป็นไปได้ตามสภาพจริง	4.73	0.45	มากที่สุด
	3. การวัดและประเมินผลกล่าวถึงวิธีการ วัดผลและเกณฑ์การประเมินผลอย่าง ชัดเจน	4.71	0.46	มากที่สุด
	รวม	4.72	0.45	มากที่สุด
	รวมทั้งหมด	4.67	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.20 พบว่า โดยภาพรวมของหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร” มีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ซึ่ง 3 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลและประเมินผล และ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมาคือ สารการเรียนรู้ และ สื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ คือ หลักการของหลักสูตร

โครงการที่ 3 โครงการการสร้างพลังร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

โครงการสร้างพลังร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองพันธกิจของโรงเรียนข้อที่ 4 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและสนองการประเมินคุณภาพภายนอกในมาตรฐานที่ 7 โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อจัดทำงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนและเพื่อเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของนักเรียน โดยมีกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรมคือ 1. การจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา และ 2. จัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังมีรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมดังนี้

1. การจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา

การจัดทำผ้าป่าการศึกษา ได้จัดทำผ้าป่า ทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา ดำเนินการ ณ ตึกบูรพาจารย์ วัดศรีสุทธาวาส อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผู้รับผิดชอบคือทีมงานโครงการกลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย พระภิกษุธรรมสุธี พระครูปริยัติสาทร นายอภิชาติ อาจแก้ว นายชาญวิทย์ ศรีสุธรรม นายสง่า ภูลายาว และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา ดำเนินการ ณ ศาลาการเปรียญ วัดเอราวัณพัฒนาราม ตำบลผาอินทร์แปลง อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ผู้รับผิดชอบ คือ พระภิกษุธรรมพระมหาประเมื่อง วรบัณฑิต นายสุทิน หมั่นวิเศษ นายมานิตย์ พุทธจันดา นายสวาท โสภหมั่นได้ร่วมกันจัดกิจกรรมผ้าป่าการศึกษาขึ้นในวันที่ 11 - 12 พฤศจิกายน 2565 โดยเริ่มจากการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อวางแผนการดำเนินงานทั้งในส่วนของผู้หลักกลุ่มและทีมผู้ร่วมวิจัยทั้งหมดเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2565 โดยในวันนั้นได้มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยแบ่งออกเป็น 8 ฝ่ายคือ 1. ฝ่ายอำนวยการ 2. ฝ่ายดำเนินการ 3. ฝ่ายจัดทำของผ้าป่า 4. ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ 5. ฝ่ายจัดเตรียม

กิจกรรม 6. ฝ่ายจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม 7. ฝ่ายปฏิคม 8. ฝ่ายการเงินและบัญชี และ 9. ฝ่ายจัดทำเอกสาร จากนั้นในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งเป็นวันแรกของงานซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “วันโฮม” หรือ “วันรวม” และวันงานผ้าป่าในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565 สรุปรยอดผ้าป่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา ได้ยอดผ้าป่ารวม 162,671 บาท และโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยาได้ยอดผ้าป่ารวมทั้งสิ้น 128,999 บาท ซึ่งทีมงานโครงการกลุ่มที่ 3 ร่วมกับทีมผู้ร่วมวิจัย คณะกรรมการสถานศึกษา และคนในชุมชนได้ร่วมกันทอดผ้าป่าการศึกษา เห็นได้ว่าการกิจกรรมผ้าป่าการศึกษาในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีทั้งจากคนในชุมชนและนอกชุมชน และจากการจัดกิจกรรมผ้าป่าการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และวัดธรรมนิเทศก์วิทยาได้จัดสรรเงินที่ได้จากการบริจาคเพื่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และได้จัดสรรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ โดยบรรยากาศในการดำเนินงานสามารถนำเสนอได้ดังแผนภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15 การจัดทำผ้าป่าการศึกษา

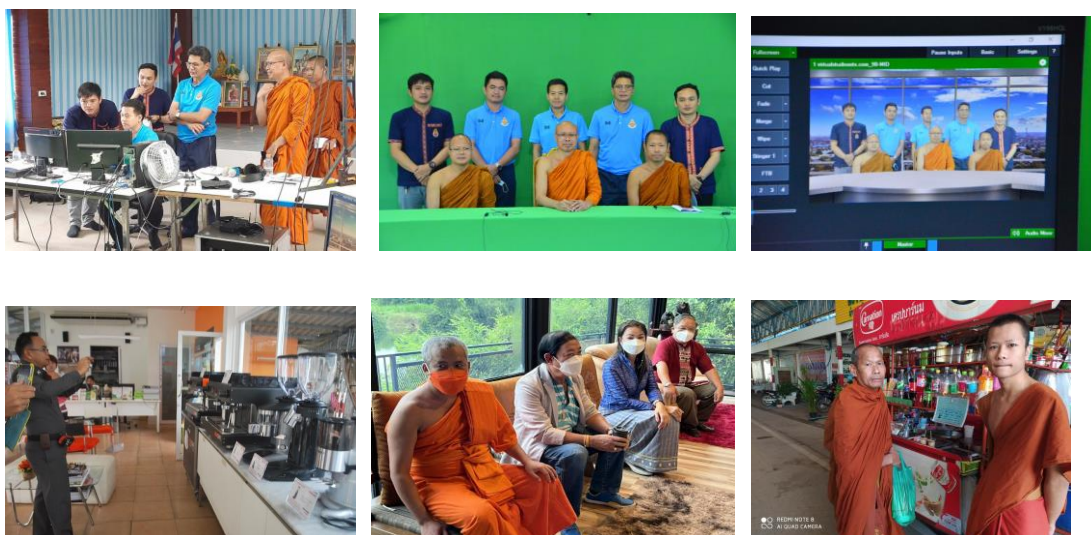
2. จัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมจัดขึ้นระหว่าง 20 - 30 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีสมาชิกโครงการกลุ่มที่ 3 เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยเป็นโครงการจากเงินบริจาคเพื่อพัฒนาการศึกษา ซึ่งรวบรวมจากผู้สนับสนุนงบประมาณ ผ้าป่า โดยมีผู้ร่วมวิจัย เป็นทีมงานสนับสนุนโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การจัดทำห้องบันทึกวิดีโอและถ่ายทอดสด ณ โรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา และจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องชงกาแฟสด และวัสดุการชงกาแฟ ณ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา โดยมีการประชุมชี้แจงความคิดเห็นผู้ร่วมวิจัยในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2565 และดำเนินการติดตั้งแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 ดังแผนภาพที่ 4.16

ภาพที่ 4.16 การประชุมชี้แจงการการนำสื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ภายหลังมีการติดตั้งเรียบร้อยแล้วได้มีการสาธิตการใช้สื่อการสอน ได้สร้างความสนใจให้กับนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังแผนภาพที่ 4.17

ภาพที่ 4.17 การสาธิตการใช้สื่อนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้

3. การสะท้อนผล

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมนี้ขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2565 ณ ห้องวิชาการโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา โดยมีกิจกรรมการสะท้อนผล 2 กิจกรรมย่อย คือ 1. การสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action

Review: AAR) และ 2. การสรุปผลการนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ไปปฏิบัติ โดยในแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

1. การสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR)

กิจกรรมนี้เริ่มจากผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดประเด็นคำถามรวม 4 ข้อ คือ 1. สิ่งที่เราคาดหวังจากการทำงานในครั้งนี้คืออะไร 2. สิ่งที่เราบรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร 3. สิ่งที่ยังไม่บรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร และ 4. ถ้ามีงานแบบนี้อีก เราจะปรับปรุงข้อใดบ้าง อย่างไรก็ตามตั้งแต่ละทีมงานโครงการได้ผลัดกันตอบข้อคำถามต่าง ๆ ตามประเด็นและร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมทีละกลุ่มจนครบทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งการจัดกิจกรรมนี้เป็นไปภายใต้หลักการ 1. เป็นธรรมชาติสบาย ๆ อาจนั่งเก้าอี้หรือปูเสื่อนำในท่าที่สบายที่สุด 2. เรียบง่าย แต่มีแบบแผน (สัมพันธ์กัน แต่มีช่องว่างให้กัน) 3. เห็นหน้ากันทุกคน (เห็นรอยยิ้ม อุดมการณ์ และการพูดคุย) และ 4. เห็นข้อมูลเหมือนกันไปพร้อม ๆ กัน (ตรวจสอบ/สอบถามและเพิ่มเติมได้) ซึ่งจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ข้อสรุปร่วมกันดังนี้

1. สิ่งที่เราคาดหวังจากการทำงานในครั้งนี้คืออะไร สิ่งที่เราทีมงานโครงการทั้ง 3 โครงการคาดหวังจากการทำงานคือ การทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ โดยคาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินงานโครงการทุกโครงการเสร็จสิ้นแล้วทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลยดีขึ้นและมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. สิ่งที่เราบรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร สิ่งที่เราบรรลุความคาดหวังของการนำแผนปฏิบัติการหรือโครงการลงสู่การปฏิบัติในครั้งนี้ พบว่า ในการนำแผนงานโครงการทั้ง 3 ลงสู่การปฏิบัติได้บรรลุความคาดหวังทุกโครงการเนื่องด้วยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน “ดีขึ้น” ตามเป้าหมายหรือความคาดหวังที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดไว้

3. สิ่งที่ยังไม่บรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร ในการนำโครงการทั้ง 3 ลงสู่การปฏิบัติ ไม่พบว่ามีสิ่งที่ยังไม่บรรลุบรรลุความคาดหวังแต่อย่างใด ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเสียสละและทุ่มเทแรงกาย แรงใจ ภายใต้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัด

4. ถ้ามีงานแบบนี้อีก เราจะปรับปรุงข้อใดบ้าง อย่างไรก็ตามทุกทีมงานโครงการมีความเห็นร่วมกันว่าในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ นั้น นอกจากจะอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายแล้วสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คืองบประมาณในการบริหารจัดการในแต่ละโครงการ ซึ่งในการดำเนินงานโครงการทั้ง 3 ในครั้งนี้ได้งบประมาณหลักมาจากการจัดทำผ้าป่าการศึกษา ในการจัดงานในลักษณะนี้ในคราวต่อไปควรมีการวางแผนการจัดหางบประมาณแต่เนิ่น ๆ

2. การสรุปผลการนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ไปปฏิบัติ

ในการสรุปผลการนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปปฏิบัตินั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสรุปผลโดยแบ่งออกตามลำดับขั้น 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ (experiences) ในขั้นนี้ทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเริ่มจากการให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนได้ใช้ประสบการณ์เดิมที่ตนเองมีอยู่ในการระดมความคิดเห็นต่อการทำงานในแต่ละกิจกรรม

โดยผู้วิจัยได้พยายามกระตุ้นให้ผู้ร่วมวิจัยดึงเอาประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และให้มีความสามารถในการแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองได้ ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ร่วมวิจัยคือการที่ผู้ร่วมวิจัยได้ดึงประสบการณ์ของตนเองออกมานำเสนอร่วมกับเพื่อน ๆ จะทำให้รู้สึกที่ตัวเองได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกลุ่ม มีคนรับฟังเรื่องราวของตนเอง และมีโอกาสในการรับรู้เรื่องราวของผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งจะทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นและทำให้สัมพันธ์ภาพในกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นไปด้วยดี ส่วนที่ประโยชน์ต่อผู้วิจัยคือไม่ต้องเสียเวลาในการอธิบายหรือยกตัวอย่างให้ผู้ร่วมวิจัยฟัง เพียงแต่ใช้เวลาเล็กน้อยกระตุ้นให้ผู้ร่วมวิจัยได้เล่าประสบการณ์ของตนเอง และในบางกิจกรรมอาจต้องใช้เอกสารประกอบในการนำเสนอ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการทำงานแบบต่าง ๆ การเขียนแผนงานโครงการ เป็นต้น

2. ขั้นสะท้อนคิดและอภิปราย (reflection and discussion) เป็นขั้นที่ผู้วิจัยได้ปล่อยให้ผู้ร่วมวิจัยแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเองต่อการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ วิจารณ์ กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเองซึ่ง จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น และจากการผลสะท้อนความคิดเห็นเป็นการอภิปรายจะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้ร่วมวิจัยยังได้เรียนรู้ถึงการทำงานเป็นทีม บทบาทของสมาชิกที่ดีที่จะทำให้งานสำเร็จ การควบคุมตนเองและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย แต่ทั้งนี้ ในการที่ผู้ร่วมวิจัยจะอภิปรายหรือร่วมแสดงความคิดเห็นได้มากน้อยแค่ไหน หรือเป็นไปตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้วิจัยจัดเตรียมซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นอภิปรายหรือตารางวิเคราะห์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยทำงานได้สำเร็จ

3. ขั้นความคิดรวบยอด (conception) เป็นขั้นที่ผู้ร่วมวิจัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาหรือพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (cognitive) ซึ่งเกิดได้หลายทาง เช่น จากการบรรยายของผู้วิจัย การมอบหมายให้อ่านจากเอกสาร ตำรา หรือได้จากการสะท้อนความคิดเห็นหรืออภิปรายในขั้นตอนที่ 2 โดยผู้วิจัยอาจจะสรุปความคิดรวบยอดให้จากการอภิปรายและการนำเสนอของผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนซึ่งจะส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดได้ ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หรือความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนของการฝึกทักษะต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิด (experimentation/application) เป็นขั้นที่ผู้ร่วมวิจัยได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตชิ้นความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนทนา การทำแผนภูมิ การลงมือฝึกปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จของการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 ถึง 3 โดยผู้วิจัยสามารถใช้กิจกรรมในองค์ประกอบนี้ในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้

5. ขั้นสรุปและประเมินผล (conclusion and evaluation) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสรุปและประเมินผลในการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 4 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปและประเมินผลนั้นมาใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการต่อไป โดยการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาในส่วนที่ยังไม่บรรลุความคาดหวังเพื่อให้บรรลุความคาดหวัง และดำเนินการในส่วนที่บรรลุความคาดหวังแล้วเพื่อให้งานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

ผลจากการนำแผนลงสู่การปฏิบัติทำให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการทำงานภายใต้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจเลือกในสิ่งที่พวกเขาต้องการเรียนรู้ โดยทุกคนจะมีสิทธิที่เท่าเทียมกันในการร่วมกันเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นประสบการณ์ ขั้นสะท้อนคิดและอภิปราย ขั้นความคิดรวบยอด ขั้นทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิด และขั้นสรุปและประเมินผล นอกจากนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยยังเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอีกว่าในขั้นตอนการปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาที่ยาวนานกว่าขั้นตอนอื่น ๆ ที่ผ่านมา อีกทั้งยังมีความคาบเกี่ยวกับขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล(observing) อีกด้วย ดังนั้น จึงมีความเห็นร่วมกันว่าควรดำเนินการในสองขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ(acting) และขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล(observing) ไปพร้อม ๆ กันในลักษณะทำไปสังเกตไปจึงจะทำได้ ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและตรงกับความเป็นจริง ทั้งนี้ มีภาพประกอบกิจกรรมดังแผนภาพที่ 4.18

ภาพที่ 4.18 ภาพบรรยากาศการสะท้อนผลขั้นตอนการปฏิบัติ

ข้อสังเกตที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการปฏิบัติ

ผลจากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการปฏิบัติพบว่าสาเหตุที่ทำให้การนำแผนปฏิบัติการ (Action plan) ซึ่งได้แก่โครงการทั้ง 3 คือ 1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน 2. โครงการพัฒนาหลักสูตร และ 3. โครงการสร้างพลังร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียน ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง คือ ได้ส่งผลให้ทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดเลยดีขึ้นและเกิดความพึงพอใจในกระบวนการเรียนการสอน ตามที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดสภาพที่คาดหวังในการทำงานเอาไว้ นั่น เป็นเพราะว่าการมีแผนปฏิบัติการที่เกิดจากการจัดกระทำร่วมกันอย่างเป็นระบบซึ่งถือว่าเป็นแผนปฏิบัติการที่ดีและมีประสิทธิภาพ และเกิดจากการใช้ทรัพยากรในการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดคือ คน เงิน และการบริหารจัดการได้อย่างลงตัวในภาวะที่มีข้อจำกัดต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ทั้งหมด เช่น มีการจัดทำผ้าป่าการศึกษาเพื่อหาเงินทุนมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการต่าง ๆ และการใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เช่น ในกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจะมีผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผน การเขียนแผน การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งในบางขั้นตอนได้มีการใช้ประโยชน์จากกลุ่มบุคคลในกลุ่มนี้แทนที่จะไปเชิญวิทยากรจากภายนอกอีก จึงเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลให้การดำเนินการในขั้นตอนการปฏิบัติประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (Observing)

เนื่องจากขั้นตอนการสังเกตผลนั้นมีความคาบเกี่ยวกันกับขั้นตอนการปฏิบัติ จึงต้องทำเป็นกิจกรรมควบคู่กันกันไปพร้อม ๆ กันในลักษณะทำไป สังเกตผลไป ดังนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงได้ร่วมกันกำหนดให้มีกิจกรรมและการดำเนินงานในขั้นตอนการสังเกตผล รวม 3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล

เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดขึ้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2565 ณ อาคารอเนกประสงค์โรงเรียนบ้านโนนวังเยี่ยม ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวกันกับขั้นตอนการวางแผน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือที่จะใช้ในการสังเกตผลการวิจัยและใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ

ภาพที่ 4.19 กิจกรรมการกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล

ทั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำเอาเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการการระดมความคิดเห็นและจัดกระทำร่วมกัน มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อสรุปเกี่ยวกับเทคนิคและเครื่องมือการวิจัยที่จะใช้ในการสังเกตผลการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 แสดงการกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยเพื่อใช้ในการสังเกตผลขั้นตอนการปฏิบัติ

เทคนิค/เครื่องมือในการสังเกต	กิจกรรมที่ทำการสังเกต	ระยะเวลาในการสังเกต	ผู้ใช้เครื่องมือการสังเกต
การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก	ทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติ	ตลอดขั้นตอนที่ 3	ผู้วิจัย
การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ	ทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติ	ตลอดขั้นตอนที่ 3	ผู้วิจัย
บันทึกภาคสนาม	ทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติ	ตลอดขั้นตอนที่ 3	ผู้วิจัย
บันทึกอนุทิน	ทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติ	ตลอดขั้นตอนที่ 3	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

เทคนิค/เครื่องมือในการสังเกต	กิจกรรมที่ทำการสังเกต	ระยะเวลาในการสังเกต	ผู้ใช้เครื่องมือการสังเกต
เครื่องบันทึกเสียง	ทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติ	ตลอดขั้นตอนที่ 3	ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย
เครื่องบันทึกภาพ	ทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติ	ตลอดขั้นตอนที่ 3	ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย
เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 1	ก่อนและหลัง การนำโครงการไปปฏิบัติ	16 มิ.ย. 65 และ 5 ธ.ค. 65	ผู้วิจัยและทีมประเมิน
เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 2	ระหว่างการนำโครงการไปปฏิบัติ	14 ก.ย. 65	ผู้วิจัยและทีมประเมิน
เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 3	เมื่อสิ้นสุดโครงการ	5 ธ.ค. 65	ผู้วิจัยและทีมประเมิน
เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 4	เมื่อสิ้นสุดโครงการ	5 ธ.ค. 65	ผู้วิจัยและทีมประเมิน
เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 5	ระหว่างการดำเนินงานโครงการ	14 ก.ย. 65	ผู้วิจัยและทีมประเมิน
เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 6	เมื่อสิ้นสุดโครงการ	5 ธ.ค. 65	ผู้วิจัย

จากตารางที่ 4.21 การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยเพื่อใช้ในการสังเกตผลขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่าผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้ คือ ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการบันทึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการบันทึกภาคสนาม สำหรับทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติโดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ใช้เครื่องมือดังกล่าว ใช้เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพ สำหรับทุกกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติโดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ใช้เครื่องมือดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการใช้เครื่องมือการวิจัยรวมทั้งสิ้น 6 ฉบับโดยใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกระทำขึ้นโดยมีระยะเวลาในการใช้และผู้ใช้ดังปรากฏในตารางข้างต้น

2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แบ่งระยะเวลาในการจัดกิจกรรมออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการในระหว่างดำเนินการ และ ระยะที่ 2 การสะท้อนผลสำเร็จในการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมทั้ง 2 ระยะสรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเล่าเรื่อง เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการในระหว่างดำเนินการ

จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2565 ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้จัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้ทีมงานโครงการของแต่ละทีมผลัดกันเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการนำโครงการที่ตนเองรับผิดชอบลงสู่การปฏิบัติ ภายใต้ข้อคำถามที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดขึ้นคือ 1. วิธีการจัดกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ 2. ความก้าวหน้าของโครงการเป็นอย่างไร 3. กิจกรรมที่จัดทำบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ 4. มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร 5. การใช้ทรัพยากรทางการบริหารได้ผลเป็นอย่างไร และ 6. การปฏิบัติงานภายใต้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

ทั้งนี้ ได้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำเอาข้อมูลการสังเกตที่ได้มาจากการใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือต่าง ๆ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกภาคสนาม บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งผลจากการใช้เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในครั้งก่อนมาร่วมกันพิจารณาเพื่อนำมาเพิ่มเติมเข้าด้วยกันกับสิ่งที่ผู้ร่วมวิจัยแต่ละรายได้นำเสนอด้วย

ภาพที่ 4.20 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระยะที่ 1 ของขั้นตอนการสังเกตผล

จากผลจากวิเคราะห์ข้อมูลจากเทคนิควิธีและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ได้นำไปใช้พร้อมกับการนำเสนอของแต่ละทีมงานโครงการดังกล่าวในช่วงต้น สามารถสรุปเป็นภาพรวมทุกโครงการตามประเด็นคำถาม 6 ข้อ พบว่า การดำเนินงานของทีมงานโครงการในแต่ละโครงการสามารถสรุปได้ว่าทุกทีมงานได้ดำเนินการตามแผนงานโครงการที่ได้วางแผนเอาไว้ ผลการดำเนินการเป็นที่น่าพอใจและบรรลุวัตถุประสงค์ทุกโครงการ ในการดำเนินงานทุกโครงการมีปัญหาอุปสรรคบ้าง เช่น ในบางครั้งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบเนื่องจากผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ติดภารกิจ ปัญหาด้านค่าใช้จ่าย ส่วนปัญหาอื่น ๆ มีบ้างเล็กน้อย เช่น บางครั้งต้องมีการยกเลิกการนัดหมายเนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น ฝนตกหนักจนทำให้เดินทางไม่สะดวก หรือในบางครั้งต้องยกเลิกการนัดหมายเพราะผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ติดภารกิจ ในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ นั้นทีมงานโครงการทุกโครงการได้ดำเนินการภายใต้แผนงานและกิจกรรมที่ได้วางแผนเอาไว้ จึงพบว่าประสบผลสำเร็จตามที่ได้วางแผนเอาไว้ในระดับหนึ่งแล้ว ดังจะเห็นได้จากการที่ทุกทีมงานโครงการสามารถดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมไปได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินกิจกรรมของทุกทีมงานโครงการได้มีการนำเอาหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปใช้ในกระบวนการโดยสรุปได้ดังนี้

เริ่มจากขั้นประสบการณ์ (experiences) ทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเริ่มจากการให้ทีมงานโครงการแต่ละคนได้ใช้ประสบการณ์เดิมที่ตนเองมีอยู่ในการระดมความคิดเห็นต่อการทำงานในแต่ละกิจกรรม โดยทีมงานทุกคนจะกระตุ้นกันและกันให้ดึงเอาประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ให้มากที่สุด และให้มีความสามารถในการแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองได้ ได้มีการแบ่งปันประสบการณ์กันในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการตามวิธีการของตนเอง จากนั้นจึงร่วมกันสะท้อนคิดและอภิปราย (reflection and discussion) โดยปล่อยให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่แต่ละคนได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม ก่อนที่จะมีการสรุปเป็นความคิดรวบ

ยอด (conception) โดยร่วมกันสรุปผลจากการอภิปรายและการนำเสนอของผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ให้เป็นแนวคิดหนึ่งเดียวออกมา จากนั้นจึงนำไปทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิด (experimentation/application) โดยการนำไปปฏิบัติจริง แล้วจึงทำการสรุปและประเมินผล (conclusion and evaluation) การดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานในครั้งต่อไป

ระยะที่ 2 การสะท้อนผลสำเร็จในการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ

จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2565 ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยผู้วิจัยและทีมประเมินได้นำเสนอผลการประเมินที่ได้จากการใช้เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 1 แบบประเมินสภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา เพื่อเปรียบเทียบและแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานทั้งก่อนและหลังการนำแผนปฏิบัติการหรือโครงการลงสู่การปฏิบัติ ให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบและสะท้อนผลของการปฏิบัติร่วมกัน

ภาพที่ 4.21 การสะท้อนผลสำเร็จในการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ

ผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติได้ทีมประเมินที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ร่วมวิจัยได้ประเมินผลการปฏิบัติจากโครงการทั้ง 3 โครงการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้งหมด ดังตาราง 4.22

ตารางที่ 4.22 การประเมินและเปรียบเทียบการบรรลุผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ

โครงการ	กิจกรรม	การบรรลุผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ	
		บรรลุ	ไม่บรรลุ
1	- การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 - การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีช่วยสอนสร้างชิ้นงาน	✓	
		✓	
2	- การจัดทำหลักสูตร “บาลี บาริสต้า” - การจัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”	✓	
		✓	

โครงการ	กิจกรรม	การบรรลุผลจากการนำโครงการ ลงสู่การปฏิบัติ	
		บรรลุ	ไม่บรรลุ
3	- จัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา - การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อกิจกรรมการเรียนรู้	✓ ✓	

จากตารางที่ 4.22 การประเมินและเปรียบเทียบสภาพการการบรรลุผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ พบว่าในการประเมินการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ นั้น พบว่า โครงการต่าง ๆ บรรลุผล บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ ผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดหวัง และการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวัง เกิดขึ้น ดังผลการประเมินโดยทีมประเมินที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ร่วมวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดของผลการประเมินเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังการนำแผนลงสู่การปฏิบัติในตารางที่ 4.23 และตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม
จังหวัดเลย ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา

การดำเนินงานกิจกรรมการ เรียนรู้ 4.0	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t - test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	2.24	0.51	3.80	0.11	38.59**	0.00
2. การจัดการเรียนรู้เพื่อ สร้างนวัตกรรม	2.27	0.58	3.74	0.14	28.54**	0.00
3. ทักษะการคิดเชิง สร้างสรรค์	2.29	0.60	3.74	0.13	26.65**	0.00
4. การพัฒนาตนเองสู่ความ เป็นผู้รู้จริง	2.21	0.48	3.73	0.22	25.75**	0.00
5. การทำงานเป็นทีม	2.24	0.51	3.80	0.11	23.09**	0.00
รวม	2.25	0.40	3.74	0.07	30.48**	0.00

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4.23 พบว่า สภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม
จังหวัดเลย ของโรงเรียนธรรมนิเทศกวีวิทยา

การดำเนินงานกิจกรรมการ เรียนรู้ 4.0	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t - test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	2.16	0.37	3.81	0.40	38.59**	0.00
2. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้าง นวัตกรรม	2.21	0.53	3.78	0.42	28.54**	0.00
3. ทักษะการคิดเชิง สร้างสรรค์	2.24	0.51	3.76	0.43	26.65**	0.00
4. การพัฒนาตนเองสู่ความ เป็นผู้รู้จริง	2.27	0.58	3.73	0.22	25.75**	0.00
5. การทำงานเป็นทีม	2.29	0.60	3.81	0.40	23.09**	0.00
รวม	2.23	0.49	3.74	0.07	30.48**	0.00

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.24 พบว่า สภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนธรรมนิเทศกวีวิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรระยะสั้นของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และโรงเรียนธรรมนิเทศกวีวิทยา เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรม ได้ผลดังตาราง 4.25 และตาราง 4.26

ตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียน
พระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา

หน่วยการเรียนรู้	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t - test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
หน่วยการอบรมที่ 1 ความรู้ เบื้องต้นการเป็นบาริสต้า	2.40	0.16	3.70	0.14	27.73**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 2 การใช้ อุปกรณ์	2.43	0.40	3.80	0.11	17.27**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 3 สูตรการ ชงกาแฟ	2.45	0.42	3.77	0.12	14.98**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 4 การ	2.53	0.49	3.79	0.12	12.55**	0.00

บริหารร้านกาแฟ						
หน่วยการอบรมที่ 5 การตลาด	2.48	0.44	3.82	0.18	13.48**	0.00
รวม	2.45	0.36	3.78	0.40	18.28**	0.00

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียน
ธรรมนิเทศก์วิทยา

หน่วยการเรียนรู้	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t - test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
หน่วยการอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นการผลิตสื่อออนไลน์	2.16	0.37	3.69	0.13	38.59**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 2 การเขียนบทและทำสตอรี่	2.21	0.53	3.80	0.11	28.54**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 3 การจัดแสง สี เสียง	2.24	0.51	3.74	0.14	26.65**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 4 การตัดต่อวิดีโอ	2.27	0.58	3.74	0.13	25.75**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 5 การไลฟ์สด	2.29	0.60	3.73	0.22	23.09**	0.00
หน่วยการอบรมที่ 6 การจัดทำฉาก	2.21	0.48	3.74	0.22	23.92**	0.00
รวม	2.23	0.49	3.74	0.07	30.48**	0.00

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.26 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา จำนวน 120 รูป เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมได้ผลดังตาราง 4.27

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อ	ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์				
1	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการตั้งใจเรียนในยุคสมัยปัจจุบัน	4.56	0.65	มากที่สุด
2	ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ฉันทะจากหลักสูตรมอทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	4.44	0.65	มาก
3	ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้	4.36	0.64	มาก
	รวม	4.45	0.65	มาก
ด้านบริบทของโครงการ				
4	หลักการและเหตุผลของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของประเทศ	4.28	0.61	มาก
5	วัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน	4.40	0.65	มาก
6	กิจกรรมโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.36	0.64	มาก
	รวม	4.35	0.64	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม				
7	ความเหมาะสมของรูปแบบโครงการ	4.56	0.65	มากที่สุด
8	ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมและเนื้อหาของโครงการ	4.45	0.65	มาก
9	ความเหมาะสมของสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.52	0.65	มากที่สุด
10	ความเชี่ยวชาญของวิทยากร	4.56	0.65	มาก
	รวม	4.52	0.61	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม				
11	การประชาสัมพันธ์ และการรับทราบเกี่ยวกับโครงการ	4.28	0.74	มาก
12	การจัดแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ มอบหมายงานในแต่ละฝ่าย	4.28	0.64	มาก
13	ความเหมาะสมของช่วงเวลาในการจัดโครงการ	4.44	0.61	มาก
14	ความเหมาะสมในกิจกรรมต่าง ๆ	4.40	0.64	มาก

ข้อ	ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	รวม	4.35	0.65	มาก
ด้านผลลัพธ์โครงการ				
15	เห็นคุณค่าในตนเอง	4.56	0.71	มาก
16	มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่การเป็นนักเรียน	4.52	0.71	มาก
17	มีความภาคภูมิใจในตนเองในการเป็นนักเรียนที่ตั้งใจเรียน	4.52	0.71	มากที่สุด
18	มีความร่วมมือในการเรียนรู้กับเพื่อน ๆ	4.44	0.70	มาก
	รวม	4.51	0.68	มากที่สุด
	รวมทั้งหมด	4.44	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) ด้านผลลัพธ์โครงการ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.68) ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.65) ด้านบริบทของโครงการ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.65)

3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

เป็นกิจกรรมสุดท้ายที่จัดให้มีขึ้นในขั้นตอนการสังเกตผล ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 25 ธันวาคม 2565 ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เป็นการนำเอาผลการบันทึกจากการสังเกตผลในขั้นตอนการปฏิบัติทั้งที่เป็นผลการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพที่ได้นำไปใช้มานำเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและเพื่อการรับรู้ร่วมกัน

ภาพที่ 4.22 กิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการสังเกตผล

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) มาใช้ โดยให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีส่วนร่วม และอาศัยคำถามดังนี้คือ 1. คาดหวังอะไรจากงานครั้งนี้ 2. สิ่งที่บรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร 3. สิ่งที่ยังไม่บรรลุความคาดหวังคืออะไร เพราะอะไร และ 4. ถ้ามีงานแบบนี้อีกเราจะปรับปรุงข้อใดบ้าง อย่างไร

ผลจากการนำเอาเทคนิควิเคราะห์หลังการปฏิบัติมาใช้ในการสะท้อนผลการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติซึ่งมีทั้งหมด 2 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน และ 2. การนำแผนลงสู่การปฏิบัติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งที่คาดหวังจากการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติ

ในขั้นตอนการปฏิบัตินี้ผู้ร่วมวิจัยคาดหวังว่าจะสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ รวม 2 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน และ 2. การนำแผนลงสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ทุกกิจกรรม

2. สิ่งที่บรรลุความคาดหวัง

สิ่งที่บรรลุความคาดหวังคือ ในกิจกรรมที่ 1 การกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันนั้นถือว่าบรรลุความคาดหวังเพราะงานทุกอย่างที่ได้ร่วมกันจัดทำบรรลุความคาดหวังทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นการทบทวนจัดทีมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และ การจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ส่วนกิจกรรมที่สองคือการนำแผนลงสู่การปฏิบัติ พบว่า การนำโครงการทั้ง 3 ลงสู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังทุกโครงการ โดยมีสิ่งยืนยันถึงสภาพความสำเร็จคือผลการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดขึ้น

3. สิ่งที่ยังไม่บรรลุความคาดหวัง

พบว่าในการดำเนินงานทุกกิจกรรมได้บรรลุความคาดหวัง แม้ว่าในบางครั้งอาจมีบางอุปสรรคเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานบ้าง เช่น บางครั้งอาจมีการเลื่อนระยะเวลาการทำงานออกไปเพราะสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน หรือมีผู้ร่วมวิจัยมาร่วมไม่ถึงกึ่งหนึ่งอันเนื่องมาจากต้องออกไปกิจนิมนต์ เป็นต้น แต่ปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นก็สามารถคลี่คลายลงได้ด้วยการร่วมปรึกษาหารือและหาทางออกร่วมกันตลอดมา หรือแม้แต่ปัญหาในการระดมความคิดเห็นต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นบ่อย ๆ เพราะผู้ร่วมวิจัยมีพื้นฐานของความรู้ที่แตกต่างกัน แต่ผู้ร่วมวิจัยก็มีวิธีการกระตุ้นให้ทุกคนได้มีโอกาสในการร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่มีอคติต่อกัน

4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนางาน

ในการดำเนินงานทุกกิจกรรมล้วนมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ้าง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของจำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรมในบางวัน งบประมาณที่อาจยังไม่เพียงพอ หรือสภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจกรรม แต่ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นผู้ร่วมวิจัยต่างร่วมกันหาทางออกและช่วยกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ร่วมวิจัยต่างมีความพร้อม มีความร่วมมือร่วมใจ และความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานของตนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ทุกคนจะต้องรักษาสิ่งดีงามนี้เอาไว้ต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการสังเกต

ขั้นตอนการสังเกตนี้มีข้อสังเกตว่าในกิจกรรมการประเมินสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านโนนวังเยี่ยมทั้งในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษานั้น เป็นการประเมินโดยผู้วิจัย

และทีมประเมินด้วยการใช้เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 1 แบบประเมินสภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านโนนวังเยี่ยม (ดังในภาคผนวก ข) เพื่อเปรียบเทียบและแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานทั้งก่อนและหลังการนำโครงการซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลการประเมินนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดสภาพที่คาดหวังจากการดำเนินงานเอาไว้ทุกประการ จึงแสดงให้เห็นว่าการนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติในวงจรที่ 1 นี้ประสบผลสำเร็จ แต่ผลที่ได้จากการประเมินอาจมีความน่าเชื่อถือไม่มากพอ จึงต้องรอผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งมีคณะกรรมการในการประเมินคนละชุดกับทีมประเมินในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการสะท้อนผลขึ้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2565 ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยได้นำเอาผลการบันทึกจากการสังเกตผลในทุกขั้นตอนที่ผ่านมา คือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการสังเกตผล ทั้งที่เป็นผลการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกภาคสนาม บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ นำมาเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกัน ทั้งนี้ตามแนวคิดหนึ่งของการพัฒนาเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมที่นำมากล่าวถึงข้างต้นด้วยว่า “...ปัจจัยด้านการสะท้อนกลับของปัญหาจากการดำเนินงาน (Action-reflection) ซึ่งจัดในรูปของการถกเถียงอภิปรายกัน...กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถของชุมชนให้ เกิดความคิดรวบยอด รู้จักจับกฎเกณฑ์ทางทฤษฎีจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินกันมา...” ดังแผนภาพที่ 4.23

ภาพที่ 4.23 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการสะท้อนผล

กิจกรรมการสะท้อนผลในครั้งนี้เริ่มต้นจาก ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมา เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการสังเกตผล โดยได้จัดกิจกรรมการระดมสมองเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันว่าแต่ละขั้นตอนประกอบไปด้วยกิจกรรมอะไรบ้าง และกิจกรรมนั้น ๆ มีผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร กระทำสำเร็จ หรือไม่สำเร็จอย่างไร และมีข้อสังเกตที่ได้อย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยได้นำเอาเอกสารการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมา นำเสนอให้แก่ผู้ร่วมวิจัยทราบ พร้อมทั้งมีการระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ได้ร่วมกันดำเนินการมาทั้งหมด ก่อนที่จะทำการสรุปข้อมูลการสะท้อนผลร่วมกัน จากการดำเนินการสะท้อนผลร่วมกันดังกล่าวนี้ ทำให้ได้มาซึ่งข้อสรุปร่วมกัน ดังนี้

ขั้นการเตรียมการ (Preparation) รวม 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 มีกิจกรรมที่ดำเนินการคือ การจัดประชุมพบปะพูดคุยและแสดงความคิดเห็นซึ่งประสบผลสำเร็จจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม และมีข้อสังเกตว่าการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นการให้สิทธิและความเท่าเทียมกันในการที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการวิจัยซึ่งวิธีการนี้ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจและยังพบว่า การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัยก่อนการลงพื้นที่จริงนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้วิจัยเกิดความพร้อมในทุก ๆ ด้านก่อนที่จะเผชิญกับสภาพการณ์จริงในสนามหรือพื้นที่ที่จะทำการวิจัย ระยะที่ 2 มีกิจกรรมที่ดำเนินการคือการเปิดตัวโครงการวิจัยและนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย และการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้กับผู้ร่วมวิจัย ซึ่งพบว่าประสบผลสำเร็จในการลงมือปฏิบัติทุกกิจกรรม โดยมีข้อสังเกตว่าสาเหตุที่การเปิดตัวโครงการวิจัยประสบผลสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยทั้ง 33 คน ที่มาร่วมกิจกรรมกันโดยพร้อมเพรียงและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมอย่างเต็มที่ ส่วนในการนำเสนอแนวคิดเชิงเทคนิคที่จะนำมาใช้ในการวิจัยนั้นพบว่า การแจกเอกสารประกอบการบรรยายและการลงมือฝึกปฏิบัติสามารถช่วยสร้างทักษะให้กับผู้ร่วมวิจัยได้ระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของผู้ร่วมวิจัยที่แตกต่างกันจึงจำเป็นต้องนำเสนออย่างช้า ๆ และทบทวนซ้ำ ๆ รวมทั้งให้ผู้ร่วมวิจัยที่เรียนรู้ได้เร็วช่วยเหลือผู้ที่เรียนรู้ได้ช้ากว่า เป็นต้น และระยะที่ 3 มีกิจกรรมที่ดำเนินการคือ กิจกรรมร่วมคิดและวางแผนจากความรู้ส่วนบุคคลที่มีอยู่เดิม และกิจกรรมการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานซึ่งพบว่า ประสบผลสำเร็จในการลงมือปฏิบัติทุกกิจกรรมเช่น การจัดทำปฏิทินการดำเนินงานเพื่อการวิจัยนั้น พบว่าผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำปฏิทินการดำเนินงานขึ้นอย่างคร่าว ๆ ในเบื้องต้นเพราะยังไม่ทราบว่าจะได้ดำเนินการกิจกรรมตามขั้นตอนจริงจะต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือเพิ่มเติมกิจกรรมได้อีกบ้าง

การวางแผน (Planning) มีกิจกรรมที่ดำเนินการ รวม 3 กิจกรรมคือ การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลงการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) และการสะท้อนผลการดำเนินงานซึ่งพบว่าประสบผลสำเร็จในการลงมือปฏิบัติทุกกิจกรรม โดยมีข้อสังเกตว่า ในกิจกรรมการวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นช่วงแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอสภาพปัจจุบัน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบันมานำเสนอสู่วงสนทนา จึงทำให้ทุกคนเกิดความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดีและจากการที่ให้ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวนั้น ๆ เป็นอย่างดีมานำเสนอเพิ่มเติมเข้าไปอีก ส่วนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) นั้นพบว่าค่อนข้างใช้เวลาพอสมควรในขั้นตอนของการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการเนื่องจากต้องใช้ความรู้ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับการเขียนแผนงานโครงการด้วย และพบว่าผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการเขียนแผนงานโครงการคือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่เป็นครูนั่นเอง

การปฏิบัติ (Acting) มีการดำเนินงานรวม 3 กิจกรรม คือ การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งพบว่าในการประเมินการนำโครงการลงสู่การปฏิบัตินั้น พบว่า โครงการต่าง ๆ บรรลุผล บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

การสังเกต (Observing) มีกิจกรรมที่ดำเนินการ รวม 3 กิจกรรม คือ การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลการดำเนินงาน ซึ่งพบว่าประสบผลสำเร็จในการลงมือปฏิบัติทุกกิจกรรม โดยมีข้อสังเกตว่ากิจกรรมที่ใช้เวลาในการปฏิบัติมากที่สุดคือการออกแบบเครื่องมือในการวิจัยทั้ง 7 ฉบับที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัด

ทำขึ้น เนื่องด้วยต้องใช้ความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการที่ค่อนข้างสูงและต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญอีก 5 ท่าน

จากนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำเอาเทคนิคการถอดบทเรียน (lesson distilled) มาใช้ในการทบทวนประสบการณ์การนำโครงการที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกซึ่งทำให้เกิดผลอย่างที่เป็นอยู่ ทั้งที่สำเร็จหรือไม่สำเร็จ รวมทั้งนำเอาแนวคิดการสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ตามทัศนะของ Heron (1996 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน โดยกิจกรรมนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันถอดบทเรียนเกี่ยวกับการนำโครงการของตนลงสู่การปฏิบัติเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน และผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการถอดบทเรียนโดยประยุกต์เอาแนวทางของ ชยานนท์ มนเพียรจันทร์ (2554, อ้างใน พระจักรพล สิริธโร, หน้า 2560) มาใช้ในการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้คือ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นดำเนินการถอดบทเรียน และ 3. ขั้นรายงานการถอดบทเรียน หลังจากนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสรุปข้อมูลการถอดบทเรียนเกี่ยวกับการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ พร้อมกับลงความเห็นเกี่ยวกับแนวคิดในการดำเนินงานที่จะทำต่อไป ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 สรุปผลการถอดบทเรียนเกี่ยวกับการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ

โครงการ	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลการปฏิบัติ	สรุปความเห็นของผู้ร่วมวิจัย
โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน	- จัดอบรมและพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผลิตชิ้นงานประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ - การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีช่วยสอนสร้างชิ้นงาน	สำเร็จตามวัตถุประสงค์	-ทุกฝ่ายพึงพอใจ -ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
โครงการพัฒนาหลักสูตร	- จัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” - จัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร”	สำเร็จตามวัตถุประสงค์	-ทุกฝ่ายพึงพอใจ -ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงการการสร้าง พลังร่วมเพื่อส่งเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการศึกษา 4.0	- จัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา - จัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	สำเร็จตาม วัตถุประสงค์	-ทุกฝ่ายพึงพอใจ -ควรดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืน
--	--	---------------------------	--

จากตารางที่ 4.28 สรุปผลการถอดบทเรียนรายโครงการในภาพรวมพบว่า หลังจากทีทุกทีมงานโครงการได้นำโครงการลงสู่การปฏิบัติแล้วประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกันทุกโครงการ โดยทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างพึงพอใจและต้องการให้มีการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (Conclusion)

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย ซึ่งจะเป็นการสรุปผลการวิจัยในภาพรวมที่ได้ดำเนินการไปแล้วทั้งหมด โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้แบ่งระยะเวลาในการจัดกิจกรรมออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน (Lesson distilled) และระยะที่ 2 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมในความสำเร็จ โดยในแต่ละระยะมีกิจกรรมและการดำเนินงานดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน (Lesson distilled)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน (lesson distilled) ขึ้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559 ณ ห้องวิชาการ โรงเรียนปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันทบทวนหรือสรุปประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ โดยการศึกษาทบทวนผลการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 ถึง 5 รวมทั้งเพื่อหาข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนท้าย ดังแผนภาพที่ 4.24

ภาพที่ 4.24 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน

ผลจากการจัดกิจกรรมการถอดบทเรียนโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ทำให้ได้มาซึ่งข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับผลการดำเนินงานพร้อมทั้งการลงความเห็นรับรองของผู้ร่วมวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ถึง 5 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation) 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 มีกิจกรรมที่ดำเนินการคือ การจัดประชุมพบปะพูดคุยและแสดงความคิดเห็น ระยะที่ 2 มีกิจกรรมที่ดำเนินการคือ การเปิดตัวโครงการวิจัยและนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย และการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้กับผู้ร่วมวิจัย และระยะที่ 3 มีกิจกรรมที่ดำเนินการคือ กิจกรรมร่วมคิดและวางแผนจากความรู้ส่วนบุคคลที่มีอยู่เดิม และกิจกรรมการจัดทาปฏิทินการดำเนินงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเสริมพลังด้านความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิคที่จะทำ ให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆในระยะต่อ ๆ ไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning) มีกิจกรรมที่ดำเนินการรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Acting) มีกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด 3 กิจกรรมหลัก คือ 1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย การทบทวนจัดทิมงานโครงการ การแต่งตั้งทิมติดตามและประเมินผลและ การจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย 2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่แต่ละทิมงานโครงการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ มีการติดตามและรายงานความก้าวหน้าของโครงการและการสรุปและประเมินโครงการ และ 3. การสะท้อนผลการปฏิบัติ มีสิ่งทีดำเนินการคือการจัดกิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) และ 2. การสรุปผลการนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) ไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (Observing) ในขั้นนี้ได้ทำเป็นคู่ขนานไปกับขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Acting) ในลักษณะของการทำไปสังเกตไป โดยในขั้นตอนนี้จะมีกิจกรรมหลักรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting) เป็นการนำเอาผลการบันทึกจากการสังเกตผลในทุกขั้นตอนที่ผ่านมา คือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการสังเกตผล ทั้งที่เป็นผลการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกภาคสนาม บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ นำมาเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกัน

ส่วนข้อมูลสรุปผลการถอดบทเรียนเกี่ยวกับจากการลงมือปฏิบัติทีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้จากการกระทำ ทั้งระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร และความรู้ใหม่ทีเกิดขึ้นจากการใช้แผนปฏิบัติการทีถือเป็นตัวสอตแทรกหลัก และใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทีถือเป็นตัวสอตแทรกเสริมไปปฏิบัติตามวงจรแบบเกลียวสว่าน 2 วงจรของกิจกรรมการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น สรุปได้ดังนี้

องค์ความรู้ใหม่ทีเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ในครั้งนี้ เป็นความรู้ใหม่ทีเกิดขึ้นจากการทีผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมมือกันปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

รวม 1 วงจร 6 ขั้นตอน ที่ได้นำเอาหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning approach) มาใช้เป็นตัวสอดแทรกเสริมในการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ต่อยอดความรู้ใหม่ดังกล่าวจนได้ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ให้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันตั้งชื่อว่า “Phrapariyattidhamma Loei Model” ซึ่งสามารถสรุปเป็นรายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 สรุปรายละเอียดของ Phrapariyattidhamma Loei Model

ขั้นตอนที่	วิธีการปฏิบัติ	ผลจากการลงมือปฏิบัติ
1.การเตรียมการ (Preparation)	- ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคยและศึกษาบริบททั่วไปของโรงเรียนและชุมชน - ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมให้กับตนเองทั้งในด้านความรู้เชิงวิชาการ ความรู้ในเชิงเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการวิจัย และการเตรียมทีมผู้ช่วยผู้วิจัย เช่น ช่างภาพ ผู้ช่วยจดบันทึก - นำเอากรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้บทวนไว้มานำเสนอต่อผู้ร่วมวิจัยพร้อมก็นำเสนอแนวคิดเชิงเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการวิจัยให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบและเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งการร่วมกันทำปฏิทินเพื่อการดำเนินการวิจัย	- ได้รับความร่วมมือและการตอบรับในการเข้าร่วมในการวิจัยเป็นอย่างดี - ทำให้การทำงานในภาคสนามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ - ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ได้ปฏิทินเพื่อการดำเนินการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาของการวิจัย
2. การวางแผน (Planning)	- ร่วมกันวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยการให้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาร่วมในกิจกรรม - สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning approach) 4 ขั้นตอนตามทฤษฎีซึ่งประกอบด้วย 1. ขั้นประสบการณ์ 2. ขั้นสะท้อนคิดและอภิปราย 3. ขั้นความคิดรวบยอด และ 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิด	- เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานโดยการให้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning approach) - ได้แผนปฏิบัติการ(action plan) เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานซึ่งประกอบด้วย 3 โครงการคือ 1. สร้างพลังร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียน 2. ส่งเสริมและพัฒนา

ขั้นตอนที่	วิธีการปฏิบัติ	ผลจากการลงมือปฏิบัติ
	- ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อใช้เป็นตัวขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางาน	ครูผู้สอน และ 3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหาสื่อการเรียนการสอนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
3. การปฏิบัติ (Acting)	- ร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยการจัดทีมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และการจัดทำเครื่องมือในการวิจัย - ร่วมกันนำโครงการทั้ง 3 ลงสู่การปฏิบัติ	- ได้ทีมงานโครงการเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานในแต่ละโครงการ - ได้ทีมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน 1 ทีม (8 คน) - ได้เครื่องมือการวิจัยรวม 7 ฉบับ - จากการนำโครงการ 3 โครงการลงสู่การปฏิบัติทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นในทุกด้าน
4. การสังเกตผล (Observing)	- ร่วมกันกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือในการสังเกต - จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติ - ร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงาน	- ผู้ร่วมวิจัยและทีมประเมินมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคและวิธีการสังเกตผลและสามารถใช้เครื่องมือในการสังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพ - การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนผลการดำเนินงานทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการทำงานและได้แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน
5. การสะท้อนผล (Reflecting)	- นำเอาผลการปฏิบัติในขั้นตอนที่ 1 – 4 มานำเสนอในกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและผลจากการลงมือปฏิบัติ	- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้เห็นถึงสภาพการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้

ขั้นตอนที่	วิธีการปฏิบัติ	ผลจากการลงมือปฏิบัติ
		และความรู้ใหม่จากการลงมือปฏิบัติ ทั้งในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร
6. การสรุปผล (Conclusion)	- ร่วมกันจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน (lesson distilled) และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อชื่นชมในความสำเร็จ	- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้ความรู้ที่เป็นบทเรียนจากการลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอนของการวิจัย

จากตารางที่ 4.29 สรุปได้ว่าองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ที่ผู้ร่วมวิจัยตั้งชื่อว่า “Phrapariyattidhamma Loei Model” เป็นรูปแบบของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นในบริบทเฉพาะของโรงเรียนบ้านโนนวังเยี่ยมอันเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการนำกรอบแนวคิดการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้มาทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ร่วมวิจัยในภาคสนามซึ่งมีผลทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ และเกิดความรู้ใหม่จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในบริบทเฉพาะของโรงเรียนบ้านโนนวังเยี่ยมอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถสรุปความรู้จากการลงมือปฏิบัติใน 6 ขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation) แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะคือ 1. การเตรียมการก่อนลงพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและการเตรียมความพร้อมของผู้วิจัยเอง และ 2. การลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเสริมพลังด้านความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิคที่จะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ในระยะต่อ ๆ ไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (planning) มีกิจกรรมที่ดำเนินการรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง 2. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (acting) มีกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด 3 กิจกรรมหลัก คือ 1. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย การทบทวนจัดทีมงานโครงการ การแต่งตั้งทีมติดตามและประเมินผล และการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย 2. การนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่แต่ละทีมงานโครงการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ มีการติดตามและรายงานความก้าวหน้าของโครงการและการสรุปและประเมินโครงการและ 3. การสะท้อนผลการปฏิบัติ มีสิ่งที่ดำเนินการคือการจัดกิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) และ 2. การสรุปผลการนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) ไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (observing) ในขั้นนี้ได้ทำเป็นคู่ขนานไปกับขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (acting) ในลักษณะของการทำไปสังเกตไป โดยในขั้นตอนนี้จะมีกิจกรรมหลักรวม 3 กิจกรรม คือ 1. การกำหนดเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัยในการสังเกตผล 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (reflecting) เป็นการนำเอาผลการบันทึกจากการสังเกตผลในทุกขั้นตอนที่ผ่านมา คือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการสังเกตผล ทั้งที่เป็นผลการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกภาคสนาม บันทึกอนุทิน เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ นำมาเสนอเพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผล (conclusion) แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ คือระยะแรก จัดจะเป็นการจัดกิจกรรมการถอดบทเรียน(lesson distilled) และระยะที่ 2 จะเป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมความสำเร็จ โดยมีกิจกรรมดำเนินการในระยะนี้ เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านโนนวังเยียม การจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด การฉายวีดิทัศน์ การแสดงของเด็กนักเรียนและผู้ร่วมวิจัย เป็นต้น

2. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมในความสำเร็จ

การจัดกิจกรรมในระยะที่ 2 เป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมในความสำเร็จ ได้จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 28 ธันวาคม 2565 ณ ศาลาบุรพาจารย์ วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอผลการวิจัยให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชนได้รับทราบ รวมทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่ได้สู่ผู้ร่วมวิจัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชนอีกด้วย ดังแผนภาพที่ 4.25

ภาพที่ 4.25 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อชื่นชมในความสำเร็จ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยเป็นการวิจัยในระดับโรงเรียน (school-wide) 2 แห่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย และโรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ที่ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณลักษณะ 3 ประการ คือ 1. เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ยังมีปัญหามาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนจากการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก รอบ 3 2. เป็นโรงเรียนที่ทำข้อตกลงร่วม (Memorandum Of Understanding: MOU) ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกับโรงเรียนของผู้วิจัยและประสงค์ที่จะร่วมพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ 3. เป็นโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการที่ผู้วิจัยจะเข้าไปปฏิบัติงานภาคสนามตลอดระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ร่วมวิจัย (research participants) โดยยึดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 33 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน พนักงานราชการ ครูธุรการ และคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้แทนศิษย์เก่า โดยที่ผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัยต่างมีบทบาทและมีสถานะที่เท่าเทียมกันในการวิจัยทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผล ตามวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 1 วงจร 6 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น

คำถามในการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ข้อ คือ 1. รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยเป็นอย่างไร และ 2. ผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ในขั้นตอนต่าง ๆ และสังเกตผลการเปลี่ยนแปลงตามสภาพที่คาดหวัง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย มี 2 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ Mills (2007) ซึ่งจำแนกเป็นสามกลุ่ม คือ 1. แบบสังเกต (observation form) มี 2 ฉบับ คือ เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการ และเครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 6 แบบ

บันทึกและสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู 2. แบบสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) มี 2 ฉบับ คือ เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สำหรับการสัมภาษณ์ทีมแกนนำภายหลังจากที่ได้มีการนำแผนปฏิบัติการ (action plan) ลงสู่การปฏิบัติ และเครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประเมินความพึงพอใจ 3. แบบตรวจสอบหรือบันทึก (examining/records) ได้แก่ เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 7 แบบบันทึกผลงานดีเด่นของโรงเรียน บันทึกอนุทิน (journals) แผนที่ (maps) เครื่องบันทึกเสียงและบันทึกภาพ (audiotapes and videotapes) 4. หลักฐานสิ่งของ (artifacts) 5. บันทึกภาคสนาม (field notes) 6. แบบประเมินสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านโนนวังเหี่ยม (เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 1) และ 7. แบบประเมินโครงการ (เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 3)

การวิจัย ได้ดำเนินการวิจัยในระหว่างเดือนพฤษภาคม - เดือนธันวาคม 2565 โดยที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการตามวงจรและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation) ช่วงปิดภาคเรียนก่อนเปิดเรียนในปีการศึกษา 2565 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2565 และสิ้นสุดการดำเนินการในขั้นตอนที่ 10 การสรุปผล (conclusion) ในเดือนธันวาคม 2565 ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนศรีจันทร์วิทยา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยโดยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับดังนี้

5.1.1 รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ในครั้งนี้ เป็นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมมือกันปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 1 วงจร 6 ขั้นตอน ที่ได้นำเอาหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning approach) มาใช้เป็นตัวสอดแทรกเสริมในการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ต่อยอดความรู้ใหม่ดังกล่าวจนได้ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันตั้งชื่อว่า “Phrapariyattidhamma Loei Model” ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ประกอบด้วย 3 โครงการ คือ 1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน มีกิจกรรม 2 กิจกรรม จัดอบรมและพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผลิตชิ้นงาน ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีช่วยสอนสร้างชิ้นงาน 2. โครงการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 หลักสูตร คือ 1. จัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” และ 2. จัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร” และ 3. โครงการการสร้างพลังร่วมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1. จัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา 2. จัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5.1.2 ผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

การเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวัง ดังนี้

1. การประเมินและเปรียบเทียบสภาพการการบรรลุผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ พบว่าในการประเมินการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ นั้น พบว่า โครงการต่าง ๆ บรรลุผล บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
2. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01
3. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01
4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา ในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01
5. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

5.1.3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม ด้านผลลัพธ์โครงการ ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ด้านบริบทของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

5.2 การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการอภิปรายในรายประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับดังนี้

5.2.1 รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ในครั้งนี้ เป็นความรู้ใหม่

ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมมือกันปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 1 วงจร 6 ขั้นตอน ที่ได้นำเอาหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning approach) มาใช้เป็นตัวสอดแทรกเสริมในการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ต่อยอดความรู้ใหม่ดังกล่าวจนได้ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันตั้งชื่อว่า “Phrapariyattidhamma Loei Model” ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ประกอบด้วย 3 โครงการ คือ 1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน มีกิจกรรม 2 กิจกรรม จัดอบรมและพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการจัดการกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผลิตชิ้นงาน ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีช่วยสอนสร้างชิ้นงาน 2. โครงการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 หลักสูตร คือ 1. จัดทำหลักสูตรระยะสั้น “บาลี บาริสต้า” และ 2. จัดทำหลักสูตร “ยูทูบเปอร์ ชูป’ตาร์ สามเณร” และ 3. โครงการการสร้างพลังร่วมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1. จัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา 2. จัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ตัวสอดแทรกเสริมคือหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นประสบการณ์(experiences) 2. ขั้นสะท้อนคิดและอภิปราย(reflection and discussion) 3. ขั้นความคิดรวบยอด(conception) 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิด (experimentation/application) และ 5. ขั้นสรุปและประเมินผล (conclusion and evaluation) ทั้งนี้ เมื่อหลอมรวมความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนบ้านโนนวังเยี่ยม ที่เรียกว่า “Phrapariyattidhamma Loei Model” ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานครั้งนี้สำเร็จได้ตามเป้าหมายก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมวิจัยทุกคนที่ได้เสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ เวลา และทุนทรัพย์เพื่อการทำงานร่วมกัน และให้ความร่วมมือในการวิจัยทุกขั้นตอน เช่น ในการจัดทำผ้าป่าการศึกษาของโครงการที่ 3 เป็นต้น และอีกสิ่งหนึ่งก็คือการใช้แผนปฏิบัติการที่มีลักษณะเด่นเฉพาะคือเป็นแผนที่เกิดขึ้นจากการจัดกระทำร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยโดยมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และที่สำคัญคือเป็นแผนที่มีการใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดทั้งในด้านคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ เสนาะ ตีแยว (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน (participative planning) นั้นมีความสำคัญมาก เพราะคนทุกคนล้วนกระทบต่อการวางแผนไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง การให้คนมีส่วนร่วมจะทำให้ได้ข้อมูลมากขึ้น ทำให้เกิดความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้แผนที่ดีและสมบูรณ์และเมื่อมีการนำแผนไปใช้คนก็จะมีความผูกพันกับแผน มีความเข้าใจและยอมรับแผนด้วยเช่นกัน ซึ่งทำให้แผนดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลายกลุ่มทั้งในและนอกชุมชนซึ่งให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้ร่วมวิจัยวิจัยเองที่เป็นทั้งผู้ร่วมดำเนินการวิจัยและให้การสนับสนุนการดำเนินงานในทุก ๆ ด้านไม่ว่าแม้แต่การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังที่ อภิสิทธิ์ บุญยา (2553) กล่าวไว้ว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบ

ผลสำเร็จได้นั้นคือการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน และเป็นกระบวนการที่ประชาชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่นได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหา ความต้องการของโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และหาแนวทางพัฒนาโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นจะมีตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผล และร่วมในการเสนอแนะในกิจการของโรงเรียน

5.2.2 ผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

การเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวัง ดังนี้ 1. การประเมินและเปรียบเทียบสภาพการการบรรลุผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ พบว่าในการประเมินการนำโครงการลงสู่การปฏิบัติ นั้น พบว่า โครงการต่าง ๆ บรรลุผล บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 3. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ของโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 5. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง โรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยาในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีหลักสูตรที่เกิดจากการจัดกระทำร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งในครั้งนี้นักวิจัยได้ร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจัดทำหลักสูตรขึ้นมา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการสอนของโรงเรียนบ้านโนนวังเยียม ซึ่งความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษานี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน จึงจะทำให้หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นนั้นสอดคล้องกับสภาพของการนำไปใช้อย่างแท้จริง กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ส่งผลให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ ด้วยเพราะจากการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ได้มุ่งเน้นไปที่เป้าหมายซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียนซึ่งก็คือตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังแนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกันและทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1. เชื่อว่าทุกคนมีความ

แตกต่างกัน 2. เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และ 3. เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ที่กล่าวไว้ในลักษณะเดียวกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นแนวคิดที่มุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการ รวมทั้งให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งแนวคิดนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้อย่างแท้จริง

5.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม ด้านผลลัพธ์โครงการ ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ด้านบริบทของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนให้ความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Active learning) เป็นเพราะทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน นอกจากนี้ผู้สอนยังมีการจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนการจัดห้องเรียนการเตรียมความรู้ มีคู่มือเอกสารประกอบการเรียน และมีการจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาเป็นสถานี แล้วให้ผู้เรียนเปลี่ยนฐานเรียนแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาไปเรื่อย ๆ สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ อินทวิ (2563, หน้า 383) ได้ศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนแบบ Active Learning ของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า จากภาพผลการศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนแบบ Active Learning ของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า ตัวแปรสาเหตุมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในการเรียนแบบ Active Learning ในทางบวกมากที่สุด คือ ผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.67 สำหรับผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าไค-สแควร์ (X^2) มีค่า 32.50 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p\text{-value} = 0.49$ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมฆ ทรงอาจ (2558) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอน รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู (200 204) โดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู (200 204) พบว่าโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะอาจารย์อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันและมีความสัมพันธ์กันตามลำดับ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 เนื่องจากโรงเรียนปริยัติธรรมมีความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ดังนั้น ควรกำหนดนโยบายการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นนโยบายหลักของโรงเรียนในทุกปีการศึกษา

5.3.1.2 เนื่องจากโรงเรียนปริยัติธรรมเป็นโรงเรียนที่มีผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นพระภิกษุสงฆ์ ควรมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนเป็นการเฉพาะเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในกระบวนทัศน์การศึกษา 4.0

5.3.1.3 แม้ว่าโรงเรียนปริยัติธรรมจะมีปัญหาด้านงบประมาณในการบริหารจัดการที่ไม่เพียงพอ หรือปัญหาครูไม่ครบชั้น และคุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาขาวิชาที่สอน แต่โรงเรียนก็สามารถบริหารจัดการและพัฒนาการเรียนการสอนได้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสนใจและพิจารณาให้ความช่วยเหลือ หรือยกย่องในผลงานที่ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งให้การดูแลอย่างใกล้ชิดในทุกด้านเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของคณะครู

5.3.1.4 เพื่อให้การพัฒนาเครือข่ายความรู้ หรืองานอื่น ๆ ของโรงเรียนปริยัติธรรมในจังหวัดได้อย่างต่อเนื่อง ควรมียุทธศาสตร์จัดทำข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาสำหรับพระสงฆ์เช่นเดียวกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.2.1 การนำเอาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการพัฒนางานต่าง ๆ ของโรงเรียนปริยัติธรรมอื่น ๆ ควรศึกษาหลักการ จรรยาบรรณ และบทบาทของผู้วิจัยให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนที่จะนำไปใช้ และต้องมีความเชื่อมั่นว่าการมีส่วนร่วมนั้นจะส่งผลต่อการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

5.3.2.2 ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ร่วมวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนในครั้งนี้คือ ความเป็นกัลยาณมิตร และสัมพันธภาพอันดีที่มีระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคน และที่สำคัญคือความคาดหวังต่อการส่งเสริมพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของโรงเรียนให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น โรงเรียนที่จะเอาเอารูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้จะต้องเรียนรู้ถึงวิธีการสร้างสัมพันธภาพ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับบุคคลเหล่านี้

5.3.2.3 การกำหนดเป้าหมายในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยานอกจากจะมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นแล้ว ยังต้องมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ และความรู้ใหม่ขึ้นด้วย ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร

5.3.2.4 ในการใช้ตัวสอดแทรกเสริม (additional intervention) สำหรับการวิจัย ควรคำนึงถึงหลักการ หรือนวัตกรรมอื่น ๆ มาใช้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นนอกเหนือจากหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

5.3.2.5 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปริยัติธรรมนั้น จะต้องตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่าเป้าหมายของการพัฒนาที่แท้จริงคือ “นักเรียน” ทุกคน ซึ่งในแต่ละปีการศึกษาจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาเข้าเรียนในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนปริยัติธรรมทุกแห่งที่จะ

นำเอาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ไปประยุกต์ใช้ จะต้องดำเนินการพัฒนาตามวงจรของการวิจัยต่อไปอีก แม้จะไม่มีผู้วิจัยจากภายนอกเข้ามาช่วยอีกก็ตาม

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อเป็นโมเดลในแต่ละระดับชั้น ในแต่ละรายวิชา และผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนทั้งในด้านการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำวิจัย รวมทั้งให้ทุนสนับสนุนหรือจัดหาแหล่งทุนจากภายนอกให้

5.3.3.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนโยบายโรงเรียนพระปริยัติธรรม

5.3.3.3 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research) เพื่อประเมินสภาพการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชนสร้างสรรค์ในชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สมาคาทอเล็กแห่งประเทศไทย.
- กรมการศาสนา. (2542). *ทะเบียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จำนวนโรงเรียน จำนวนครู จำนวนนักเรียน ประจำปี 2542 ครั้งที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*. <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2559.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก. (2563). *สถิติเพื่อการวิจัย และการใช้โปรแกรม SPSS ในการวิจัย*. เลย: สำรวกือปปี บ้านใหม่.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2563, 1 พฤศจิกายน). *แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีลานขา. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2561). *รูปแบบการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย*. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เจลิยว บุรีภักดี. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล. (2552). *การพัฒนาแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพฯ.
- ดารีกา ลาสุดตา. (2563, 23 พฤษภาคม). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง คุณภาพของการบริหารจัดการและนวัตกรรม ครั้งที่ 5 มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*.
- ทิตนา แชนณิ. (2550). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพัฒน์ อินทวิ. (2563). *ปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนแบบ Active Learning ของนักศึกษามหาวิทยาลัย*. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย* 4(3). (กันยายน – ธันวาคม 2563), หน้า 383 – 394.

- ธรัช อารีราษฎร์ และวราภา อารีราษฎร์. (2562). รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาในยุค Thailand 4.0. แหล่งสืบค้นออนไลน์ <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540859/> สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2563.
- นรรีชต์ ฝันเชียร. (2562). “7 กลยุทธ์ที่ช่วยสร้างชั้นเรียนที่มีคุณภาพ”. [ออนไลน์] <https://www.truelookpanya.com/education/content/73708/-teaarttea-teaart-teamet>. สืบค้น 19 มิถุนายน 2565.
- นพพร แก้ววิชัย. (2562). การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). วิทยาลัยการศึกษา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยณัฐ วงศ์เครือสร. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรชัย เจตมาน. (2559). บทความสมรรถนะแห่งตน: การพัฒนาตนเองของบุคลากรการศึกษาที่ก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงในทศวรรษที่ 21. [ออนไลน์] http://personnel.obec.go.th/home/wp-content/uploads/2016/05.pdf?module=upload_config%22. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2565.
- พระจักรพล สิริธโร. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนศรีจันทร์วิทยา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระมหาชนะ ชยธมโม (ชนะชัย). (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แบบยึดปัญหาเป็นฐานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมศึกษายืน. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิรุฬ อคควัโส (คำจันทราช). (2562). การบริหารสถานศึกษายุค 4.0 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุดรธานี.

- วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา). บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ (บุตรเกษ). (2559). *การพัฒนาห้องเรียนดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมจันทวิทยาคม แผนกสามัญศึกษา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระสุทธิพงษ์ สุเมธโส (งอกलग). (2562). *การบริหารสถานศึกษายุค 4.0 ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โพยม จันทน์น้อย. (2561). *การศึกษา 4.0*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.kroobannok.com/81497>, สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2561.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2562). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เมฆ ทรงอาจ. (2558). *รูปแบบการเรียนการสอน รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู (200 204) โดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชัย ธรรมเจริญ. (2541). *คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนาการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท อาร์ แอนด์ ปรีนท์ จำกัด.
- วิฑูล ทาชา. (2559). *การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งเพื่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: กรณีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2549). *บทที่ 3 แบบตรวจสอบรายการประเมิน: วิธีวิทยาและเครื่องมือประเมิน*, ใน สุวิมล ว่องวาณิช (บก.). *การประเมินนิมิต : วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้*. (หน้า 49-76). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2552). ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. [อ อ น ไ ล น์] http://cmi.onab.go.th/pariyat_second/09.history-secondary.pdf. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2565.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พุทธศักราช 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำราญ กำจัดภัย และคณะ. (2552). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าวัดคุรุราษฎร์บำรุงวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภัย สบายใจ. (2562, 25 พฤษภาคม). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง คุณภาพของการบริหารจัดการและนวัตกรรม ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- อภิสิทธิ์ บุญยา. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). รูปแบบ ตัวแบบหรือแบบจำลอง – Model (การสร้าง การพัฒนา และการทดสอบ). ม.ป.ท.: ม.ป.ส. (อัสตานา).
- Bardo J.W. and Hartman J.J.. (1982). *Urban Society: A systematic Introduction*. U.S.A.: F.E. Peacock.
- Brow, B. L. (2002). "Improving Teaching Pracicse Through Action Research,."Dissertation Abstracts International. 63(04) , 1304-A.
- Brown W.B. and Moberg D.J.. (1980). *Organization Theory and Management: Macro Approach*. New York: John Wiley and Sons.
- Bush, Tony. (1986). *Theories of Education Management*. London: Harper and Row.

- Dana, C. (2010). *Role – playing as a creative method in science education*. Journal of Science and Art, 10(12), 175 – 182.
- Good Carter V.. (2005). *Dictionary of Education*. (5th ed.). New York: McGraw – Hill.
- Hersey P. Blanchard K.H. and Johnson D.E.. (1996). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resource*. Upper Saddle River NJ.: Prentice – Hill.
- Husen T. and Postlethwaite T. Newille. (1994). *Self – Directed Learning : A Guide for Learners and Teacher*. New York: Association Press.
- Ivancevich, J. H. et al.. 1989. *Management: Principles and Functions*. 4th ed. Boston: MA.: Richard.
- Joyce B.R. and Weil M.. (1986). *Models of teaching*. (3rd ed.). Englewood Cliffs NJ.: Prentice – Hall.
- Kaplan A.. (1964). *The conduct of inquiry: Methodology for behavioral science*. San Francisco: Chandle.
- Keeves P.J.. (1988). *Model and Model Building Educational Research Methodology and Measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Lum, C. A. (2004). “*Changing Teacher Practices from within : An Action Research Study of Teacher Adoption of the Constructivist Teaching Model Supported, Monitored and Facilitated by a Fellow Teacher.*” Dissertation Abstracts International. 64(11) , 3495 – A .
- Mills, G. E. (2007). *Action research: A guide for the teacher researcher*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Oliver, B. E., et al. (2002). *Enhancing Elementary Curricula through Internet Technology*. Retrieved April, 5, 2006, from <http://www.selfaccess/researches/admin/upload/50240810133439is.pdf>
- Power, S. M. & Mitchell, J. (1997). *Student Perceptions and Performance in a Virtual Classroom Environment*. Retrieved May 5, 2005, from <http://ericir.syr.edu>
- Procter Paul. (1978). *Longman Dictionary of Contemporary English*. London: Longman.

- Raj Madhu. (1996). *Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education Volume 3 (M – Z)*. New Delhi: Anmol.
- Smith R.H. and Others. (1980). *Management Organizations Perform*. New York: Macmillan.
- Spearman, R.G. (2003). *Elementary Educators Use of the Internet and the Application of Information Literacy Skills to Use of the World Wide Web*. Retrieved May 11, 2005, From Dissertation Abstract No. ED413862.
- Willer R.H.. (1967). *Leader and Leadership process*. Boston: Irwin/Mcgraw – Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการประชุม

ครั้งที่...../.....

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

รายชื่อเข้าร่วมประชุม

.....

.....

.....

.....

รายชื่อผู้ไม่เข้าร่วมประชุม

.....

.....

.....

.....

เริ่มประชุมเวลา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระเบียบวาระการประชุม

วาระที่ 1 ประธานแจ้งให้ทราบ

.....

.....

.....

.....

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

.....

วาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

.....

วาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อทราบ

.....

.....

.....

.....

วาระที่ 5 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

.....

.....

.....

.....

วาระที่ 6 เรื่อง อื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ)ผู้บันทึกการประชุม

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยที่เคยเป็นมาในอดีตรวมถึงปัจจุบัน ทั้งสภาพทั่วไป สภาพปัญหาที่พบ การแก้ไขที่ได้ดำเนินการ

ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง/สภาพงาน.....

ผู้สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สถานที่สัมภาษณ์.....

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน

.....
.....
.....
.....
.....

2. “สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในอดีต” “สภาพในปัจจุบัน และสภาพปัญหาที่สำคัญ” ของโรงเรียน

2.1 สภาพในอดีต

สภาพที่เคยเป็นมา

.....
.....
.....
.....

ปัญหาที่พบ

.....
.....
.....
.....

2.3 แนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....
.....

2.2 สภาพในปัจจุบัน

สภาพที่เคยเป็นมา

ปัญหาที่พบ

แนวทางการแก้ไข

แบบประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0

ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

คำชี้แจง

แบบประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 นี้ใช้สำหรับการประเมินสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ก่อน-หลัง ดำเนินงานโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ใช้ประเมินสภาพการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และใช้สำหรับเป็น Guide line นำไปสู่ Action plan

5	4	3	2	1
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

ที่	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการศึกษา 4.0	ความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1	มีการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ความ ต้องการของชุมชน ศักยภาพของโรงเรียน					
2	กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน					
3	จัดหาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้					
4	ประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้นอก โรงเรียน					
5	มีการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง					
การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม						
6	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของ ผู้เรียน					
7	ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียนรู้					
8	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการลักษณะ STEM Education					
9	จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ อย่างหลากหลาย พัฒนาทักษะชีวิต					
10	จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรม					
ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์						
11	การจัดการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน และคำนึงถึง รายละเอียดของสาระกระบวนการ					
12	ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการแก้ปัญหา					

ที่	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการศึกษา 4.0	ความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
13	ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงระบบ					
14	ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเกิดแรงร่วมในการสร้างความสัมพันธ์					
15	สร้างแรงบันดาลใจให้ใฝ่ฝันถึงชีวิตอนาคต					
การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้รู้จริง						
16	นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21					
17	นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง					
18	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
19	นักเรียนศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ					
20	นักเรียนพัฒนาตนเองมุ่งผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ					
การทำงานเป็นทีม						
21	นักเรียนมีการประสานงานที่ดี ทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ					
22	นักเรียนมีบทบาท ความสำคัญเป็นที่ยอมรับของทีม					
23	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในกลุ่ม					
24	นักเรียนมีกระบวนการมีการแก้ปัญหาร่วมกันในการทำงาน					
25	นักเรียนมีความเป็นผู้นำอำนวยความสะดวกในทีม มีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการ
การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

คำชี้แจง

แบบบันทึกการสังเกตความก้าวหน้าของโครงการฉบับนี้ ใช้สำหรับบันทึก ใช้สำหรับทีมแกนนำ หรือผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อบันทึกผลการดำเนินงานในระหว่างดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการเป็นระยะ ๆ โดยการบันทึกตามสภาพจริงที่พบเห็นจากการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เช่น บันทึกการดำเนินงาน ภาพประกอบ และเอกสารอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งใช้วิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้การสังเกตและบันทึกมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วัน/เดือน/ปี ที่บันทึก วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ระหว่างเวลา.....
 ชื่อผู้บันทึก.....

บันทึกผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการ

1.1 โครงการที่.....ชื่อโครงการ.....

ระยะเวลาโครงการ

เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึง วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ผู้รับผิดชอบโครงการ.....

.....

1.2 รายละเอียดแต่ละกิจกรรม (ชื่อกิจกรรม, ระยะเวลากิจกรรม)

.....

ส่วนที่ 2 : บันทึกความก้าวหน้าของแต่ละกิจกรรม

2.1 ความก้าวหน้าของแต่ละกิจกรรมในโครงการเป็นอย่างไร? (ประมาณเป็นร้อยละของปริมาณงานแล้วเสร็จจริง)

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ประเมินสถานการณ์ของแต่ละกิจกรรมในโครงการเป็นอย่างไร? เป็นไปตามแผนหรือล่าช้ากว่าแผน? ปัญหา หรือ อุปสรรคที่เกิดขึ้นมีหรือไม่? และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขคืออะไร?

.....

.....

.....

.....

2.3 การดำเนินงานกิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3: บันทึกความก้าวหน้าภาพรวมโครงการ

3.1 ความก้าวหน้าของโครงการเป็นอย่างไร? (คาดการณ์เป็นร้อยละของปริมาณงานแล้วเสร็จ)

.....

.....

.....

3.2 ประเมินสถานการณ์ภาพรวมของทั้งโครงการเป็นอย่างไร? ยังคงเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาหรือไม่? กรณีไม่ทันกรุณาระบุสาเหตุและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

.....

3.3 ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในภาพรวมของการดำเนินงานโครงการมีหรือไม่? อย่างไร? มีสาเหตุมาจากอะไร?

.....

.....

.....

3.4 การใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ คือคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการในการนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติได้ผลเป็นอย่างไร? มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่?

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4: สรุปผลการดำเนินการโครงการระหว่างการดำเนินการ
งบประมาณที่กำหนดไว้.....บาท

1. ใช้ไปแล้ว.....บาท

2. คงเหลือ.....บาท

ส่วนที่ 5 : สรุปผลการประเมิน (เขียนความเรียง)

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 1 การประเมินหลักสูตรศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักการ	1. หลักสูตรมีความเป็นไปได้					
	2. หลักสูตรมีความสมเหตุสมผล					
	3. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
	4. หลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
จัดมุ่งหมาย	1. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน					
	2. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ครอบคลุมเนื้อหาของหลักสูตร					
	3. หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการฝึกอบรม					
กลุ่มเป้าหมาย	1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร					
	2. กลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมกับการอบรมพัฒนา					
สาระการเรียนรู้	1. หลักสูตรจัดลำดับเนื้อหาเหมาะสม					
	2. การจัดเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
	3. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย					
	4. เนื้อหาครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร					
สื่อการเรียนรู้	1. หลักสูตรมีสื่อการอบรมที่ทันสมัย					
	2. หลักสูตรมีการใช้สื่อที่เหมาะสมกับสาระการอบรม					
	3. หลักสูตรมีการเลือกใช้สื่อเพื่อช่วยให้การอบรมผู้เข้ารับการอบรม					
การวัดและประเมินผล	1. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
	2. การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเป็นไปได้ตามสภาพ					

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จริง					
	3. การวัดและประเมินผลกล่าวถึงวิธีการวัดผลและเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจน					
รวม						
คะแนนเฉลี่ย						
สรุปผล		() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด				

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม

1. หลักการ

- 1).....
- 2).....
- 3).....

2. จุดมุ่งหมาย

- 1).....
- 2).....
- 3).....

3. กลุ่มเป้าหมาย

- 1).....
- 2).....
- 3).....

4. สาระการเรียนรู้

- 1).....
- 2).....
- 3).....

5. สื่อการเรียนรู้

- 1).....
- 2).....
- 3).....

6. การวัดและประเมินผล

- 1).....
- 2).....
- 3).....

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานรายบุคคล
โครงการอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ชื่อ

ระดับชั้นปี.....

สังเกตวันที่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = แสดงพฤติกรรมได้ตามที่คาดหวังทั้งหมด 5 คะแนน

ดี = แสดงพฤติกรรมได้ตามที่คาดหวังเกือบทั้งหมด 4 คะแนน

ปานกลาง = แสดงพฤติกรรมที่คาดหวังได้มากกว่าครึ่งหนึ่ง 3 คะแนน

พอใช้ = แสดงพฤติกรรมที่คาดหวังได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง 2 คะแนน

ปรับปรุง = ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามที่คาดหวังได้ 1 คะแนน

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
พฤติกรรมในการเข้าฝึกอบรม						
1	ความตั้งใจในการอบรม					
2	การซักถามปัญหา/การตอบคำถาม					
3	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น					
4	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตร					
5	การยอมรับฟังคนอื่น					
6	การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย					
พฤติกรรมในการทำงานกลุ่ม						
7	สมาชิกในกลุ่มมีหน้าที่และทำงานตามหน้าที่ทุกคน					
8	สมาชิกในกลุ่มมีการปรึกษาหารือกัน					
9	ปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการที่ได้ตกลงกัน					
10	สมาชิกในกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม					
11	ผลงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด					
12	ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด					
ความสามารถในการฝึกปฏิบัติ						
13	การเป็นผู้นำตนเอง					
14	ความสามารถในการเป็นผู้นำกลุ่ม					
15	ความสามารถในการแก้ปัญหา					
	รวม					
	คะแนนที่ได้					
	คิดเป็นร้อยละ					

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
(.....)
...../...../.....

**แบบประเมินและวัดความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของนักเรียน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานะ ☐ พระภิกษุ ☐ สามเณร
2. ระดับชั้น ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจโครงการอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ด้านคุณภาพตามวัตถุประสงค์						
1	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการตั้งใจเรียนในยุคสมัยปัจจุบัน					
2	ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21					
3	ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้					
ด้านบริบทของโครงการ						
4	หลักการและเหตุผลของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของประเทศ					
5	วัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน					
6	กิจกรรมโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ					
ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดกิจกรรม						
7	ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมและเนื้อหาของโครงการ					
8	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการอบรม					
9	ความเหมาะสมของสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก					
10	ความเชี่ยวชาญของวิทยากร					
ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม						
11	การประชาสัมพันธ์ และการรับทราบเกี่ยวกับโครงการ					
12	ความเหมาะสมของช่วงเวลาในการจัดโครงการ					
13	ความเหมาะสมในกิจกรรมต่าง ๆ					
14	ความเหมาะสมในการวัดและประเมินผล					
ด้านผลลัพธ์โครงการ						
15	เห็นคุณค่าในตนเอง					
16	มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่การเป็นนักเรียน					

17	มีความภาคภูมิใจในตนเองในการเป็นนักเรียนที่ตั้งใจเรียน					
18	มีความร่วมมือในการเรียนรู้กับเพื่อน ๆ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการอบรม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเครื่องมือ IOC

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่งหน้าที่	สถานที่ทำงาน
1.	รศ.ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กศ.ด. (บริหารการศึกษา) M.Ed. (Evaluation&Measurement) กศ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
2.	รศ.บุญช่วย ศิริเกษ	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ค.ม.(บริหารการศึกษา) ค.บ.(วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
3.	ผศ.ดร.พิษณุพงษ์ ศรีจันทร์	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา Ph.D. (การบริหารการศึกษา) ศน.ม. (การจัดการศึกษา) ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
4.	ดร.กรรณิกา ไวโสภา	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปร.ด. (การวิจัย วัดผล และสถิติ ทางการศึกษา) ศษ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) ค.บ. (การประถมศึกษา)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
5.	ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา Ph.D. (การบริหารการศึกษา) ศศ.ม. (การจัดการศึกษาและสุขภาพ) นศ.บ. (การประชาสัมพันธ์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่งหน้าที่	สถานที่ทำงาน
1.	รศ.ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กศ.ด. (บริหารการศึกษา) M.Ed. (Evaluation&Measurement) กศ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
2.	รศ.บุญช่วย ศิริเกษ	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ค.ม.(บริหารการศึกษา) ค.บ.(วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
3.	ผศ.ดร.พิษณุพงษ์ ศรีจันทร์	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา Ph.D. (การบริหารการศึกษา) ศน.ม. (การจัดการศึกษา) ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
4.	ดร.กรรณิกา ไวโสภา	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปร.ด. (การวิจัย วัดผล และสถิติ ทางการศึกษา) ศษ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) ค.บ. (การประถมศึกษา)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
5.	ดร.กฤตยากร ลดาวลัย	อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา Ph.D. (การบริหารการศึกษา) ศศ.ม. (การจัดการศึกษาและสุขภาพ) นศ.บ. (การประชาสัมพันธ์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
6.	นายกิตติพัฒน์ ทาวงศ์ษา	หัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษา M.A.(Linguistics) ศน.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ร่วมวิจัย

รายชื่อผู้ร่วมวิจัย

โรงเรียน	ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา	1	พระภัทรธรรมสุธี	ผู้จัดการโรงเรียน
	2	พระครูปัญญาภิตติยาคม	ผู้อำนวยการโรงเรียน
	3	พระธนนันต์พร จิรวโส	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
	4	นายวันชัย มาระเทศ	ครู
	5	นายสมชาย คำอินทร์	ครู
	6	นายจิราพัชร จำปานิล	ครู
	7	นางรัชณีกรณีย์ ทาทอง	ครู
	8	นายสง่า ภูลายยาว	ครู
	9	นายรัศมี อัมพรัตน์	ครู
	10	นายอิทธิพล ถิตย์รัศมี	ครู
	11	นายถาวร โสภณทัต	ครู
	12	นางสาวกัญญ์ณัฐ สีหาผล	ครู
	13	นายจิรศักดิ์ สาริยา	เจ้าหน้าที่บุคคล
	14	นางจีระนันท์ นามปัญญา	เจ้าหน้าที่การเงิน
	15	นายพงษ์พัฒน์ บุญสิทธิ	เจ้าหน้าที่ธุรการ
	16	พระครูปริยัติสาทร	ประธานกรรมการสถานศึกษา
	17	นายอภิชาติ อาจแก้ว	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา
	18	นายชาญวิทย์ ศรีสุธรรม	ผู้นำชุมชน/กรรมการสถานศึกษา
โรงเรียนธรรมนิเทศวิทยา	19	พระกวีธรรมนิเทศก์	ผู้จัดการ
	20	พระครูสุนทรธรรมนาถ	ผู้อำนวยการ
	21	นายวัชร อุ่นแก้ว	รองผู้อำนวยการ
	22	นายปณณวิช สิมมะลี	รองผู้อำนวยการ
	23	นายณสสินธุ์ สายมาศ	ครู
	24	นายจิรวุฒิ ชัยมาตร	ครู
	25	นางพราวไพโล คำดี	ครู
	26	นางกฤษณา นามสีพันธ์	ครู
	27	นางสาวกุลิสรา บุญกันท์	ครู

โรงเรียน	ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
	28	พระมหาสมภาร พันจันทิก	ครู
	29	พระวิทยา ญาณวโร	ครู
	30	พระมหาประเมือง วรบัณฑิต	ครู
	31	นายสุทิน หมั่นวิเศษ	ผู้นำชุมชน/กรรมการ สถานศึกษา
	32	นายมานิตย์ พุทธจันดา	ผู้นำชุมชน/กรรมการ สถานศึกษา
	33	นายสวาท โสภหมื่น	ผู้นำชุมชน/กรรมการ สถานศึกษา

ภาคผนวก จ
หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘(๑)/ว ๓๐๓๕ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม

ตามที่คณะกรรมการวิจัยสถาบันอุดมสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมคณะกรรมการวิจัย ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ ได้มีมติอนุมัติให้ ดร.จักรกฤษณ์ โทดาพล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาวันที่ ๒๘๒/๒๕๖๔ นั้น

ในการนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” รายละเอียดตามเอกสารดังแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ยื่นที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

(พระมหาวิเชียร ธรรมวชิโร,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

17 พค 2565

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๐๔๓๔

ที่ อว ๗๔๑๘(๑)/ว ๒๐๗ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร รศ.บุญช่วย ศิริเกษ

ตามที่คณะกรรมการวิจัยสถาบันอุดมสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมคณะกรรมการวิจัย ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ ได้มีมติอนุมัติให้ ดร.จักรกฤษณ์ โทคาพล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาที่ ๒๘๒/๒๕๖๔ นั้น

ในการนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” รายละเอียดตามเอกสารดังแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

วิจิตร
๑๖/๕
17 พค ๒๕๖๕

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน... สำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๐๔๓๔
 ที่... อว ๗๔๑๘(๑)/ ๓๐๓... วันที่... ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 เรื่อง... ขออนุมัติโครงการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

ตามที่คณะกรรมการวิจัยสถาบันอุดมสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมคณะกรรมการวิจัย ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ มติ ได้มีมติอนุมัติให้ ดร.จักรกฤษณ์ โททาพล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาที่ ๒๘๒/๒๕๖๔ นั้น

ในการนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัย จึงขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” รายละเอียดตามเอกสารดังแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ดร.ช.๔๔

๑๗ พ.ค. ๒๕๖๕

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๐๔๓๔
 ที่ อว ๗๔๑๘(๑)/ ๒๐๗๔ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.กรรณิกา ไวโสภา

ตามที่คณะกรรมการวิจัยสถาบันอุดมสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมคณะกรรมการวิจัย ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ มติ ได้มีมติอนุมัติให้ ดร.จักรกฤษณ์ โทดพล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาที่ ๒๘๒/๒๕๖๔ นั้น

ในการนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัย จึงขออนุมัติขอความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” รายละเอียดตามเอกสารดังแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

รับแล้ว
 (๗ ม.ค. ๖๕)

(พระมหาวีเชียร ธมมวชิโร,ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ที่ อว ๗๙๑๘/ ๒๓๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย 42000
โทร. 0-4283-0434

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.กฤตยากร ลัดดาวัลย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่คณะกรรมการวิจัยสถาบันฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมคณะกรรมการวิจัย ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ มติ ได้มีมติอนุมัติให้ ดร.จักรกฤษณ์ โปตาพล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาที่ ๒๘๒/๒๕๖๔ นั้น

ในการนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัย จึงขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” รายละเอียดตามเอกสารดังแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

สว.ลว

ก.ค.ศ.

18 พ.ค. 65

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร,ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

ดร.จักรกฤษณ์ โปตาพล โทร.๐๙๓๓-๕๓๔-๗๓๔๓

ภาคผนวก ฉ

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ที่ จว. ๑๕๓/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา ๔.๐ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

TITLE : LEARNING ACTIVITIES MODEL FOR LEARNING BASED ON EDUCATION 4.0 CONCEPT
OF PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL IN LOEI PROVINCE

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

จักรกฤษณ์ โพดาพล

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทําวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๕ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๒๔๖/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทําวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีใน ความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่อลวงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทํางานในฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๙ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๙ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

2021-11

(พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-สกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปตาพล
ตำแหน่ง	อาจารย์
ประวัติการศึกษา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่จบ 2555 ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่จบ 2552 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่จบ 2542
ประวัติการทำงาน	1 เมษายน 2556 – 30 กันยายน 2557 ทำงานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งอาจารย์ (บุคลากรอัตราจ้าง) 1 ตุลาคม 2557 ถึงปัจจุบัน บุคลากรประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งอาจารย์ 1 ตุลาคม 2562 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง
ผลงานทางวิชาการ	จักรกฤษณ์ โปตาพล.(2555). <i>Creative Leadership of Sub – District Municipality Administrators in Roi – Ed Province.</i> (2012). จักรกฤษณ์ โปตาพล.(2556). <i>Factors of Strategic Leadership School Administrators that Affect of Students Desirable Characteristics in School area of the Upper Mekong Sub – Regions.</i> (2013). จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. <i>การประชุมวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 2. “บูรณาการสหวิทยาการงานวิจัยสู่มาตรฐานสากล”</i> ณ ศูนย์ประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต วันที่ 8-9 พฤษภาคม 2557. หน้า 117. จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2557). ความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อการจัดอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. <i>การนำเสนอผลงานวิจัยในกิจกรรม Thailand Research Symposium 2014. วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน.</i> ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ. ระหว่างวันที่ 7-11 สิงหาคม 2557.

- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2558). แนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มงานวิจัยสถิติข้อมูลและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างจังหวัดเลย. การประชุมวิชาการทางพระพุทธศาสนา ครั้งที่ 2. การขับเคลื่อนงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนาสู่ยุคเปลี่ยนผ่าน. ณ โรงแรมเพชรรัชต์การ์เด็นท์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. วันที่ 2 เมษายน 2558.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2559). การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวงจังหวัดเลย. การประชุมสัมมนาทางวิชาการระดับชาติ “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วิชาการ ครั้งที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ก้าวสู่ยุคอาเซียน” ณ อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย วันที่ 4-6 มีนาคม 2559. หน้า 83.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2560). ความต้องการของพระภิกษุต่อการบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย. วารสารศาสตร์การศึกษาและพัฒนามนุษย์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2560 (หน้า 90-108).
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ED 1003 การวิจัยทางการศึกษาและวิจัยในชั้นเรียน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 7 (2). (มกราคม-มิถุนายน 2562).
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 และระดับนานาชาติครั้งที่ 2 “กระบวนทัศน์ใหม่ในสถานการณ์โควิด-19 บนฐานพระพุทธศาสนา” ณ หอประชุมอาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ. พฤศจิกายน 2563.

ผลงานการวิจัย

- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2557). ความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อการจัดอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. ทุนวิจัยจากศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย ประจำปีงบประมาณ 2557.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย. ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประจำปี 2561.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ED1003 การวิจัยทางการศึกษาและวิจัยในชั้นเรียน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปี 2561.

จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการใช้พรหมวิหารธรรมเพื่อความ มี
ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. มูลสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2563.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ประวัตินักวิจัยร่วม

ชื่อ-สกุล	พระครูปลัดจักรพล สิริธโร,ดร.
ตำแหน่ง	อาจารย์
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่จบ 2560 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่จบ 2553 ศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่จบ 2550
ประวัติการทำงาน	1 พฤษภาคม 2563 ถึงปัจจุบัน บุคลากรประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งอาจารย์ 1 เมษายน 2566 รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีล้านช้าง
ผลงานการวิจัย	พระมหาจักรพล สิริธโร และคณะ. (2563). <i>การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง</i> . ทูลอดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร ประจำปี 2563.
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ประวัตินักวิจัยร่วม

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุพรรณิ บุญหนัก
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ประกันคุณภาพการศึกษา
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่จบ 2561 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่จบ 2559 วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่จบ 2547
ประวัติการทำงาน	1 มิถุนายน 2552 – 30 กันยายน 2557 ทำงานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งนักวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา (บุคลากรอัตราจ้าง) 1 ตุลาคม 2557 ถึงปัจจุบัน บุคลากรประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประกันคุณภาพการศึกษา 1 ตุลาคม 2560 รับภาระงาน ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล

ผลงานทางวิชาการ

- สุพรรณิ บุญหนัก. (2558). การจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง. *การประชุมวิชาการทางพระพุทธศาสนา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสถาบันพัฒนานักวิจัยแห่งประเทศไทยและมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรล้านนา วันที่ 2 เมษายน 2558 ณ โรงแรมเพชรรัตนการ์เด้น จังหวัดร้อยเอ็ด.*
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลการดำเนินงานจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *วารสารศาสตร์การศึกษาและพัฒนามนุษย์*. 1(2), 128-139.
- (ผู้ร่วม) จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2560). ความต้องการของพระภิกษุต่อการบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย. *วารสารศาสตร์การศึกษาและพัฒนามนุษย์*, 1(2), 90-108.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2562). การศึกษาแนวโน้มความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ED 1003 : การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 7(2), 373-382.

- (ผู้ร่วม) จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ED 1003 การวิจัยทางการศึกษาและวิจัยในชั้นเรียน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 7(2), 353-371.
- (ผู้ร่วม) จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดการศึกษา 4.0 ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 และระดับนานาชาติครั้งที่ 2 “กระบวนการทัศน์ใหม่ในสถานการณ์โควิด-19 บนฐานพระพุทธศาสนา” ณ หอประชุมอาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ. พุทธศักราช 2563.*
- สุพรรณิ บุญหนัก.(2564). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วย Microsoft Teams Application ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*. 7(1), 93-99.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2564). การศึกษา 4.0 : กระบวนทัศน์การศึกษามุ่งสู่อนาคตประเทศ. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*. 1(1), 41-53.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2564). รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.*วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*. 7(2), 53-70.

ผลงานการวิจัย

- (ผู้ร่วมวิจัย) จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2557). *ความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อการจัดอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง*. *ทุนวิจัยจากศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย ประจำปีงบประมาณ 2557.*
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2559). *การจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง*. *ทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยญาณสังวรและศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ประจำปีงบประมาณ 2557.*
- (ผู้ร่วมวิจัย). จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ.(2561). *การพัฒนารูปแบบการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย*. *ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2561.*
- (ผู้ร่วมวิจัย). จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ.(2561).*การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ED1003 การวิจัยทางการและวิจัยในชั้นเรียน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง*. *มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปี 2561.*

- (ผู้ร่วมวิจัย). จักรกฤษณ์ โปตาพล และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการใช้พรหมวิหารธรรม เพื่อความ มีประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.
ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2563.
- สุพรรณิ บุญหนัก.(2563). รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. ทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2563.
- (ผู้ร่วมวิจัย). จิณณวัตร แทนพันธ์.(2564). การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. ทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2564.
- (ผู้ร่วมวิจัย). จักรกฤษณ์ โปตาพล (2565). รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา
4.0 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย. ทุนอุดหนุนจากการ
วิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) สถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2565.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ประวัตินักวิจัยร่วม

ชื่อ-สกุล	นายธนวัฒน์ ชาวโพธิ์
ประวัติการศึกษา	ร.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่จบ 2555 ศน.บ.(รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่จบ 2561
ประวัติการทำงาน	10 ตุลาคม 2556 บุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป 1 ตุลาคม 2563 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำแหน่งอาจารย์
ผลงานการวิจัย	ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรู้ในรายวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ โดยใช้ <i>Microsoft Teams</i> .ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร ประจำปี 2563. ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ และคณะ. (2566). การพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร ประจำปี 2566.
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง